

CANVIARAN LES REGLES DEL JOC?

Anàlisi dels treballs parlamentaris per a l'establiment
d'una llei electoral pròpia per Catalunya

Vull començar donant les gràcies a totes aquelles persones que amb el seu granet de sorra m'han ajudat a fer possible aquest treball de recerca. Estic segur que me'n deixaré, ja que han estat moltes les persones que desinteressadament m'han donat suport per entendre, interpretar i aprofundir sobre un tema tant complex com la llei electoral catalana.

Primer de tot volia agrair el suport del meu tiet, que sense la seva intenció i voluntat de tirar endavant aquest projecte, tot això no hauria estat possible. Va ser ell qui em va engrescar a fer-ho, i després de les moltes visites al Parlament de Catalunya, li haig de donar les gràcies per tota l'ajuda!

D'altra banda, agrair també l'atenció i afecte que m'han donat els protagonistes del meu treball: a Lluís M. Corominas (CiU), Roger Torrent (ERC), Miquel Iceta (PSC), Santi Rodríguez (PPC), Jaume Bosch (ICV-EUiA), Jordi Cañas (C's) i Joaquim Arrufat (CUP). Moltes gràcies a tots per les vostres converses pels passadissos i despatxos del Parlament que tant m'han servit.

Al meu tutor del treball de recerca, que m'ha sorprès quant en sap sobre aquest tema. Sense les seves interpretacions de les lleis i el seu seguiment m'hauria perdut en un món tan espès com el de la política.

Agrair també a Agustí Bosch, polític expert en la llei electoral i membre de la Comissió d'experts per a la redacció d'una proposta de llei electoral l'any 2007 que de forma altruista ha redactat un pròleg magnífic per aquest treball.

Per últim, donar les gràcies a la meva família per tot el suport i la paciència que ha tingut durant els últims mesos, i en especial a la meva tieta. Gràcies per tot!

Tots els mals de la democràcia
poden curar-se amb més democràcia.

Alfred Emanuel Smith

ÍNDIX

PRÒLEG	7
0. INTRODUCCIÓ	8
1. LES ELECCIONS, EL PODER DEL POBLE	10
1.1. El sistema electoral.....	10
1.1.1. El sufragi electoral	11
1.1.2. El sufragi directe o indirecte.....	11
1.1.3. Tipologia de sufragis electorals	12
1.1.4. El sufragi femení: la seva història	12
1.2. L'elecció del sistema electoral.....	15
1.3. El disseny d'un sistema electoral.....	15
1.4. Mecanismes per reformar un sistema electoral	16
2. TIPOLOGIA DE SISTEMES ELECTORALS	18
2.1. Sistema electoral majoritari	19
2.1.1. Sistema de majoria relativa o simple.....	19
2.1.2. Sistema de majoria absoluta o doble ronda.....	20
2.1.3. Sistema de majoria plurinominal o vot en bloc.....	21
2.1.4. Altres sistemes majoritaris	22
2.2. Sistema electoral proporcional	22
2.2.1. Sistema proporcional per llistes electorals.....	23
2.2.2. Sistema de vot únic transferible.....	23
2.3. Sistema electoral mixt	24
2.3.1. Sistemes paral·lels	24
2.3.2. Sistema proporcional personalitzat.....	24
2.4. Altres sistemes electorals.....	26
2.5. Els sistemes electorals arreu del món	26
3. CONSEQÜÈNCIES DELS SISTEMES ELECTORALS	28
3.1. Sistemes majoritaris	28
3.2. Sistemes proporcionals	29
3.3. Sistemes mixtos.....	30

4. LA LLEI D'HONDT	31
4.1. Victor d'Hondt (1841-1901)	31
4.2. La llei d'Hondt.....	31
4.3. El mètode d'Hondt: mitjà de càlcul	31
4.4. Com s'aplica la llei d'Hondt	32
5. ANTECEDENTS CONTEMPORANIS DEL SISTEMA ELECTORAL CATALÀ	34
5.1. El passat de la Catalunya autònoma actual: la Segona República	34
5.2. El sistema electoral de Catalunya.....	36
5.3. Síntesi dels antecedents per establir un règim electoral català: la previsió de 1979 ...	36
5.4. LOREG: la llei espanyola que regula els comicis catalans.....	38
5.5. Intents d'establiment: propostes i debats des de 1980.....	39
5.6. Previsió de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006	40
5.7. Treballs previs i ponència per a l'establiment d'una llei electoral en la VIII legislatura.....	41
6. EL DEBAT ACTUAL SOBRE LA LLEI ELECTORAL	44
6.1. La posició de CiU. Entrevista a Lluís M. Corominas	45
6.2. La posició d'ERC. Entrevista a Roger Torrent	50
6.3. La posició del PSC. Entrevista a Miquel Iceta	54
6.4. La posició del PPC. Entrevista a Santi Rodríguez	59
6.5. La posició d'ICV-EUiA. Entrevista a Jaume Bosch	65
6.6. La posició de C's. Entrevista a Jordi Cañas	70
6.7. La posició de la CUP. Entrevista a Joaquim Arrufat.....	77
6.8. Síntesi dels posicionaments dels grups parlamentaris.....	82
7. PERSPECTIVES DE FUTUR	84
8. CONCLUSIONS	87
9. GLOSSARI	89
10. FONTS UTILITZADES	91
10.1. Bibliografia.....	91
10.2. Webgraifa	92
10.3. Altres fonts	94
ANNEX DE PREMSA	95

PRÒLEG

Hi ha una dita anglesa segons la qual el sistema electoral és el passatemps preferit dels polítics els dies de pluja. No sé si això de la pluja és veritat, però sí que em consta que força devots de la política s'han pres el sistema electoral com una mena de joguina amb la qual experimenten sovint: agafen un full de càlcul, hi introdueixen quatre resultats electorals, canvien el nombre d'escons a assignar, alteren els percentatges d'alguns partits, van fent permutacions una i una altra vegada fins a l'extenuació, i acaben convençuts que han descobert alguna valuosa llei universal politològica. El sistema electoral s'assembla una mica al futbol: tothom creu que hi entén. Aquesta concepció frívola del sistema electoral incorpora una certa perversitat, perquè què passaria si a tots aquells que de petits vàrem tenir un joc de química, ens hi haguessin adjuntat un títol de farmacèutic?

Una de les dificultats per a consensuar una llei electoral neix precisament de la facilitat d'aquest exercici de simulació i de la tangibilitat dels seus resultats. Una llei sobre tractament de residus o una llei de participació ciutadana generen resultats previsibles que satisfan a uns partits i irriten a d'altres. Però l'estimació dels seus guanys i pèrdues no són quantificables en nombre d'escons. No són guanys i pèrdues tan tangibles com, per exemple, perdre tres escons. I és la tangibilitat d'aquestes xifres allò que dificulta l'acord. Però la fal·làcia rau en que aquesta tangibilitat és merament aparent. Ningú no sap si un altre sistema electoral faria perdre tres escons a un partit senzillament perquè ningú no sap quins resultats hi haurà a les properes eleccions. Per això em sembla tant irònic el desenllaç de la llei Calderoli: just abans de les eleccions italianes de 2006, Berlusconi va fer-se una llei electoral a mida; però com que els resultats de 2006 van ser diferents dels previstos, la llei va acabar beneficiant al seu adversari. La llei Calderoli simbolitza el fracàs de la concepció frívola del sistema electoral. L'alternativa a aquesta concepció es pot resumir en tres paraules: estudiar, estudiar i estudiar.

Sempre és satisfactori que un estudiant de Batxillerat faci un treball de recerca propi d'una persona amb maduresa acadèmica. Però el treball de recerca de l'Albert Prat és més que això. Ha fet un treball madur sobre un tema que la majoria dels que li tripliquen l'edat tracten amb frivolitat. I això mereix el respecte i l'admiració de tots els qui – dissortadament – li tripliquem l'edat. I és clar, també mereix que el lector s'ho llegeixi amb atenció.

Agustí Bosch, doctor en ciència política per la Universitat Autònoma de Catalunya, membre de la Comissió d'experts creada l'any 2007 per a l'elaboració d'un informe sobre la nova llei electoral de Catalunya.

0. INTRODUCCIÓ

És un fet que la vida política marca l'actualitat, per tant és important conèixer el funcionament del món polític per entendre aquesta actualitat que determina l'opinió pública i la publicada. Si bé és cert que la política no ho és tot, els debats parlamentaris d'un país marquen també la seva evolució. Evitar la ignorància en el funcionament de la política és una de les motivacions d'aquest treball.

Si avui sortíssim al carrer i demanéssim a la ciutadania si sap quin és el model electoral que s'aplica a Catalunya, de segur que bona part no sabria què contestar. *“M'arribo al col·legi electoral, escullo la butlleta del partit que més m'agrada (o menys em desagrada), diposito el vot a l'urna i m'espero a les vuit del vespre per conèixer els resultats; això és tot”*. Aquesta seria la resposta de molts dels ciutadans. Seria discutible si aquesta realitat s'explica pel desinterès o per la manca d'informació?

És per aquest motiu que ens vam engrescar a començar un treball tan complex com aquest. Com diríem col·loquialment, volem conèixer “què es cou” dins la cambra parlamentària en un dels principals debats de la política catalana: la futura llei electoral. Un tema pròpiament català i sense imposicions del govern central, però que fins ara s'ha caracteritzat per la manca d'acord al Parlament, la qual cosa ha comportat que després de més de 30 anys les eleccions catalanes se segueixin regint per una llei orgànica del Congrés dels Diputats espanyol, aprovada a l'època de la transició.

Un dels objectius principals d'aquest treball de recerca és donar resposta a preguntes tan evidents com quin és el sistema electoral que aplica Catalunya, o què significa la llei d'Hondt. Però, d'altra banda, el treball també aprofundeix en la qüestió per donar a conèixer quins han estat els motius pels quals Catalunya no té una llei electoral pròpia, valorant si la política catalana s'ha interessat per elaborar-la. Algunes d'aquestes respostes ens les han hagut de donar els mateixos protagonistes polítics, per això conèixer les opinions dels diferents grups ha estat un objectiu derivat de l'anterior.

A banda d'aquestes intencions, en aquest treball també volem fer una pinzellada general de quins són els principals sistemes electorals del món, com estan implantats a diferents indrets i quin és el seu funcionament. Donant un cop d'ull al panorama electoral mundial podrem comprendre millor el problema de la llei electoral catalana, i conèixer vies de solució.

A través de les converses amb els polítics de cada grup parlamentari i amb l'ajuda d'experts i politòlegs hem intentat interpretar la realitat del tema i analitzar on s'encalla aquest debat que, després de tres dècades, el Parlament de Catalunya ha reprès darrerament.

Volem resseguir quina ha estat la posició de la política catalana en aquest àmbit al llarg dels anys, i a través de l'Institut d'Estudis Parlamentaris poder conèixer quan i com s'ha tractat aquest tema. Fent un cop d'ull a la premsa escrita també volem comparar la visió que es difon al carrer, perquè no és el mateix analitzar el que diuen els polítics que el que entén la ciutadania.

Aquest treball comença amb un primer bloc en el qual es presenten els principals sistemes electorals, què els caracteritza i quines poden ser les seves conseqüències respecte a la representativitat de la ciutadania. A més, cada sistema s'acompanya de l'exemplificació d'un dels principals països del món que l'aplica.

El segon bloc, i el més breu de tots, intenta explicar de la forma més simple possible quina és l'aplicació matemàtica de la fórmula d'Hondt, el mitjà que s'utilitza per repartir els vots escrutats en escons a la cambra parlamentària. Aquest és el sistema que utilitza un bon nombre de països, com és el cas de Catalunya. Amb els resultats electorals del 25 de novembre de 2012 tenim un exemple de com els vots es tradueixen en la configuració d'allò que es coneix com a arc parlamentari.

Per últim, en el darrer bloc i més extens, volem fer una visió del panorama actual en el debat sobre la futura llei electoral que va arrencar el febrer del 2013, i que encara segueix vigent. L'eix central són les entrevistes als protagonistes de l'actual ponència del Parlament de Catalunya per conèixer quina és la posició de cada grup parlamentari. Tot i això, també volem fer una anàlisi dels antecedents del debat sobre sistemes electorals a Catalunya; des de la Segona República, passant per la redacció de l'Estatut de Sau, i acabant amb la ponència sobre la mateixa llei que va finalitzar sense acord el febrer del 2010.

Amb tot plegat, busquem que aquest treball reculli els principals motius pels quals a hores d'ara Catalunya encara no té una llei electoral definida. Una llei que només ha de ser aprovada pel Parlament de Catalunya, i que Madrid reconeix la potestat del Parlament per elaborar-la. Una llei que totes les comunitats autònomes han elaborat i que Catalunya és l'única que encara no ho ha fet. Una llei que si Catalunya vol ser independent, és indispensable.

1. LES ELECCIONS, EL PODER DEL POBLE

Prop de 200 països del món exerceixen la democràcia d'una forma o altra, cada un en funció de les seves característiques però tots emparant-se al model de l'Antiga Grècia que dona veu al poble per elegir els seus governants. El terme "democràcia" prové del grec *demokratia*, compost per *demos*, que significa "poble"; i *kratós*, que vol dir "poder". Per tant, la democràcia és l'atribució del poder al conjunt de la societat. Un model que ha donat lloc a la democràcia moderna (a partir del segle XVIII d.C.) a través de la qual la majoria dels estats del món prenen les seves decisions.

Es considera que aquesta forma de govern va aparèixer per primer cop a la Grècia del segle V a.C., i se l'associa a la figura de Pèricles, el polític que va portar Atenes a la seva màxima esplendor.

1.1. EL SISTEMA ELECTORAL

El sistema electoral és el conjunt de normes, regles i principis legals a través dels quals els electors¹ d'una democràcia expressen la seva voluntat política. Ho fan en el procés electoral mitjançant el dret a vot i amb l'objectiu de decidir el poder polític. Aquesta decisió es tradueix en el nombre d'escons que s'adjudiquen als diputats de la cambra. L'objectiu principal d'un sistema electoral és convertir els vots emesos en escons a la cambra parlamentària mitjançant una fórmula adequada pel territori.

Dit d'altra forma, el sistema o legislació electoral és l'encarregat de marcar les lleis per exercir les eleccions d'una forma transparent, àgil i efectiva. A més, aquest principi, que pot estar inclòs o no a la constitució de l'estat, és el que recull els mètodes de control que regulen la ciutadania, els partits polítics i els òrgans electorals.

Hi ha molts tipus de sistemes electorals, que entre ells es distingeixen per com es regulen i es modifiquen les variables que els defineixen: la fórmula electoral (el càlcul matemàtic que tradueix els vots en escons), la grandària de les circumscripcions², el prorrateig (distribució dels escons entre les circumscripcions) i l'estructuració de la papereta de votació, entre altres.

El motiu pel qual existeix un ventall tan extens de mètodes electorals és perquè no tots els sistemes són aplicables a tots els països, ja que depèn del context sociopolític de cada estat.

¹ Trobareu la definició i més informació d'*elector* al glossari. Pàgina 92.

² Trobareu la definició i més informació de *circumscripció* al glossari. Pàgina 92.

1.1.1. EL SUFRAGI ELECTORAL

Quan es parla de sistema electoral, és imprescindible fer referència al sufragi electoral. El terme “sufragi” prové del mot en llatí *suffragium* que significa “vot”. Per tant, “sufragi electoral” és sinònim del dret polític i constitucional que tenen els ciutadans d’un país a exercir el seu vot en qualsevol convocatòria per elegir nous càrrecs polítics.

Aquest apartat fa referència a quin sector de la població té el dret com a ciutadà a votar. En la majoria de democràcies d’arreu del món es tracta de sufragi universal; això significa que poden votar tots aquells ciutadans nacionalitzats en el país en qüestió i que siguin majors de divuit anys. El sufragi universal no té en compte la raça, el sexe o l’estatus econòmic dels electors, a diferència d’altres èpoques de la història.

En un sentit més ampli, el sufragi electoral es diferencia entre actiu i passiu. El sufragi actiu es basa en que el poble té dret a escollir els càrrecs polítics del país, mentre que el sufragi passiu significa que els ciutadans tenen dret a presentar-se per ser elegibles³.

És un dels pilars fonamentals de la democràcia, ja que és el poble qui elegeix el seu govern. Per aquest motiu, la majoria de països desenvolupats del món escullen el govern per mitjà de sufragi electoral. Un cas contrari a aquesta idea és la dictadura, en la qual el poble no té dret a escollir els seus mandataris.

1.1.2. EL SUFRAGI DIRECTE O INDIRECTE

Segons a través de quina via s’escullen els representants polítics, el sufragi es diferencia entre directe o indirecte.

El sufragi directe es basa en que els ciutadans elegeixen els governants sense tràmits ni intermediaris. Aquest primer model és considerat el més democràtic, ja que dóna llibertat total a l’elecció per part de la ciutadania. D’altra banda, el sufragi indirecte es fonamenta en que la població elegix uns representants que seran els que posteriorment formaran un col·legi electoral per decidir els governants. Per tant, el poble desconeix totalment els futurs diputats. Aquesta via és utilitzada en molts països democràtics per triar els seus representants. Un exemple clar, en molts països, es mostra en la designació del poder executiu (el primer ministre o el president del govern) ja que el poble escull els membres del parlament, i posteriorment és aquesta institució la que nomena el cap de l’estat.

³ Trobareu la definició i més informació d’*elegible* al glossari. Pàgina 92.

1.1.3. TIPOLOGIA DE SUFRAGIS ELECTORALS

Es distingeixen dos grans tipus de sufragi segons la llibertat d'elecció dels ciutadans d'un país: el sufragi universal i el sufragi restringit.

El sufragi universal és el dret més democràtic i el que dóna més llibertat a la població. Els ciutadans d'un país, nacionalitzats al territori i majors de divuit anys, poden exercir el seu dret a vot sense tenir en compte la seva raça, el sexe, la creença, l'estatus social o econòmic; sense exclusions. D'altra banda, el sufragi restringit és el que només autoritza el dret a vot a un sector de la població limitat. Els motius poden ser el sexe, la riquesa, el patrimoni, l'estatus social o altres limitacions. Per tant, les persones que no són d'aquest sector i que no compleixen les restriccions, no tenen el dret a votar. Un exemple de sufragi restringit és el censatari, que prohibeix votar a aquelles persones que no superen la renda mínima estipulada. Es tracta d'una pràctica que va tenir molt pes polític durant el segle XIX. Actualment, aquest mètode és utilitzat en alguns països poc democràtics que de forma encoberta intenten excloure aquells sectors que no interessin (convictes, malalts mentals).

Un altre cas és el sufragi que restringeix el vot de la dona. Aquesta idea, però, va ser abolida del primer món després de la Primera Guerra Mundial a conseqüència del brot de revoltes feministes arreu. A Espanya, la dona va aconseguir el dret a vot l'any 1931. També existeix el sufragi obligatori, que passa de ser un dret -el de votar- a una norma imposada per l'estat.

Aquests darrers sufragis restringits tenen actualment un pes molt minoritari, ja que els defensors dels drets humans han lluitat en contra de les discriminacions de qualsevol tipus i convertint-los així en sufragi universal i lliure.

1.1.4. EL SUFRAGI FEMENÍ: LA SEVA HISTÒRIA

El moviment internacional per aconseguir el sufragi femení al llarg de la història ha deixat molts episodis de revoltes i reivindicacions mundials amb la intenció d'abolir la discriminació per gènere davant uns comicis electorals. Tot i que els primers indicis feministes remunten al segle XVIII d.C. amb l'era de la Il·lustració, la pressió a nivell global sorgeix durant el període del 1920, coincidint amb la I Guerra Mundial i l'inici dels "feliços anys 20". Els seus objectius eren la incorporació de la dona al món laboral durant la Gran Guerra, el dret a vot universal, la millora de l'educació i lluitant així contra l'analfabetisme femení, suprimir la posició de la dona a la família com a subjecte dominat per l'home i la doble moral sexual.

Sota aquestes idees, les anomenades *sufragistes* –lluitadores feministes- van liderar aquest moviment -primer a Anglaterra i Estats Units i més tard arreu del món- a principis del segle XX.

Entre els centenars d'activistes a Gran Bretanya destaca Emmeline Pankhurst, que va fundar i liderar el moviment sufragista britànic.

Una lluita que en molts països, com als Estats Units, es va solapar amb la reivindicació del dret a vot per part dels membres d'altres ètnies. En aquest territori es va aconseguir abans el vot femení que el d'altres races.

Imatge 1. Manifestació del moviment sufragista a Nova York l'any 1912.

Imatge 2. L'activista britànica Emmeline Pankhurst en un discurs defensant el dret femení.

Tot i això, el primer sufragi femení davant unes eleccions data de l'any 1776 a Nova Jersey. El motiu es devia a causa d'un error polític i institucional, ja que en la constitució de l'estat americà constava que els votants eren les "persones", en comptes dels "homes". Equivocació que va provocar que les dones tinguessin el dret a vot en els comicis de Nova Jersey, fet però, que ràpidament es va rectificar el 1807.

És durant la segona meitat del segle XIX quan a diversos països d' Austràlia es comença a permetre de forma oficial el sufragi femení; tot i que incloïa algunes restriccions. El 1869, l'estat de Wyoming es va convertir en el primer territori dels Estats Units on es va establir l'anomenat "sufragi igual", que permetia a les dones exercir el seu dret a vot. Tot i això, no es va anomenar "sufragi universal" ja que restringia el vot als homes i les dones de pell negra.

Un dels països que també va ser capdavanter amb la instauració del vot femení va ser Nova Zelanda gràcies a les reivindicacions impulsades per Kate Sheppard. Però no va ser fins el 1909 quan les nova zelandeses van tenir dret a ser candidates per liderar el país. A Austràlia, va ser el 1902 quan van exercir el vot per primer cop, mentre que a Tasmània va ser el 1903. És en aquest període quan el moviment sufragista femení va començar a agafar un paper destacat arreu del món; fet que va desencadenar que molts països acabessin aconseguint aquest dret.

A Espanya, el dret a vot de la dona no es va reconèixer fins l'1 d'octubre de 1931 amb la redacció de la Constitució de la Segona República Espanyola. Tot i això, en les eleccions d'aquell any es va aplicar el sufragi femení passiu (podien candidates però no podien votar). Van ser tres les candidates espanyoles que en els comicis de 1931 van tenir un paper protagonista: Margarita Nelken, amb el Partit Socialista

Imatge 3. Clara Campoamor protagonitzant un discurs multitudinari a San Sebastian l'abril de 1931.

Obrer Espanyol; Clara Campoamor al capdavant del Partit Republicà Radical; i Victoria Kent, amb el Partit Radical-Socialista. Per la seva banda, Campoamor i Kent van lluitar durament per aconseguir el sufragi actiu de les dones. L'any 1933 les espanyoles van poder votar per primer cop. Tot i això, amb la dictadura franquista (1939-1954), aquest dret es va suprimir i no va ser fins el 1976, amb la recuperació de la democràcia espanyola, quan es va recuperar el sufragi femení.

El segle XX va ser un període en què molts països d'arreu del món van aconseguir el sufragi femení de forma oficial. Tot i que alguns estats no ho van assolir fins a principis del 2000, actualment hi ha territoris que encara manquen d'aquest dret. Entre alguns exemples, destaquen el Vaticà (només poden votar els cardenals, i per obligació aquests han de ser homes), Aràbia Saudita (l'any 2011 es va declarar que la dona podrà exercir el vot a partir del 2015), i el Líban (les dones han de superar una prova d'educació bàsica, mentre que en els homes no fa falta).

Imatge 4. Cartell que il·lustra la voluntat de la dona reivindicant la seva llibertat. Finals del segle XX.

Imatge 5. Cartell que mostra la defensa del dret a vot per part de la dona. Finals del segle XX.

Imatge 6. Cartell que reivindica el treball de la dona i el sufragi femení. Finals del segle XX.

1.2. L'ELECCIÓ D'UN SISTEMA ELECTORAL

La determinació del sistema electoral en un país és considerada una de les decisions més importants a nivell institucional que ha de prendre un territori democràtic tenint en compte els efectes que pot tenir en un futur. En la major part d'estats que exerceixen la democràcia arreu del món, aquesta decisió no s'ha decidit de manera ferma i conscient; sinó al contrari. Són un conjunt d'aspectes i interessos polítics, històrics, fiscals i socials els que han acabat dibuixant el sistema electoral d'un país. En moltes ocasions es parla de l'elecció de la llei electoral com un accident a nivell polític ja que molt sovint és la pressió dels territoris veïns la que obliga a prendre les decisions.

El criteri de deliberació d'un sistema electoral en un territori s'ha vist influenciat pel poc coneixement dins aquest camp per part dels seus representants. La manca d'informació dels polítics i l'alt grau d'influència per agents externs ha provocat que molts països hagin pres decisions que a llarg termini no han estat satisfactòries.

Quan s'estableix un criteri electoral en un país, se sol mantenir estable durant molt temps. Per aquest motiu, cal prendre una decisió deliberada tenint en compte els seus objectius: adoptar unes institucions que siguin prou fermes per promoure una democràcia estable, però a la vegada cal que siguin flexibles per ajustar-se als canvis polítics.

1.3. EL DISSENY D'UN SISTEMA ELECTORAL

Després de l'elecció d'un sistema electoral, cal perfilar molts aspectes que s'han de tenir en compte per tal que les eleccions es duguin a terme satisfactòriament. Els politòlegs apunten que és imprescindible l'elaboració d'una llista inicial amb els criteris principals per tal d'elegir el tipus de sistema executiu i legislatiu més apropiats. L'objectiu és aconseguir una estabilitat política entre el govern i el parlament i per tant, trobar un punt d'equilibri entre el que són els desitjos del parlament i els objectius marcats. Un exemple seria voler donar als votants un alt grau d'elecció mitjançant una butlleta complicada i haver de simplificar aquesta decisió tenint en compte els ciutadans analfabets.

S'han definit quatre variables considerades les claus fonamentals per dissenyar un sistema electoral: la fórmula electoral que s'utilitza, és a dir, si es tracta d'un sistema majoritari, proporcional o mixt; el càlcul matemàtic que permet convertir el nombre de vots en escons; i la grandària de les circumscripcions (per comarques, províncies, vegueries).

Tot i això, i sense ser menys important, en el disseny d'un sistema electoral també s'ha de

tenir en compte el prorrateig (nombre de diputats que s'elegeixen a cada districte), el mètode de registre dels votants en cada territori (cens electoral segons el sufragi establert), o el disseny de les paperetes electorals (comprensibles per a tots els ciutadans), entre altres.

Un esbós electoral que no només es centra en la convocatòria d'eleccions, sinó que també ha de procurar en el procés previ i posterior: la campanya electoral⁴, els comicis, la publicació dels vots i l'organització electoral (normalment va a càrrec d'una institució que té en compte la transparència i l'objectivitat del procés electoral. A Espanya s'anomena Junta Electoral Central).

1.4. MECANISMES PER REFORMAR UN SISTEMA ELECTORAL

En molts moments de la història de la democràcia, els estats s'han vist obligats a reformar o canviar el sistema electoral. La desproporcionalitat, el descontentament per part de la ciutadania o simplement pel fet d'haver-se quedat obsolet són alguns dels factors que obliguen als governs i parlaments a replantejar-se el sistema electoral. No tots els intents de reforma d'un sistema sempre són exitosos, ja que cal tenir molt presents els aspectes legals.

En els últims anys, els canvis electorals han tingut lloc en dos escenaris: en un procés de transició de la democràcia o durant una crisi de governabilitat. Ambdós exemples deixen la porta oberta a una reforma electoral amb moltes possibilitats. D'aquesta forma, els promotors a la millora poden plantejar la correcció d'alguns principis de la llei, o fins i tot focalitzar un canvi total del sistema electoral. Tot i això, els experts asseguren que o la manca d'informació per part del govern o l'objectiu de promoure un disseny electoral per aconseguir beneficis propis són alguns dels factors que irrompen la intenció de modificar una nova legislació.

El darrer cas més evident d'aquesta situació és Itàlia, que s'ha vist obligada a reformar el seu sistema electoral després de les irregularitats comeses durant les eleccions del 2013 arrel d'un canvi electoral anterior.

Tot i això, és inevitable la reestructuració dels sistemes electorals en un futur previst. El temps, les noves tendències o les exigències polítiques, demogràfiques o legislatives poden ser alguns dels detonants que obliguin a un govern i parlament a reorganitzar el sistema.

⁴ Trobareu la definició i més informació de *campanya electoral* al glossari. Pàgina 92.

La següent taula mostra els països democràtics del món que han canviat el seu mètode electoral en el darrer període des del 1993 al 2005.

EUROPA

Azerbaidjan	De sistemes paral·lels a sistema de majoria absoluta
Mónaco	De sistema de majoria absoluta a sistemes paral·lels
Macedònia	De sistemes paral·lels a sistema proporcional per llistes
Ucraïna	De sistema de majoria absoluta a sistemes paral·lels
Moldàvia	De sistema de majoria absoluta a sistema proporcional per llistes
Croàcia	De sistemes paral·lels a sistema proporcional per llistes

ÀFRICA

Madagascar	De sistema proporcional per llistes a sistema de majoria simple
Lesoto	De sistema de majoria simple a sistema proporcional personalitzat
Rwanda	De sistema de majoria simple a sistema proporcional per llistes
Sierra Leone	De sistema de majoria simple a sistema proporcional per llistes
Sud-àfrica	De sistema de majoria simple a sistema proporcional per llistes

ÀSIA

Mongòlia	De sistema de vot en bloc a sistema de majoria absoluta
Rússia	De sistema de majoria absoluta a sistemes paral·lels
Tailàndia	De sistema de vot en bloc a sistemes paral·lels
Japó	De sistema de vot únic no transferible a sistemes paral·lels
Iraq	De sistema de majoria absoluta a sistema proporcional per llistes
Jordània	De sistema de vot en bloc a sistema de vot únic no transferible
Afganistan	De sistema de majoria simple a sistema de vot únic no transferible

OCEANIA

Illes Fiji	De sistema de majoria simple a sistema de vot alternatiu
Papua N. Guinea	De sistema de majoria simple a sistema de vot alternatiu
N. Zelanda	De sistema de majoria simple a sistema proporcional personalitzat

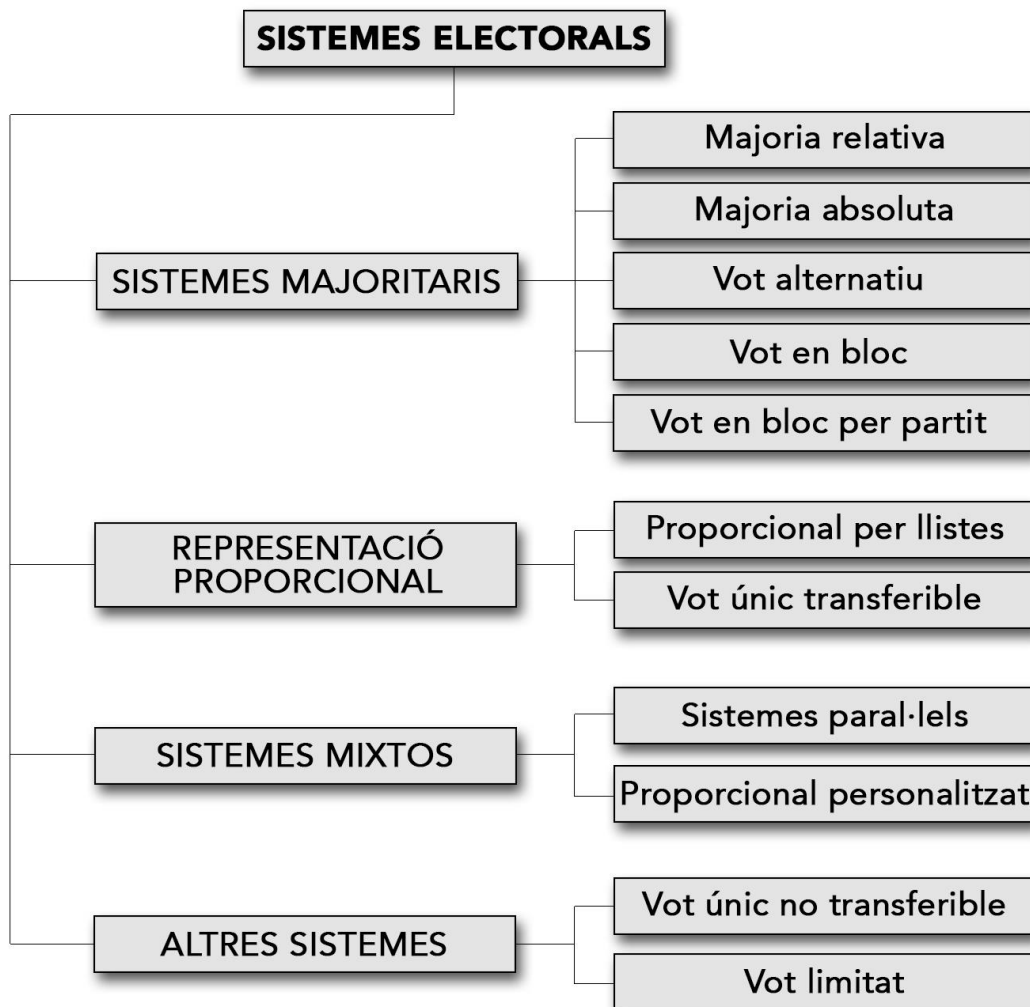
AMÈRICA

Bermuda	De sistema de vot en bloc a sistema de majoria simple
Montserrat	De sistema de majoria simple a sistema de majoria absoluta
Mèxic	De sistemes paral·lels a sistema proporcional personalitzat
Bolívia	De sistema proporcional per llistes a sistema prop. personalitzat
Veneçuela	De sistema proporcional per llistes a sistema prop. personalitzat

Font: International IDEA

2. TIPOLOGIA DE SISTEMES ELECTORALS

El sistema electoral és una estructura molt complexa formada per diferents elements tècnics. Aquests principis s'agrupen en quatre àrees: la distribució de les circumscripcions electorals, la forma de la candidatura i el sistema de votació, i la transformació dels vots en escons. Els tipus de sistemes electorals es diferencien depenent de la combinació, adaptació, correcció, reforç o supressió dels elements tècnics del sistema. Cada país o regió aplica i adapta aquests principis amb l'objectiu d'aconseguir un sistema equitatiu i igualitari segons els seus interessos.

2.1. SISTEMA ELECTORAL MAJORITARI

Principi electoral a través del qual s'atorguen els càrrecs polítics al candidat o partit que obté el major nombre de vots vàlids per part de la ciutadania. Aquesta majoria pot ser relativa o absoluta. Es tracta d'un sistema en el qual només tenen cabuda a la cambra parlamentària les formacions majoritàries, deixant de banda les minories; amb excepció. La idea d'aquest sistema es basa en que el partit que venç les eleccions és el que ha d'ocupar el càrrec. Tot i això, dins l'escrutini⁵ majoritari existeixen variacions.

Els països que exerceixen la majoria parlamentària tenen el dret i la llibertat de prendre les decisions que més els convenen. Així s'asseguren una governabilitat estable. Tot i això, en diverses ocasions s'ha produït un descontentament per part de la societat, ja que els ciutadans que no estan d'acord amb els partits majoritaris, tenen la sensació que perden el seu vot. Tot plegat provoca que no sorgeixin nous partits, ja que davant els més consolidats els és difícil créixer.

2.1.1. SISTEMA DE MAJORIA RELATIVA O SIMPLE

Es tracta del sistema majoritari clàssic i més utilitzat. Aquest principi es fonamenta en que el candidat que obté el major nombre de vots (encara que superi el segon candidat per un sol vot) és el que guanya les eleccions i per tant, ocupa el càrrec polític. Es parla d'un sistema uninominal ja que en cada circumscripció electoral només s'elegeix un sol diputat en una sola volta d'eleccions. Entre els països que aposten pel sistema de majoria relativa destaca Gran Bretanya, així com Canadà, Índia i Estats Units; països que s'han vist influenciats pel Regne Unit al llarg de la història. Aquest model també s'aplica en regions de la costa del Carib, a Sud-Amèrica a més d'alguns països d'Àsia i Àfrica descolonitzats de la metròpoli anglesa.

Aquest escrutini afavoreix al bipartidisme. Amb aquest model es produeix un canvi cíclic que va alternant les dues majories i fa difícil la representació de minories i candidats independents.

El país més representatiu que exerceix la majoria relativa és Gran Bretanya. Un model que al llarg de la història ha afavorit a l'illa el bipartidisme entre els conservadors -Conservative and Unionist Party liderat per David Cameron- i els laboristes -Labour Party amb Ed Miliband al capdavant-. Un país que sempre ha dificultat la presència de partits petits i candidats independents al parlament.

⁵ Trobareu la definició i més informació d'*escrutini* al glossari. Pàgina 93

El seu sistema electoral és conegut com *La teoria del pèndul*, fent referència a l'alternança dels mandats entre els conservadors i els laboristes sense deixar lloc a les altres forces. Actualment Cameron ocupa el càrrec de Primer Ministre.

VOTE FOR ONE CANDIDATE ONLY		
1	BASWRA Parish Baswra 20 Kincaide Road, Small Heath, Birmingham B10 9JG Liberal Democrat	
2	CRANLEY Alana Cranley 4 Kennil Road, Edgbare, Mids. HA8 5J Green Party	
3	EDGBASTON Richard Edgbaston 6 Tagwood Lane, Small Heath, Birmingham B10 0BH The Stop the By-Pass Candidate	
4	GUNNIL-WALKER Roger Gunnil-Walker 33 Horseshoe Lane, Sheldon, Birmingham B25 9GD The Labour Party Candidate	
5	SMITH CATHERINE ANGELINA Smith 21 Terminal Grove, Selly Oak, Birmingham B32 5JP Independent	
6	SMITH KERRI JAMES Smith The Links, 3 Kingsdown Road, Birmingham B44 4TN The Conservative Party Candidate	

Imatge 7. Papereta electoral del Regne Unit. Els votants només cal que marquin amb una creueta el candidat preferit.

El Regne Unit està dividit en 646 circumscripcions de diverses desenes de milers de votants, i cada una porta un diputat a la Cambra dels Comuns (parlament anglès), que és el que obté més nombre de vots. Es tracta d'una llei que al llarg de la seva història ha portat a debats i intents de replantejament, ja que resulta molt més difícil aconseguir un escó en nombre de vots en zones rurals -preferibles pels conservadors-, que no pas en territoris urbans -avantatjats pels laboristes-. Les eleccions generals se celebren cada cinc anys.

El sistema de majoria relativa és considerat dels més importants a nivell mundial, ja que dels prop de 200 països i territoris que es comptabilitzen al món, un total de 48 –segons l'estudi de *International IDEA*- apliquen aquest principi electoral.

2.1.2. SISTEMA DE MAJORIA ABSOLUTA O DOBLE RONDA

El sistema de majoria absoluta aposta pels partits capdavanters deixant de banda les minories (com es contempla en el sistema anterior). Un format semblant al de la majoria relativa que afavoreix al partit o a l'aliança de partits que obtenen més vots. Països com França o Brasil són dels estats que apliquen aquest sistema amb l'objectiu d'aconseguir un líder amb majoria absoluta. Els votants elegeixen un diputat per cada circumscripció (uninominal), tot i que si el candidat favorit no obté el 50% més un dels vots en les primeres eleccions, cal que es dugui a terme una segona convocatòria -també anomenada "segona volta"- a la qual només es presenten els dos candidats més votats a les primeres. Únicament el més votat ocuparà l'escó. Aquesta idea es reflecteix en les eleccions franceses. L'objectiu d'aquesta regió és reforçar el poder del govern garantint-li, a través d'un sistema majoritari a dues voltes, un parlament afí. Són 577 els diputats que s'elegeixen a través del mateix nombre de circumscripcions mitjançant la majoria absoluta del 50% més un. En les darreres eleccions el 2012, el Partí Socialiste (PS) encapçalat per François Hollande va vèncer la segona volta de les eleccions generals davant la dreta Union pour un mouvement populaire (UMP) de Nicolas Sarkozy. En la darrera convocatòria, l'ultradreta liderada per Jean-Marie Le Pen va ser la tercera força.

2.1.3. SISTEMA DE MAJORIA PLURINOMINAL O VOT EN BLOC

Aquest principi electoral, també anomenat vot en bloc, es diferencia de la resta ja que les circumscripcions són plurinominals; això vol dir que s'elegeix més d'un candidat a cada circumscripció. Els electors disposen del mateix nombre de vots que escons a elegir, i per tant, són els candidats amb més percentatge de vots els que aconseguen la representació a la cambra. Tot i això, els votants tenen la llibertat de no utilitzar tots els vots, sinó simplement els que desitgin.

Les característiques de l'escrutini majoritari plurinominal són diferents respecte l'uninominal ja que en el segon és més important el candidat mentre que en el primer absorbeix més pes el partit en conjunt. Aquest principi electoral permet la representació a la cambra de les minories i candidats independents, a diferència dels sistemes anteriors.

El sistema majoritari plurinominal s'aplica actualment per a l'elecció dels senadors de l'estat espanyol. Durant la dècada del 1990 i el 2000, països com Síria, Jordània, Les Filipines o Palestina van adoptar aquest sistema, però a causa del seu descontentament amb els resultats, es van veure obligats a redissenyar-lo.

L'exemple més pròxim que exerceix el sistema majoritari plurinominal és el Senat. Aquesta cambra acull 265 senadors. Un total de 57 candidats són designats pels parlaments autonòmics amb el criteri d'un senador per comunitat i un més per cada milió d'habitants. A Catalunya en corresponen vuit. Els 208 candidats restants són elegits a les eleccions generals per sufragi universal a raó de quatre senadors per província (excepte Ceuta, Melilla, i les illes Canàries i Balears). Els ciutadans marquen fins a un total de tres candidats a la butlleta, però són quatre els escons que s'assignen als representants més votats (aquesta variació respecte el vot en bloc en el qual l'elector disposa de menys vots que diputats a escollir a cada circumscripció s'anomena escrutini parcial). Aquest model dona cabuda a la representativitat de les minories. A Catalunya surten setze senadors elegits a les eleccions generals, i per tant, són un total de 24 catalans a la cambra alta escollits per la comunitat catalana.

ELECCIONES A CORTES GENERALES 2011 SENADO ZARAGOZA
 Doy mi voto a los candidatos señalados con una X
 (Recuerde que puede votar a un máximo de 3 candidatos en total, de la misma o distinta candidatura)
 (Cualquier alteración en la papeleta determinará la nulidad del voto)

1	PARTIDO SOCIALISTA OBRERO ESPAÑOL (PSOE)	2	PARTIDO POPULAR EN COALICIÓN CON EL PARTIDO ARAGONÉS (PP)
☐	Don Juan Alberto Salloch Jubbe	☐	Don José Abaeta Martínez (PP)
☐	Don Víctor Ruiz de Diego	☐	Doña Rosario Isabel Santos Fernández (PP)
☐	Doña María Pilar Pérez Lapuerta	☐	Don Octavio López Rodríguez (PP)
3	CHUNTA ARAGONESISTA-IZQUIERDA UNIDA, La Izquierda de Aragón: La Izquierda Plural (CHA)	4	UNIÓN PROGRESO Y DEMOCRACIA (UPD)
☐	Don Juan Manuel Páez Páez	☐	Don José Javier Perforado Espinosa
☐	Doña Daniela Llanos Llanos		
☐	Don Raúl César Arca Bara		
5	PARTIDO ANIMALISTA CONTRA EL MALTRATO ANIMAL (PACMA)	6	POR UN MUNDO MÁS JUSTO (PUMJ)
☐	Doña Luz Digna Navarro Rubio	☐	Don Enrique Navarro Rodríguez (Independiente)
☐	Don José Alberto Sánchez Vialón		
☐	Doña María Mercedes Clavería		
7	PARTIDO HUMANISTA (PH)	8	UNIFICACIÓN COMUNISTA DE ESPAÑA (UCE)
☐	Doña María Ansel Fernández Ramírez	☐	Doña Fuensanta Filas Velez
9	EQUO	10	PARTIDO DE LA LIBERTAD INDIVIDUAL (PLI)
☐	Don Eloy Pastor Macabete Cuba	☐	Don Carlos Hugo Cañales Belenguier
☐	Doña María Pilar Laguna Pérez		
☐	Don Miguel Ángel Lorenzo Lopate		
11	ESCAÑOS EN BLANCO (EB)		
☐	Don Antonio José Mateo Aguilar (Independiente)		
☐	Doña María Gómez Canal (Independiente)		

Imatge 8. Papereta electoral del Senat el 2011. L'elector pot votar (fent una creueta) a un màxim de tres candidats de qualsevol partit.

2.1.4. ALTRES SISTEMES MAJORITARIS

Els sistemes de majoria relativa i absoluta uninominals i el sistema de vot en bloc són els més destacats a Europa, tot i que dins el camp de la majoria també existeixen altres principis electorals. Per una banda, el sistema de vot en bloc partidista, que utilitza districtes plurinominals. Està basat en la majoria simple, però els electors, en comptes de votar candidats individuals, voten llistes. La força política que obté més vots a cada districte, aconsegueix tots els escons assignats a la circumscripció; i per tant, obté la victòria absoluta en aquell districte. Igual que el sistema de majoria relativa, no fa falta que el vencedor obtingui el 50% més un dels vots per guanyar. Aquest mètode va ser utilitzat fins l'any 2004 a Singapur, Camerun i diverses repúbliques del centre d'Àfrica.

D'altra banda, també és vigent el sistema de vot alternatiu, en el qual els votants utilitzen números per ordenar les seves preferències. El candidat que obté la majoria en cada districte, surt vencedor; però si cap aconsegueix el 50% més un dels vots, la darrera força presentada queda eliminada i els vots corresponents es reparteixen d'acord amb les segones preferències elegides pels ciutadans. Aquesta fórmula s'aplica fins que el favorit obté la majoria de vots.

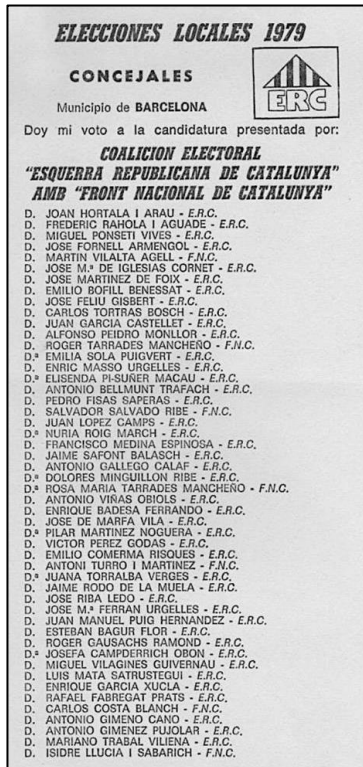
D'altra banda, al llarg de la història també ha existit el sistema majoritari binominal, dissenyat per instaurar un govern estable entre els dos partits líders. La idea del sistema és repartir la mateixa quantitat d'escons al parlament; sense tenir en compte la diferència de vots. A diferència d'alguns mètodes, mitjançant aquest sistema s'elegeixen dos candidats en cada circumscripció. Aquesta idea es va aplicar a Polònia, i posteriorment es va incloure a la constitució xilena durant el règim de Pinochet. Actualment s'aplica a les eleccions parlamentaries del territori xilè i a Argentina però amb molt opositors, ja que evita la formació de nous partits minoritaris.

2.2. SISTEMA ELECTORAL PROPORCIONAL

El sistema proporcional, tal i com diu el seu nom, assigna els escons de forma proporcional segons el nombre de vots obtinguts per cada partit. Per tant, el percentatge de vots de cada partit es correspon al percentatge d'escons que ocupa cada força al parlament. A diferència dels sistemes majoritaris, el proporcional dona una àmplia cabuda als partits minoritaris i els candidats independents. El mètode proporcional requereix districtes plurinominals, és a dir, l'elecció de més d'un candidat per a cada circumscripció.

Aquest principi electoral predomina en països i regions d'Amèrica Llatina i Europa Occidental.

2.2.1. SISTEMA PROPORCIONAL PER LLISTES ELECTORALS

Imatge 9. Butlleta electoral d'ERC dels comicis municipals l'any 1979 (format actual). Es tracta d'una llista tancada. El votant ha d'introduir aquesta papereta dins un sobre i dipositar-la a l'urna, sense fer cap selecció de candidats prèviament.

La representació proporcional per llistes recull les candidatures de cada circumscripció en una llista electoral. Aquesta llista agrupa un conjunt de representants de cada partit polític que segons la votació de la ciutadania, esdevindran diputats. Segons el percentatge de vots que extreu cada candidatura, rep un nombre proporcional d'escons a la cambra. Els candidats que acaben ocupant el Parlament són elegits segons l'ordre els quals es troben a les llistes electorals.

Cal tenir en compte que les llistes d'aquest sistema poden ser obertes o tancades. Quan es tracta de llistes obertes, els electors escullen el candidat desitjat sense tenir en compte la seva posició ni el seu partit; mentre que en les tancades, esdevenen representants els primers candidats de la llista en l'ordre establert. [la imatge mostra una llista tancada]

Són molts els països de l'Europa Occidental que utilitzen aquest sistema proporcional, com és el cas d'Espanya (o Catalunya).

2.2.2. SISTEMA DE VOT ÚNIC TRANSFERIBLE

El mètode electoral de vot únic transferible es considera de tipus preferencial en el qual l'elector ha d'ordenar les seves preferències tal i com es fa en el sistema de vot alternatiu. Els que superen el llindar establert de vots són elegits immediatament; mentre que els menys votats perden els seus vots i aquests es reparteixen entre la resta. Aquesta fórmula s'aplica fins que s'aconsegueix obtenir únicament el nombre de representants assignats en aquella circumscripció. Es tracta d'un sistema electoral en el qual els ciutadans voten majoritàriament pel representant i no pel partit. Tot i que pels experts és considerat com una fórmula electoral molt atractiva, a la pràctica s'ha aplicat en pocs països, com Irlanda o Malta.

Es tracta d'un mètode molt semblant al vot alternatiu, tot i que es diferencia d'aquest per la forma en què es reparteixen els vots de les forces que queden eliminades, i a través de diferents rondes es va eliminant els candidats mitjançant una fórmula matemàtica.

2.3. SISTEMA ELECTORAL MIXT

Els sistemes electorals mixtos intenten combinar els trets positius dels sistemes majoritaris i els dels mètodes proporcionals. Un sistema mixt avarca de forma paral·lela les dues fórmules. Per una banda, els electors voten a través del sistema majoritari de districte uninominal i per altra, ho fan a mitjançant el vot proporcional per llistes.

2.3.1. SISTEMES PARAL·LELS

Aquest mètode electoral utilitza per a l'elecció dels candidats els dos principals sistemes electorals –el majoritari i el proporcional-. Tot i això, es diferencia del mètode proporcional personalitzat pel fet que el vot proporcional no compensa les desigualtats del vot per majoria. Segons el país, la forma de votació és diferent: en alguns casos, els ciutadans reben una sola papereta de votació en la qual han d'elegir un candidat (a través de la majoria) i un partit (a través de les llistes); mentre que en altres estats, els electors reben dues butlletes, una per votar l'escó a través del majoritari, i una pels escons assignats a través del mètode proporcional. Entre els 21 estats que apliquen aquest mètode, hi ha Andorra o Mònaco.

El cas més pròxim amb la utilització de sistemes paral·lels és Andorra. Cada elector emet dos vots en dues urnes diferents: a la primera de color blau, es disposa un vot a llista tancada d'àmbit nacional. A la segona urna, de color blanc, es vota en llista tancada d'àmbit local dos candidats de la parròquia corresponent –n'hi ha set-. Per formar el parlament andorrà, s'elegeixen 28 consellers: catorze representants s'elegeixen a través del sistema majoritari a partir dels vots locals de les parròquies. Els dos més votats de cada districte surten elegits. D'altra banda, els catorze restants s'assignen a partir de les llistes nacionals i mitjançant el mètode proporcional. Les candidatures que no superen la catorzena part dels vots vàlids (7,14%), no aconsegueixen la representació a la cambra. El nombre d'escons de cada força és assignat a través de la regla del major residu (diferent de la d'Hondt).

2.3.2. SISTEMA PROPORCIONAL PERSONALITZAT

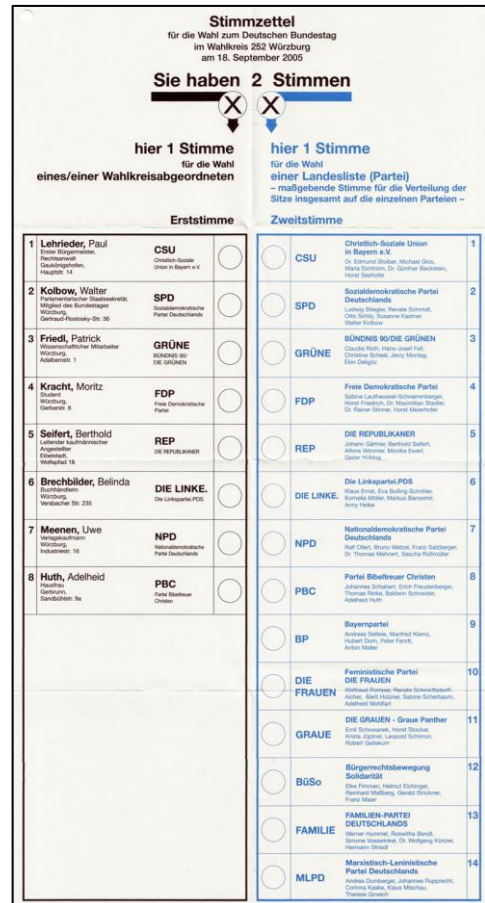
Es tracta d'un principi electoral que adopta les qualitats dels sistemes més importants: el majoritari i el proporcional. Una part del parlament és elegida mitjançant el mètode de la majoria relativa uninominal, mentre que la resta de la cambra es constitueix a través de les llistes electorals amb el sistema proporcional. Aquesta estructura mixta es fonamenta amb l'objectiu de que el sistema proporcional compensi a les desigualtats dels resultats que sorgeixen mitjançant el sistema majoritari. El model de repartiment s'anomena compensatori.

D'entre els països europeus més destacats que apliquen el sistema personalitzat hi ha Alemanya i Itàlia. Tot i això, cada país adapta el sistema segons els seus interessos. Per aquesta raó, és difícil que una estructura electoral d'aquest tipus sigui exactament igual en dos estats (entre Alemanya i Itàlia hi ha diferents correccions).

Pel que fa el país germànic, ha establert aquest sistema mixt per tal d'evitar la formació de governs a càrrec d'un sol partit (només ha succeït una vegada en 57 anys) a més de propiciar les aliances entre formacions polítiques. Els partits que no superen el 5% dels vots no aconsegueixen la representació al parlament, excepte si aconsegueixen la victòria dels seus candidats en tres districtes. Aquesta norma evita que es formin majories parlamentàries. Cada elector té dos vots: en el primer es tria un candidat de partit a la pròpia circumscripció (hi ha un total de 299 districtes). El representant que obté més vots, esdevé el diputat d'aquella circumscripció. A través del segon vot, els ciutadans escullen les llistes regionals tancades que presenta cada partit. Per tant, el Bundestag es constitueix a través de dues fonts, una de majoritària i una que sorgeix de les llistes electorals.

Per la seva banda, Itàlia també utilitza el sistema proporcional, però amb correccions significatives i polèmiques. Un sistema que estava ideat perquè sorgissin majories estables però que ha acabat afavorint les coalicions⁶. Aquesta estructura va ser la responsable de la ingovernabilitat durant els mesos posteriors als comicis del 24 i 25 de febrer del 2013. Una de les causes es referma en el fet que les llistes electorals dels partits fossin tancades a petició de les mateixes forces. En els darrers mesos, el parlament ha intentat replantejar el sistema electoral italià per aconseguir un resultat clar en les pròximes eleccions.

Hongria, Veneçuela, Bolívia, Mèxic i Nova Zelanda són alguns dels altres estats que també apliquen el sistema proporcional personalitzat.

Imatge 10. Papereta de les eleccions alemanyes. Sistema de doble vot: a la columna de la dreta es vota el partit a nivell de territori per assolir proporcionalitat i a la de l'esquerra es vota el diputat de districte amb el sistema majoritari.

⁶ Trobareu la definició i més informació de *coalició* o *aliança política* al glossari. Pàgina 92

2.4. ALTRES SISTEMES ELECTORALS

A banda dels sistemes majoritaris, proporcionals i mixtos, existeixen altres mètodes electorals que no s'adeqüen a les característiques de cap d'aquestes classificacions. Entre ells hi ha el sistema de vot únic no transferible i el model de vot limitat.

2.5. ELS SISTEMES ELECTORALS ARREU DEL MÓN

Segons l'estudi de *International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA)*, al món hi ha un total de 200 països democràtics. Un 46% d'aquests aplica el sistema majoritari (simple, absolut, alternatiu, vot en bloc o vot en bloc partidista). Aquest percentatge significa un total de 92 estats. Pel que fa el sistema proporcional (per llistes o vot únic transferible) són 73 països que utilitzen aquest mètode; sinònim del 36,5% de tots els estats democràtics. Per la seva banda, els sistemes mixtos (paral·lels i proporcional personalitzat) signifiquen el 14,5% dels estats, que per tant, són 29 països partidaris d'aquest mètode. Finalment, els sis països restants -el 3%- apliquen altres sistemes minoritaris com el vot únic no transferible o el vot limitat.⁷

SISTEMES MAJORITARIS

	Nº de països	Percentatge
MS	48	24,0%
VB	14	7,0%
VBP	4	2,0%
VA	3	1,5%
MA	23	11,5%
	92	46%

SISTEMES PROPORCIONALS

	Nº de països	Percentatge
RPL	71	35,5%
VUT	2	1,0%
	73	36,50%

SISTEMES MIXTOS

	Nº de països	Percentatge
RPP	8	4,0%
SP	21	10,5%
	29	14,5%

ALTRES SISTEMES

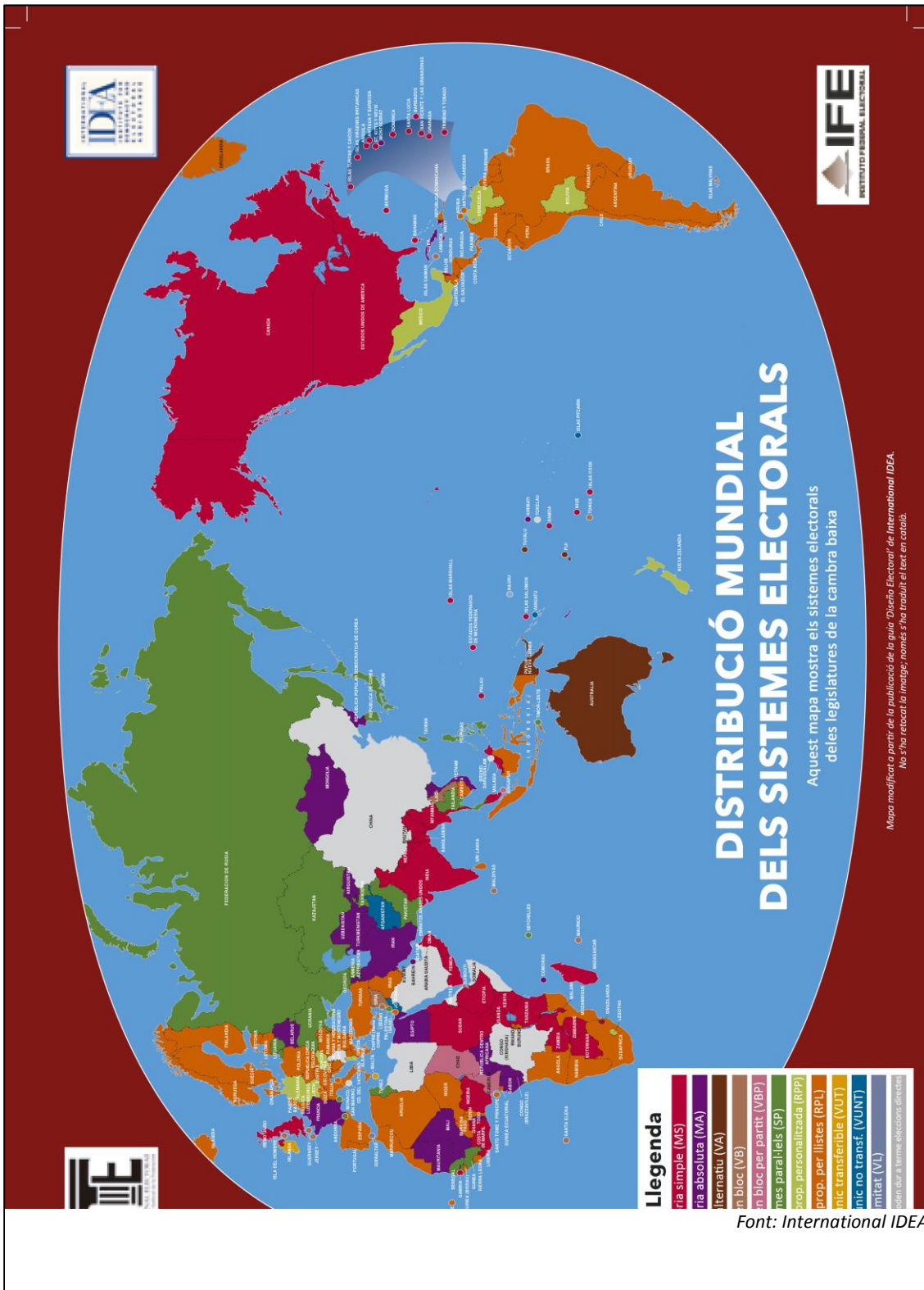
	Nº de països	Percentatge
S. minoritaris	6	3,0%
	6	3,0%

	Nº de països	Percentatge
TOTAL	200	100%

Elaboració pròpia

⁷ Abreviatures:

MS (majoria simple o relativa), VB (vot en bloc o majoria plurinominal), VBP (vot en bloc partidista), VA (vot alternatiu), MA (majoria absoluta), RPL (representació proporcional per llistes), VUT (vot únic transferible), RPP (representació proporcional personalitzada), SP (sistemes paral·lels) i S. minoritaris (sistemes minoritaris).

3. CONSEQÜÈNCIES DELS SISTEMES ELECTORALS

3.1. SISTEMES MAJORITARIS

El mètode electoral basat en la majoria parlamentària és considerat un dels sistemes més senzills i poc complexos que existeixen ja que davant els resultats d'unes eleccions, els candidats amb més vots esdevenen representants. Tot i això, els diferents models de sistemes majoritaris contempnen variants que els diferencien.

SISTEMA DE MAJORIA RELATIVA O SIMPLE: és considerat el mètode més simple dins la majoria parlamentària. A més, aquest sistema no ha de tenir en compte l'obtenció del 50% més un dels vots; per tant, el candidat que recull més vots –encara que sigui per un més- és el guanyador.

Entre els seus avantatges destaca la seva simplicitat i senzillesa de càlcul per obtenir els resultats dels comicis. Permet que els votants valorin més el candidat en particular que no la formació en conjunt i dona lloc a elegir candidats independents. Tot i això, els resultats confirmen que és un sistema que va alternant els dos grans partits oposats entre “dretes” i “esquerres”, sense deixar lloc a terceres propostes ni nous models de partits minoritaris. A més, es considera que es perden molts vots, ja que el fet que siguin dos partits que es van alternant el càrrec, fa que aquells votants que no es senten identificats amb cap de les dues forces, no vagin a votar.

SISTEMA DE MAJORIA ABSOLUTA O DOBLE RONDA: aquest model obliga a que l'elegit aconseguixi majoria absoluta, és a dir, el 50% més un dels vots. Si no és així, cal celebrar una segona volta en la qual només es presenten els dos primers favorits.

Cal destacar que un dels avantatges més considerats en aquest sistema és el de permetre als electors votar una segona vegada el seu candidat favorit (tot va que aquest es presenti a la segona volta), o inclús de canviar de candidat entre una ronda i l'altra. D'altra banda, entre els seus inconvenients es contempla el grau d'esforç per part de l'organització electoral de programar dues rondes de comicis; amb tot el cost econòmic que comporta. A més, també es creu que aquest sistema, aplicat a França, és el més desproporcional de la democràcia a l'Europa occidental.

SISTEMA DE MAJORIAL PLURINOMINAL O VOT EN BLOC: tampoc és considerat de difícil comprensió, ja que es diferencia de l'anterior pel fet de que els districtes són plurinominals i els electors disposen de tants vots com escons per assignar en aquella circumscripció.

Es tracta d'un sistema que permet la formació de districtes electorals d'una certa grandària i donant la llibertat als votants a elegir candidats independents. D'altra banda, és considerat un model amb un grau de desproporcionalitat elevat. En els darrers anys, els països que aplicaven aquest sistema han replantejat la seva llei electoral introduint-ne un de nou.

SISTEMA DE VOT EN BLOC PER PARTITS: els principis d'aquest sistema són els mateixos respecte el model de vot en bloc. Tot i això, els votants només disposen d'un sol vot per elegir un partit en conjunt. Per tant, la força que obté més percentatge de vots ocupa tots els escons designats en aquella circumscripció.

Entre els seus avantatges, es considera un model simple d'aplicar a més de promoure la representació de minories a la cambra parlamentària. En quant als seus inconvenients, són molts semblants als de la majoria simple i es creu que és un sistema bastant desproporcional pel fet que un partit pugui aconseguir la totalitat dels escons d'un districte simplement aconseguint majoria simple i no absoluta.

SISTEMA DE VOT ALTERNATIU: Aquest model permet ordenar els candidats de cada circumscripció segons les preferències dels votants. Un sistema considerat preferencial, ja que els electors no han d'escollir un únic candidat favorit.

En quant als avantatges del vot alternatiu, la forma d'escutar els vots és molt semblant a la de la majoria simple; tot i que si no s'obté la majoria absoluta, cal repartir els vots de les últimes forces entre les segones preferències. Pel que fa els inconvenients, es considera que aquest sistema requereix un cert grau d'alfabetització per part dels electors. A més, segons s'ha comprovat a les eleccions del senat australià mitjançant aquest sistema, no resulta un model gaire efectiu en districtes grans.

3.2. SISTEMES PROPORCIONALS

El mètode proporcional s'allunya del majoritari i reflecteix el nombre d'escons segons la proporció de vots obtinguts per cada força política d'una forma més equitativa. Aquest gran grup de sistemes és considerat dels més igualitaris, tot i que obliga als estats que les circumscripcions sigui plurinominals.

Entre els avantatges dels sistemes proporcionals destaca la seva forma de traduir els vots en escons. Un mètode equitatiu que s'allunya dels anomenats resultats "injustos" dels sistemes majoritaris. A més, és un bon model per donar cabuda als partits minoritaris.

Els principals inconvenients (o no) que sorgeixen en aquest tipus de sistemes són les formacions de coalicions entre partits. En molts casos, aquestes aliances provoquen el desacord entre els components i a la vegada la paràlisi política al país.

SISTEMA DE REPRESENTACIÓ PROPORCIONAL PER LLISTES: el principal avantatge de la utilització d'aquest mètode és el fàcil accés de les minories a prendre part del Parlament. Entre els inconvenients, si les llistes són tancades, els electors no poden determinar el candidat en persona que ells desitgen, sinó que és el partit el que decideix la posició dels representants. És una fórmula que permet les coalicions.

VOT ÚNIC TRANSFERIBLE: tot i que és considerat un mètode electoral molt eficaç, a la pràctica no són gaires els països que l'apliquen.

Es tracta d'un sistema electoral molt sofisticat dins el camp de la representació proporcional. Permet un alt grau d'eficàcia i proporcionalitat gràcies a que els districtes plurinominals són relativament petits i el marge d'error és mínim. D'altra banda, però, es creu que és massa difícil i per a molts electors és desconegut.

3.3. SISTEMES MIXTOS

SISTEMES PARAL·LELS: els sistemes paral·lels busquen la millor fórmula per combinar els principis positius dels mètodes majoritaris i proporcionals, però sense buscar la compensació entre un sistema i altre.

Es tracta d'un principi electoral considerat terme mig en quant a la seva proporcionalitat, ja que aquest principi pot afavorir als partits minoritaris que no han aconseguit representació a través de la majoria, fer-ho mitjançant la representació proporcional. Tot i això, en quant als desavantatges, no assegura una proporcionalitat global, permetent així, a la no-representació d'algunes forces que han aconseguit un bon nombre de vots. En quant als electors, el sistema paral·lel és considerat un mètode que sol causar confusions a l'hora de votar.

SISTEMA DE REPRESENTACIÓ PROPORCIONAL PERSONALITZAT: aquest mètode, que combina els punts positius dels sistemes majoritaris amb els avantatges de l'escrutini proporcional, compensa les desproporcionalitats del model majoritari. En quant als seus avantatges i desavantatges, es tracta d'un principi compensatori entre els dos mètodes. Tot i això, si la correcció i combinació dels dos sistemes no es du a terme correctament, es pot arribar a causar la catàstrofe política que va sorgir a Itàlia en les darreres eleccions.

4. LA LLEI D'HONDT

4.1. VICTOR D'HONDT (1841-1901)

El matemàtic Victor d'Hondt va idear l'any 1878 un mètode de càlcul costós amb l'objectiu de repartir el nombre d'escons a la cambra parlamentària en proporció als vots que havia rebut cada força política. Aquesta fórmula d'escrutini, que porta per nom *Llei d'Hondt*, ja l'havia intentat impulsar el president nord-americà d'aleshores Thomas Jefferson, però sense èxit.

D'Hondt va néixer el 20 de novembre de 1841 a la ciutat de Gant, Bèlgica. Catedràtic en Dret a la Universitat de Gant, va exercir com a professor de dret civil i fiscal. El matemàtic belga va morir el 30 de maig de 1901 a la mateixa localitat belga.

4.2. LA LLEI D'HONDT

La llei d'Hondt s'aplica per designar els vots obtinguts per cada força en escons a una cambra parlamentària. Mitjançant un càlcul matemàtic, s'assignen els escons d'una forma proporcional però sense estar determinat pel percentatge de les butlletes de cada formació.

Aquest és el sistema d'escrutini electoral més utilitzat entre els països d'arreu del món que exerceixen la democràcia. A Europa s'utilitza a Àustria, Bèlgica, Bulgària, Croàcia, Eslovènia, Espanya, Finlàndia, Grècia, Irlanda del Nord, Països Baixos, Polònia, Portugal, República Txeca i Suïssa. A Amèrica l'apliquen Argentina, Colòmbia, Equador, Guatemala, Paraguai, República Dominicana, Uruguai i Veneçuela. També a Israel, Japó i Turquia. Pel que fa Xile, només s'aplica en les eleccions municipals.

4.3. EL MÈTODE D'HONDT: MITJÀ DE CÀLCUL

La llei d'Hondt es fonamenta a partir d'un complex procediment de càlcul que permet convertir el nombre de vots escrutats en escons. Aquest sistema es caracteritza de la resta per aconseguir un repartiment dels escons més just; a diferència d'altres mètodes electorals. Aquesta fórmula, que és aplicable en diversos camps, s'utilitza majoritàriament en la política.

En quant als efectes d'aquest mètode, el sistema d'Hondt afavoreix lleugerament als partits majoritaris a causa de la presència dels vots en blanc, ja que aquests fan augmentar els vots vàlids i alhora dificulten que les minories superin el llindar del 3%. Aquest desavantatge sorgeix arran de la divisió del territori mitjançant les circumscripcions -com més nombre i tamany dels districtes, més alt és el grau de desproporció-. D'altra banda, no exclou les minories.

4.4. COM S'APLICA LA LLEI D'HONDT

El mètode d'Hondt s'aplica un cop realitzat l'escrutini d'uns comicis electorals i coneguts els vots de cada partit. Tot i això, aquelles forces que no hagin aconseguit una xifra superior al 3% dels vots, no poden obtenir representació a la cambra (en el cas d'Espanya i Catalunya és aquest percentatge, tot i que hi ha països que és del 5%).

Exemple d'aplicació de la llei d'Hondt en un país-model on en els darrers comicis electorals s'han escrutat 60.000 vots. Els resultats són els següents:

ESCRUTINI GENERAL

Vots escrutats	60.000
Vots nuls	4.000
Vots en blanc	1.000
Vots a candidats	55.000
Vots vàlids	<u>56.000</u>

ESCRUTINI DELS VOTS VÀLIDS

Vots en blanc	1.000	1,80%
Partit A	22.000	39,30%
Partit B	14.000	25,0%
Partit C	11.000	19,6%
Partit D	8.000	14,3%

El vot en blanc és perjudicial per a les forces minoritàries amb pocs votants. Tot i això, en aquest exemple no es dona el cas que aquest vot sigui el causant de la no-representació d'un partit.

Com que tots els candidats superen el 3% dels vots totals, tots poden optar a un escó.

A continuació, es divideixen els vots obtinguts de cada partit per 1, 2, 3, 4... fins a tants números com escons s'hagin de designar a la cambra. (Plantegem un parlament en el qual hi ha set escons).

Partits/escons	1	2	3	4	5	6	7
Partit A	22.000	11.500	7.333,30	5.500	4.400	3.666,60	3.142,80
Partit B	14.000	7.000	4.666,60	3.500	2.800	2.333,30	2.000
Partit C	11.000	5.500	3.666,60	2.750	2.200	1.833,30	1.571,40
Partit D	8.000	4.000	2.666,60	2.000	1.600	1.333,30	1.142,90

Posteriorment, cal seleccionar els primers set quocients més elevats de la taula (tants valors com escons a la cambra). Segons la força política a la qual es corresponguin, donaran lloc al nombre de representants de cada partit al parlament.

Partits/escons	1	2	3	4	5	6	7
Partit A	22.000	11.500	7.333,30	5.500	4.400	3.666,60	3.142,80
Partit B	14.000	7.000	4.666,60	3.500	2.800	2.333,30	2.000
Partit C	11.000	5.500	3.666,60	2.750	2.200	1.833,30	1.571,40
Partit D	8.000	4.000	2.666,60	2.000	1.600	1.333,30	1.142,90

A partir d'aquí, cal extreure conclusions d'aquest càlcul i veure com queda reflectit en escons dins la cambra parlamentària:

NOMBRE D'ESCONS

Partit A	3 escons
Partit B	2 escons
Partit C	1 escó
Partit D	1 escó
N. total d'escons	7 escons

Conclusió: El *PARTIT A* ha guanyar, i per tant, ha estat la força que ha obtingut més escons. Tot i això, no ha aconseguit la majoria absoluta i pot ser que no governi. Es pot plantejar la situació que el *PARTIT B*, el *PARTIT C* i el *PARTIT D* formin una aliança i que sumades obtinguin quatre escons; un resultat major al del guanyador.⁸

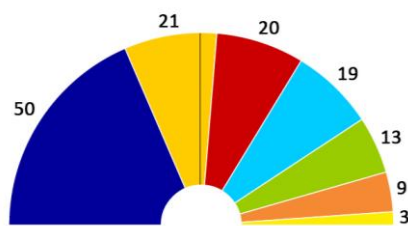
Exemplificació del resultat de les eleccions autonòmiques al Parlament de Catalunya celebrades el 25 de novembre de 2012 en valors reals.⁹

ESCRUTINI GENERAL

Vots escrutats	3.657.450
Vots nuls	32.232
Vots en blanc	52.899
Vots a candidats	3.572.319
Vots vàlids	3.625.218

Cens	5.257.960
Participació	69,56%

ARC PARLAMENTARI

PARTITS

VOTS

%

CIU	1.112.341	30,66%
ERC-Cat Sí	496.292	13,68%
PSC	523.333	14,43%
PP	471.197	12,99%
ICV-EUiA	358.857	9,89%
C's	274.925	7,58%
CUP-Alternativa d'Esquerres	126.219	3,48%
PxC	60.142	1,65%
SI	46.608	1,28%
Eb	27.874	0,76%
PACMA	20.777	0,57%
PIRATACAT	17.942	0,49%
UPyD	14.552	0,40%
FARTScat	11.675	0,32%
VD	5.936	0,16%
UCE	2.502	0,06%
PRE-IR	815	0,02%
SIR	332	0,00%

Elaboració pròpia

⁸ Model d'aplicació de la llei d'Hondt d'elaboració pròpia a través de: SANCHIS, José Luis i MAGAÑA, Marcos. *Elecciones. Manual del candidato*. Madrid, Editorial Alymar, 1999. Pàgines 50 i 51.

⁹ Dades extretes de *ara.cat* i del diari *La Vanguardia* del 26 de novembre de 2012.

5. ANTECEDENTS CONTEMPORANIS DEL SISTEMA ELECTORAL CATALÀ

5.1. EL PASSAT DE LA CATALUNYA AUTÒNOMA ACTUAL: LA SEGONA REPÚBLICA

L'únic moment de democràcia a Catalunya i Espanya previ a la mort del general Francisco Franco va ser durant la Segona República (1931-1939). El primer govern general provisional, encapçalat pels socialistes i amb la idea de convocar uns comicis a curt termini, va mantenir en vigor la llei electoral aprovada el 8 d'agost de 1907 (Llei Maura). Tot i això, es van dur a terme alguns canvis amb la modificació del 8 de maig de 1931 per regular l'elecció dels diputats a les Corts de Madrid el 28 de juny del mateix any. Va ser en la reforma del maig en la qual, entre altres, es va aprovar la divisió territorial mitjançant les províncies, i deixant de banda la idea de circumscripció única per petits districtes (sistema que afavoria al creixement del caciquisme). Es va establir un escrutini de llista per província i un escó per cada 50.000 habitants, a més de que a cada ciutat de més de 100.000 ciutadans es va crear una circumscripció especial. Aquest sistema electoral, considerat mixt entre proporcional i majoritari plurinominal, establia un cert grau de representació a les minories. La fórmula electoral emprada en aquell moment va ser la fórmula de la resta més elevada.

La candidatura majoritària obtenia el 80% dels escons en joc (sempre i quan els candidats es proclamessin guanyadors amb més del 20% dels vots a cada districte), i el tant per cent restant era destinat als partits minoritaris. Per a tots aquells elegibles que no havien superat el llindar establert, calia celebrar una segona volta d'eleccions (que va tenir lloc el 12 de juliol de 1931).

En els comicis del 28 de juny de 1931, dia de les primeres eleccions democràtiques a Espanya, les forces components del govern provisional es van imposar clarament en els resultats electorals. Els que van aconseguir un major nombre de diputats van ser el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE), amb 115 representants, i el Partit Republicà Radical de Lerroux amb 90

Imatge 11. Manuel Azaña votant a les eleccions del juny de 1931.

escons. La formació catalanista Esquerra Republicana de Catalunya va ser la quarta força més votada amb 29 escons. El govern que es va formar va ser encapçalat per Manuel Azaña i va comptar amb el suport parlamentari dels republicans d'esquerra i del PSOE.

A Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya va vèncer les eleccions del 31. Amb Francesc Macià al capdavant del partit a la circumscripció de Barcelona, la formació va ocupar catorze dels divuit escons a elegir. Els quatre restants se'ls van repartir entre la coalició Lliga-traditionalistes, el Partit Catalanista Republicà, la coalició PRR-DLR-RPDF i l'Extrema Esquerra Federal.

Imatge 12. Francesc Macià proclama la República Catalana des de la Plaça Sant Jaume de Barcelona el 24 d'abril de 1931 després dels comicis municipals.

Una vegada aprovat l'Estatut d'Autonomia de 1932, es van celebrar les primeres eleccions al Parlament de Catalunya que van donar el triomf a ERC, i es va formar govern presidit per Francesc Macià, que va morir el 1933. Va ser substituït per Lluís Companys. Ja no hi va haver més eleccions al Parlament de Catalunya en aquell període previ a la Guerra Civil.

Els comicis generals espanyols del 19 de novembre de 1933 es van dur a terme mitjançant la mateixa llei electoral del 1931 però amb algunes reformes. Aquesta va ser la segona convocatòria d'eleccions durant la Segona República i la primera en la qual les dones van exercir el dret a vot. A diferència del 1931, els resultats electorals van sortir favorables a la coalició de dretes Confederación Española de Derechas Autónomas (CEDA) amb 115 escons a la cambra. La segona força va ser el Partit Republicà Radical (PRR). Amb aquestes eleccions, arrencava el Bienni negre (1933-1936). Es va formar un govern presidit per Lerroux i amb el suport parlamentari de la CEDA i el Partit Republicà Radical.

A les terceres i últimes eleccions de la Segona República celebrades el 16 i 23 de febrer de 1936, l'aliança d'esquerres Front Popular es va imposar amb més del 60% de representants a les Corts de Madrid. Mitjançant llistes obertes, va caldre una segona volta per adjudicar el partit vencedor. El Front Popular va formar govern i va haver d'encarar l'inici de la Guerra Civil.

ELECCIONS JUNY 1931

Esquerra	270 escons
Centre	154 escons
Dreta	46 escons
	470 escons

ELECCIONS NOVEMBRE 1933

Esquerra	95 escons
Centre	119 escons
Dreta	258 escons
	470 escons

ELECCIONS FEBRER 1936

Esquerra	278 escons
Centre	46 escons
Dreta	149 escons
	470 escons

Elaboració pròpia

5.2. EL SISTEMA ELECTORAL DE CATALUNYA

El sistema electoral català es regeix sobre el marc legal establert per la Constitució Espanyola, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, la llei orgànica 5/1985 (LOREG, *Ley Orgánica de Régimen Electoral General*) i les seves respectives modificacions que s'han dut a terme al llarg dels més de trenta anys de democràcia a Espanya.

Fou la llei 3/1982 del Parlament de Catalunya la que controlava la convocatòria d'uns comicis electorals per a l'elecció d'un Parlament i el President de la Generalitat. Tot i això, el mateix Parlament va dur a terme una nova regulació d'aquesta llei a través de la 13/2008.

En el cas de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979 (i segueix vigent en l'Estatut de 2006), l'article 31.1 indica que hi ha la possibilitat d'elaborar una llei pròpia, desvinculada de la Constitució. La manca d'acord des de 1980 fins a l'actualitat entre les forces del Parlament ha obligat l'aplicació provisional de la llei orgànica 5/1985 en les eleccions autonòmiques catalanes. Actualment, la llei electoral catalana només menciona els tres aspectes acordats a l'Estatut de 1979 (el nombre de diputats, la determinació de les circumscripcions electorals i el prorrateig) i la resta de punts imprescindibles per a la convocatòria d'uns comicis són determinats per les normes del Congrés dels Diputats; la LOREG.

Els principals punts que defineixen el model electoral català –provisional des de fa 35 anys– són: un sistema de representació proporcional de llistes tancades, un únic vot, amb una divisió territorial a través de les quatre províncies com a circumscripcions i la fórmula d'Hondt com a mitjà per assignar el nombre d'escons de cada força a la cambra de 135 diputats.

5.3. SÍNTESI DEL ANTECEDENTS PER ESTABLIR UN RÈGIM ELECTORAL CATALÀ. LA PREVISIÓ DE 1979

En motiu de les primeres eleccions democràtiques catalanes celebrades el 1980, a l'Estatut de Sau del 1979 es va redactar la idea que el Parlament de Catalunya aprovés en breu una nova llei electoral pròpia¹⁰. Així hi constava a l'article 31.1 del Capítol I:

“1. El parlament serà elegit per un termini de quatre anys, per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret, d'acord amb la llei electoral que el mateix Parlament aprovarà. (...)”

¹⁰ La llei que incloïa l'Estatut de Sau de l'any 1979 fou derivada del Reial Decret-Llei 20/1977, del 18 de març, que regulava les normes i els paràmetres per les primeres eleccions democràtiques espanyoles. El 1978 aquestes normes van passar a formar part de la Constitució Espanyola, i finalment, el 1985 van ser ratificades a la LOREG (*Ley Orgánica del Régimen Electoral General*).

A la disposició transitòria quarta del mateix Estatut es va establir el nombre de representants al Parlament, la divisió territorial i el repartiment d'escons entre les circumscripcions:

“Mentre una llei de Catalunya no regularà el procediment per a les eleccions al Parlament, aquest serà elegit d'acord amb les normes següents. (...)”

2. Les circumscripcions electorals seran les quatre províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. El Parlament de Catalunya estarà integrat per 135 diputats, dels quals la circumscripció de Barcelona elegirà un diputat per cada 50.000 habitants, amb un màxim de 85 Diputats. Les circumscripcions de Girona, Lleida i Tarragona elegiran un mínim de sis diputats més un per cada 40.000 habitants, i els seran atribuïts 17, 15 i 18 diputats, respectivament.”

El darrer punt de la disposició transitòria quarta de l'Estatut de Sau indicava:

“5. En tot allò que no sigui previst en la present Disposició, seran d'aplicació les normes vigents per a les eleccions legislatives al Congrés dels Diputats de les Corts Generals.”¹¹

Tal com es recull en l'estudi sobre el dret públic a Catalunya¹², tant la proposta de com havia de ser la divisió territorial com l'assignació del nombre d'escons a cada circumscripcions (també anomenat prorrateig) van donar lloc a molts debats i discrepàncies entre els representants de l'Assemblea de Parlamentaris creada per l'ocasió.

En el debat sobre la divisió de les circumscripcions es van plantejar diferents punts de vista; des de CDC (Convergència Democràtica de Catalunya) que proposava la circumscripció comarcal (per comarques) fins al PSUC (Partit Socialista Unificat de Catalunya) que argumentava que la millor idea era una circumscripció única (sense divisions). També es va defensar amb força la idea de les vegueries en mans del PSC (Partit Socialista de Catalunya), o els partidaris de models mixtos, com ara ERC (Esquerra Republicana de Catalunya), que es basava en la idea comarcal però amb una projecció del vot sobre el territori en conjunt.

Com que en el seu moment no hi va haver cap acord entre els diferents partits, es va incorporar a l'Estatut del 1979 una proposta provisional basada en la circumscripció provincial (divisió per províncies). Per tant, a Catalunya les circumscripcions electorals van quedar dibuixades com les quatre províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

¹¹ Fragments de l'article 31.1 Capítol I i la disposició transitòria quarta de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979 (Estatut de Sau).

¹² Extret de: BARCELÓ, Mercè i VINTRÓ, Joan (coordinadors). *Dret Públic de Catalunya*. Barcelona, Editorial Atelier, 2008.

Pel que fa el repartiment dels 135 escons entre les quatre circumscripcions també va ser motiu de discussió. La polèmica per si la idea de representativitat territorial s'associava amb l'existència de dues cambres parlamentàries va portar a alguns a defensar el bicameralisme, i d'altres s'hi ho van oposar argumentant que no era habitual en parlaments subestats (tot i que en els estats dels Estats Units es contempla el bicameralisme). És per aquest motiu que aquest punt es va deixar de banda i va portar als experts i polítics a centrar-se, especialment, en el disseny dels districtes electorals.

El nombre de representants que corresponia a cada districte també es va definir [xifres esmentades al principi de la pàgina anterior]. La sobrerrepresentació a les circumscripcions de Girona, Lleida i Tarragona en relació a la de Barcelona va portar a que un vot d'un ciutadà de la zona metropolitana tingués la meitat de valor aproximadament que el vot dels ciutadans de les altres circumscripcions. Aquest fet no és casualitat ni equivocació, sinó que amb aquestes xifres es volia evitar la representació feble de les zones menys poblades del territori (a l'hora es considera que són les més rurals i les més conservadores).

Per últim, la fórmula electoral (Llei d'Hondt), el llistat (les candidatures han de superar el 3% dels vots per optar a un escó a la cambra), o la forma de vot (únic vot i llistes tancades), entre molts altres punts, van quedar definits a partir de les normes que dicta la LOREG, ja que així ho afirmava l'Estatut de Sau en el darrer punt de la disposició transitòria quarta.

Totes aquestes normes, tant les elaborades per la mateixa Assemblea de Parlamentaris de Catalunya com les que deriven de la LOREG, segueixen vigents en el model de Llei electoral catalana actual.

5.4. LOREG: LA LLEI ESPANYOLA QUE REGULA ELS COMICIS CATALANS

Degut a que Catalunya no disposa d'una llei electoral pròpia, aquesta comunitat es regeix principalment per les normes que dicta la LOREG. La legislació que actualment regula els processos electorals a Espanya està formada per la Constitució espanyola de 1978, i per la llei orgànica 5/1985 del Règim Electoral General -que regula les eleccions al Congrés, al Senat, les municipals i els comicis al Parlament Europeu- i que va ser modificada per la llei orgànica 2/2011. Tot i que en les darreres lleis espanyoles no es contempla la LOREG com a eina per a unes eleccions a les comunitats autonòmiques, Catalunya és l'únic territori espanyol que encara utilitza aquesta via com a model (tret de la divisió territorial, el nombre de representants al Parlament i el repartiment d'escons entre les circumscripcions que es van aprovar en l'Estatut de Sau de 1979).

Els punts més destacats de la Constitució i la LOREG que regulen els comicis a Catalunya són:

L'article 68 de la Constitució espanyola de 1978:

“2. La circunscripción electoral es la provincia. (...) La Ley distribuirá el número total de Diputados, asignando una representación mínima inicial a cada circunscripción y distribuyendo los demás en proporción a la población.

3. La elección se verificará en cada circunscripción atendiendo a los criterios de representación proporcional.”¹³

L'article 163 de la LOREG:

“1.a. No se tiene en cuenta aquellas candidaturas que no hubieran obtenido, al menos, el 3% de los votos válidos emitidos en la circunscripción.

1.b-c. Los representantes se asignarán a las listas restantes en función del Sistema D'Hondt.”¹⁴

Així doncs, tal i com s'aplica en les eleccions generals, en uns comicis catalans cal utilitzar la Llei d'Hondt com a fórmula electoral i el sistema ha de ser proporcional. Pel que fa la província com a circumscripció electoral coincideix la norma que marca la LOREG amb la de l'Estatut de Sau. A més, cal que les candidatures que optin a ocupar un escó superin el 3% per aconseguir-ho i fan falta un mínim d'escons elegibles per a cada districte.

La LOREG havia de ser la via provisional per establir un acord al Parlament a curt termini (així ho diu l'Estatut de 1979) ja que Catalunya, com totes les comunitats autonòmiques, té el dret a tenir una llei electoral pròpia. Tot i això, la llei espanyola s'ha convertit, de moment, en llei vitalícia.

5.5. INTENTS D'ESTABLIMENT: PROPOSICIONS I DEBATS DES DE 1980

Des de 1980 Catalunya té el dret per dissenyar una llei electoral pròpia. Tot i això, sembla que el poc interès en elaborar una nova legislació per part dels diferents grups del Parlament ha provocat que al cap de tres dècades encara segueixi l'estira-i-arronsa. Han estat diverses les vegades que des d'un partit s'ha intentat fer una proposició per encaminar el Parlament cap a un nou model electoral. Malgrat tot, aquestes voluntats han acabat caducant per data de termini o per finiment de les legislatures.

¹³ Fragment de l'article 68 de la Constitució Espanyola de 1978 que contempla les lleis que fan referència al funcionament electoral espanyol.

¹⁴ Fragment de l'article 163 de la Ley Orgánica de Régimen Electoral General (LOREG) que regula el funcionament dels comicis a l'estat.

La primera proposició al Parlament va tenir lloc l'any 1998, durant la V legislatura, a petició del PSC, tot i que va acabar caducant sense ni tan sols plantejar-se el debat. En la VI legislatura es van repetir tres proposicions: una el 2002, impulsada per ICV-EUiA, i dues més el 2003 promogudes pel PSC-Ciutadans pel Canvi. Tot i que a l'any 2007 la Conselleria de Governació va encarregar un informe sobre un nou sistema electoral a la Comissió d'experts [s'explica a continuació a l'apartat 5.7.], des del Parlament no es va produir cap proposició. No va ser fins el 2009 amb el Tripartit al capdavant i coincidint amb un fort moviment ciutadà impulsat per la ILP (Iniciativa Legislativa Popular), que totes les forces van proposar constituir una ponència conjunta per analitzar l'informe i trobar un consens que tampoc va arribar a cap acord.

Tot i que a la pràctica la intenció dels partits en els darrers anys havia estat poca, molts d'ells incorporaven als programes electorals la disposició d'elaborar la llei electoral. (Això ens deixa entreveure la voluntat dels grups polítics de complir els seus programes electorals). L'any 2003, CiU ho va incloure en el seu projecte de legislatura; com també ho ha seguit fent en tots els fulls de ruta fins ara. Així mateix, en l'acord del Tripartit el 2003 (PSC, ERC i ICV-EUiA) aquesta voluntat va quedar palesa, com també en els debats d'investidura de Josep Montilla (inici de la VIII legislatura el 2006) i d'Artur Mas (inici de la IX legislatura el 2010).

5.6. PREVISIÓ DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA DE 2006

El darrer Estatut d'Autonomia de Catalunya aprovat l'any 2006 segueix amb la possibilitat d'elaborar una llei pròpia desvinculada de la Constitució Espanyola amb el consens de dues terceres parts del Parlament de Catalunya. Així es contempla l'article 56.2:

“2. (...) El règim electoral és regulat per una llei del Parlament aprovada en una votació final sobre el conjunt del text per majoria de dues terceres parts dels diputats.”

A més, a la disposició transitòria segona de l'Estatut del 2006 es manté la vigència de les disposicions transitòries anteriors:

“Les disposicions transitòries tercera, quarta i cinquena de la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, mantenen, en el que correspon, la vigència com a regulació transitòria”¹⁵

Aquest fragment significa que els punts referents a la disposició transitòria quarta de l'Estatut de 1979 es mantenen en vigor amb la idea d'elaborar definitivament una legislació pròpia.

¹⁵ Fragments de l'article 56.2 i la disposició transitòria segona de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006 que deriva a les disposicions transitòries de l'Estatut de 1979.

5.7. TREBALLS PRÈVIS I PONÈNCIA PER A L'ESTABLIMENT D'UNA LLEI ELECTORAL EN LA VIII LEGISLATURA

La pressió social i el decaïment de l'interès per a l'elaboració de la llei en els últims anys va provocar un replantejament per part del govern Tripartit durant la VIII legislatura. La Conselleria de Governació, encapçalada per Joan Puigcercós, va aprovar el 27 de maig de 2007 la creació d'una Comissió d'experts en eleccions. Politòlegs i especialistes van realitzar un estudi abans que el govern formalitzés una ponència amb totes les forces del Parlament per debatre el futur d'una llei electoral.

Aquesta comissió, formada per Josep M. Colomer com a president, i Josep M. Renui, Jaume Magre, Agustí Bosch, Jordi Sauret i Joan Botella com a vocals, va presentar la proposta de viabilitat *Informe per a la Llei electoral de Catalunya, Participació, representació i transparència* el juny del mateix any. El resum de les més de cinquanta propostes va ser:

- “- Introducció del vot per Internet amb condicions tècniques que garanteixin l'acreditació del votant, el secret del vot i la fiabilitat del recompte de vots. (...)
- Manteniment del nombre de 135 escons del Parlament. Possible revisió en el futur segons els canvis en la població.
- Elecció dels diputats en set circumscripcions, corresponents als àmbits territorials en què està organitzada l'Administració de la Generalitat: Barcelona, Central, Girona, Lleida, l'Alt Pirineu i Aran, el Camp de Tarragona, i les Terres de l'Ebre.
- Eliminació de l'actual nombre màxim d'escons per a la circumscripció de Barcelona. Adjudicació d'un mínim inicial de dos escons a cadascuna de les altres sis circumscripcions i repartiment dels 123 escons restants entre totes les circumscripcions segons la població.
- Manteniment de la fórmula d'assignació d'escons als partits segons la mitjana més alta (o llei d'Hondt), així com de la barrera mínima d'un 3% dels vots en cada circumscripció. (...)
- Substitució de la llista tancada per una oberta o 'desbloquejada' (...). Elecció prioritària dels candidats que hagin obtingut un nombre superior al 5% dels vots de la candidatura.(...)
- Creació de la Sindicatura Electoral de Catalunya com a responsable de vetllar per la legalitat dels processos electorals. Elecció dels seus membres pel Parlament per majoria qualificada i segons criteris d'imparcialitat, independència, competència i formalitat.”¹⁶

¹⁶ Resum de propostes de l'informe *Participació, representació, transparència – Informe per a la Llei electoral de Catalunya* presentat per la Comissió d'experts el juny del 2007 a petició de la Conselleria de Governació.

Davant la presentació del projecte de llei encarregat a la Comissió d'experts, el Govern va crear una ponència conjunta amb totes les forces del Parlament el 21 d'octubre de 2009. L'objectiu era elaborar una proposició de llei electoral pròpia de forma conjunta entre tots els partits, o si més no, un pacte mínim entre les dues terceres parts de la cambra.

Imatge 13. Sessió constitutiva de la ponència encarregada d'elaborar la llei electoral catalana. 20 de novembre de 2009.

Després de diversos tràmits a petició dels grups parlamentaris, la Comissió d'Asseriments Institucionals del Parlament de Catalunya encapçalada per Núria de Gispert, la va posar en marxa el 20 de novembre de 2009.

La ponència la van constituir dotze diputats: Lluís M. Corominas i Josep Maria Pelegrí (CiU); Miquel Iceta i David Pérez (PSC-CpC); Anna Simó i Patrícia Gomà (ERC); Santi Rodríguez i Josep Llobet (PPC); Jaume Bosch i Lluís Postigo (ICV-EUiA), i Albert Rivera i Carmen de Rivera (Grup Mixt).

Va ser en aquesta ponència en la qual els partits van fer un estudi i un anàlisi exhaustiu del projecte presentat per la Comissió d'experts. Cada força va presentar el seu model.

CiU, amb la idea de buscar un principi de territorialitat, va defensar el model alemany. Sistema de doble vot: un vot per a la llista de circumscripció (fins a vuit divisions corresponents amb les vegueries) emprant la fórmula d'Hondt i el llindar del 3%, i un segon vot per a l'elecció d'un diputat de districte uninominal mitjançant la majoria simple (fins a 54 petits districtes). El seu projecte es basava en la combinació d'aquestes dues fórmules a través de l'assignació polietàpica amb escons compensatoris (el nombre total de diputats ve determinat pels escons obtinguts al vot per llistes. Els diputats guanyadors de districtes es resten del número total de representants que ha obtingut el partit i els escons restants els ocupen els diputats de llista).

Per la seva banda, el PSC buscava un sistema de representació proporcional personalitzat i es va sumar al model alemany, tot i que amb diferències als convergents. Es basava amb el sistema de doble vot: un vot per llista de circumscripció única (una circumscripció a nivell de tot Catalunya per defensar la idea de "una persona-un vot" i evitar la sobrerepresentació d'algunes zones) i un segon vot per a l'elecció d'un diputat en un districte uninominal (fins a 64 petites circumscripcions: les comarques, la Vall d'Aran i el Barcelonès dividit en districtes). El seu plantejament també era la combinació dels dos models però a diferència de CiU, el PSC volia que el vot per llista fos a nivell de única circumscripció i no pas set grans districtes.

ERC va presentar la proposta que havia lliurat la Comissió d'experts el 2007. Un model d'un sol vot que dividia el territori en set -o vuit si es comptabilitza el Penedès- circumscripcions; les vegueries. La seva proposta seguia la línia de les llistes desbloquejades, la llei d'Hondt com a fórmula per repartir els escons i el llindar del 3%.

El PPC, tot i no definir exactament les xifres del seu projecte, també va defensar el model de doble vot, com l'alemany. Es basava també en un primer vot per llista a nivell de Catalunya com a únic districte i així determinar el nombre d'escons que s'assignarien a cada partit, i un segon vot per districtes més petits (no va determinar el número). Amb aquest model, creia que es garantia la màxima proporcionalitat amb el primer vot i amb el segon s'aconseguia la representació territorial. Pel que fa als aspectes administratius de la llei electoral, dubtava de la creació de la Sindicatura Electoral catalana.

Per la seva banda, ICV-EUiA no va posicionar-se en cap model definit, sinó que estava d'acord en diverses opcions: va considerar un bon model l'informe dels experts. Va veure viable l'articulat que va presentar la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) i també va defensar el model holandès per la idea "una persona-un vot". És per això que va plantejar un sistema de doble vot: per una banda, un vot per llista a nivell de territori; única circumscripció el qual s'utilitzés la fórmula de restes majors -en comptes de la llei d'Hondt-; i per altra banda, el segon vot a nivell de les set vegueries. El llindar del primer vot seguiria sent del 3%. ICV-EUiA també estava d'acord en desbloquejar les llistes, i demanava que les paperetes fossin de paper ecològic. Era partidària de permetre la votació als ciutadans a partir dels setze anys.

Per últim, el Grup Mixt (C's) es va oposar a les propostes plantejades i va creure innecessària la remodelació del sistema electoral del moment. C's defensava mantenir el model de les quatre províncies com a circumscripcions, i alhora la idea "una persona-un vot". A més, estava totalment en contra a la constitució de la Sindicatura Electoral pròpia a Catalunya.¹⁷

Després de quasi tres mesos de ponència, els diputats van decidir donar per finalitzats els treballs a causa de la manca d'acord. Cap de les forces estava disposada a negociar de forma col·lectiva i deixant de banda els interessos individuals. Des de totes les formacions apunten que el principal entrebanc a l'hora de buscar un consens van ser tots els elements que conformen el sistema electoral. La divisió de les circumscripcions i el prorrateig, la sobrerepresentació d'algunes zones del territori, o la intenció de desbloquejar les butlletes van ser els impediments que van fer fracassar l'acord.

¹⁷ El posicionament en la ponència dels sis partits amb representació al Parlament en la VIII legislatura està extret del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya (BOPC) n.701 publicat el 7 de maig de 2010. Els grups parlamentaris estan explicats en ordre dels resultats electorals de la VIII legislatura.

6. EL DEBAT ACTUAL SOBRE LA LLEI ELECTORAL

Després de tres anys des de la darrera ponència s'ha reobert el debat. El febrer del 2013 el Parlament de Catalunya va reprendre les negociacions per trobar, d'una vegada per totes, un acord en l'elaboració d'una llei electoral pròpia per Catalunya. Des de 1980, aquesta comunitat autònoma –com totes- té el dret a crear una llei única sense la dependència del govern central. Tot i això, la manca d'acord i el poc interès en les darreres dècades de la democràcia catalana han portat a que, al cap de 35 anys s'hagin reprès les converses d'un tema que com expliquen els mateixos protagonistes, els comença a “fer vergonya”.¹⁸

El 14 de febrer de 2013 es va constituir la ponència per a la proposició de la llei després de finalitzar sense consens la de la VIII legislatura (2009-2010). De nou va ser la Comissió d'Asser Institucionals del Parlament de Catalunya qui va presidir l'acte de constitució. En la ponència de la X legislatura –encara segueix vigent. Gener de 2014- en formen part Lluís Maria Corominas i Antoni Font (CiU); Roger Torrent, Pere Aragonès i Marta Rovira (ERC); Miquel Iceta i Jaume Collboni (PSC); Santi Rodríguez i Rafael Luna (PPC); Jaume Bosch i Marta Ribas (ICV-EUiA); Albert Rivera i Jordi Cañas (C's), i David Fernández i Joaquim Arrufat (CUP).

imatge 14. Sessió de la ponència conjunta amb tots els representants de cada partit el 14 de febrer de 2013.

Després de deu mesos de debat i moltes converses bilaterals entre els partits, hi segueixen havent diferències que ja s'havien apreciat en la ponència del 2009. L'administració electoral no és un problema, però sí ho continua sent el sistema electoral. El número de circumscripcions i el repartiment dels escons en aquestes, la fórmula electoral o el número de vots (únic vot o doble vot) són, encara, els punts que impedeixen el consens. Tot i això, els mateixos diputats encarregats d'aquesta àrea expliquen que a diferència de la passada reunió, en aquesta “tots estem disposats a treballar i deixar de banda els interessos partidistes”.

¹⁸ Declaracions ampliades a les entrevistes als membres de la ponència de cada força política.

6.1. LA POSICIÓ DE CiU. ENTREVISTA A LLUÍS M. COROMINAS

Lluís M. Corominas és diputat al Parlament de Catalunya des de 2003 i actualment vicepresident segon de la Mesa. Està adscrit al Grup parlamentari de Convergència i Unió. És també membre de la ponència de la Proposició de la Llei electoral de Catalunya i de la ponència de la Proposició de Llei de transparència i accés a la informació pública. Anteriorment havia estat vicepresident primer (2010-2012) i alcalde de Castellar del Vallès (1992-2004).

Imatge 15. Durant l'entrevista amb Lluís Corominas. 17 d'octubre de 2013.

Per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral pròpia?

Hi ha hagut una manca d'acord entre els 90 diputats [el pacte mínim ha de ser de dues terceres parts del Parlament] que ha impedit que fos possible un consens.

Quan CiU tenia majories per fer-ho, o fer-ho amb altres partits que no fossin el PSC, no ho vam voler fer, perquè encara se'ns hagués acusat de fer una llei encara més favorable a nosaltres. Tampoc ho vam voler fer perquè pensem que en aquest acord hi ha d'haver el PSC. Sempre hem estat els dos adversaris durant trenta anys. Ells diuen que durant aquests anys no ens hem posat d'acord per culpa nostra, i nosaltres diem que ha estat per culpa seva. Tot i això, actualment estem en una ponència conjunta per intentar debatre-ho.

Totes les comunitats estan obertes a elaborar una llei electoral pròpia?

Sí. Poden fer la seva pròpia llei de les seves eleccions autonòmiques. De fet, nosaltres estem creant un text que serveixi per a les eleccions catalanes, les de la Vall d'Aran, les dels consells comarcals; tots els processos que tinguin cabuda només a Catalunya. Pel que fa la resta de comunitats, totes han legislat i han acabat tenint la seva pròpia llei. Catalunya no.

Ara sembla que se'n estigui parlant molt, però fa trenta anys que es té la oportunitat de fer-ho. Ha estat sempre una prioritat o s'ha tractat en segon terme?

S'ha deixat sempre en segon terme fins a partir del 2006 amb l'informe dels experts encarregat de comú acord entre tots els partits. A partir d'aquell treball es va començar a moure d'una manera més intensa. No ha estat una prioritat política perquè davant la constatació era impossible posar-se d'acord.

Comença a tenir molta força un canvi de llei electoral quan Pasqual Maragall guanya en vots però perd en escons. És quan els socialistes duen a terme una forta moguda amb els suports de Ciutadans pel Canvi.

Quan el Tripartit governava, no podia dir: deixem de banda CiU i aprovem la nostra pròpia llei electoral?

No, perquè no sumaven. Tenien vora setanta diputats i en necessitaven noranta. Fer un acord a l'esquena del partit que va guanyar les eleccions és fer una mica de república bananera. Fer una llei perquè el que ha guanyat perdi, és una mica... A partir de la proposta dels experts, que no ens va agradar a tots, el Tripartit va intentar aparcar-ho. El Tripartit tampoc trobava un consens.

En la ponència actual ens hem posat d'acord pràcticament en tot menys amb el sistema electoral (nombre de circumscripcions, distribució dels escons, nombre de vots).

Nosaltres el 2003 vam posar al programa electoral la idea del doble vot (per una banda un vot per petits districtes, fins a 54 divisions; i 7 o 8 circumscripcions a nivell de territori, les vegueries). El sistema de doble vot té moltes virtuts. Ara hi ha dos o tres grups parlamentaris que hi estan d'acord. La població té un interès en votar el "seu diputat". Durant quatre anys el diputat es veu obligat a donar comptes del què fa en aquella comarca. El ciutadà es pot dirigir fàcilment a aquell diputat. Hi ha una voluntat de proximitat. L'altre vot de llista és el tradicional.

El model dels experts està una mica caducat perquè ells presentaven set circumscripcions (vegueries) i vot preferent (llista desbloquejada en la qual s'ha de fer creuetes). Això té poca conseqüència. El concepte de llistes obertes com la gent entén d'agafar-ne un d'aquí i un d'allà de cada partit, semblaria la Torre de Babel. Només passa en les municipals de pobles petits. Els experts no proposen llistes obertes. Això ha quedat molt antiquat. La proximitat fa que el ciutadà pugui avaluar més bé el seu polític més pròxim. El debat està obert per dues vies: número de circumscripcions i número d'escons a cada districte.

Quantes ponències s'han formalitzat?

Dues. La del 2009 i la d'ara. Abans no en recordo cap.

I les raons per la qual no s'ha arribat a un acord?

Número de circumscripcions. Circumscripció única versus 4, 7, 8. Els que són partidaris a les vegueries també tenen el dilema de si el Penedès ha de ser vegueria pròpia. Nosaltres diem que estem oberts a una vuitena vegueria, però hi ha d'haver acord entre tot el territori. El no-acord ha estat sempre el tema de les circumscripcions.

Com avancen els treballs de la ponència actual?

Vam començar al principi de la X legislatura i ara estem molt avançats. Hem recuperat els treballs de la ponència anterior. Hem incorporat el debat sobre el vot electrònic. L'empresa catalana puntera del sector *Sittle* garanteix fiabilitat i els vam fer comparèixer al Parlament. El vot electrònic serà preferent al vot de l'estranger i al vot per correu. Hem tocat tots els temes. També hem parlat sobre la Sindicatura Electoral pròpia, que també fa referència al procés nacional. No podem tenir l'aspiració de tenir un estat propi sense llei electoral. Actualment, totes les resolucions les soluciona la Junta Electoral Central. La Sindicatura Electoral Catalana tindrà la funció de resoldre els conflictes que hi hagi a nivell de llistes i vetllar perquè tot plegat funcioni bé. Hem dedicat tot un capítol a això. També hem debatut sobre la durada de la campanya electoral. En general ens hem posat d'acord. Ara l'únic que ens falta debatre és si volem una única circumscripció o varies, i el tema de la novetat de si volem vot preferent, llista desbloquejada o doble vot amb circumscripcions més petites.

El resultat final del doble vot sempre depèn del vot a llista. Pel segon vot, nosaltres proposem 54 diputats que s'escullin com a persona que són: 40 comarques, Vall d'Aran i els districtes de Barcelona i un d'exterior i el Barcelonès nord. 54 districtes petits. En aquests s'escull a la persona a través de majoria simple.

El ciutadà vota les persones i el partit a llista. Els diputats que tindrà cada partit al Parlament el decideix el vot de llista. Tot i això, els primers representants en entrar seran els vots elegits en els districtes petits.

Per exemple: Lleida (15 diputats). CiU treu sis diputats i guanya a dues comarques (Alta Ribagorça i Segrià). Per tant, els dos primers els ocuparan els diputats de les dues comarques i els altres seran els quatre primers de la llista de CiU a Lleida. Qui determina el resultat és el resultat a llista.

Aquesta proposta és molt similar a la dels socialistes. PSC vol 67 districtes petits i un sol vot a llista (Catalunya com a circumscripció única). En el doble vot ens posaríem fàcilment d'acord. La diferència està en l'1 versus 7-8.

Vosaltres ja descarteu la opció de quatre províncies?

Si aquest hagués de ser el consens perquè tots plegats ens moguéssim i ens poséssim d'acord, ens sacrificaríem. A la fi i al cap el que nosaltres volem és que hi hagi llei. Però de moment aquesta proposta no està a sobre la taula. Aquestes són les setmanes decisives. Estem fent contactes bilaterals. El debat intens entre les forces el tenim paral·lel i complementari a la feina de la ponència.

Hi ha data d'acord?

Sí que és cert que acabarem la feina d'aquí a quatre setmanes. Tots consensuats amb tots els punts redactats però sense acord en allò més transcendent.

Cada quant us trobeu els membres aquesta ponència?

Els dilluns a les 4 de la tarda. A la ponència som dos diputats de cada grup i un del grup mixt. Nosaltres estem tenint contactes amb tots però especialment amb ERC, perquè compartim legislatura, i contactes molt fluides amb ICV-EUiA. El que volem dir és que sense el PSC se'ns fa difícil fer una llei. Forçar a que el teu adversari polític s'avingui amb una llei que no hi està d'acord que fa canviar tant les coses...

Catalunya s'ha emmirallat amb algun altre país?

N'hi ha molts, però el principal és el que s'aplica a Alemanya.

I no us heu plantejat un model com el francès, de majoria absoluta?

Tenim un problema estatutari i constitucional. No som una república. El sistema de l'elecció no és presidencialista. Qui escull el president és el Parlament de Catalunya. D'entrada tenim una limitació legal. Nosaltres ens emmirallem amb els alemanys però sempre hem dit que hem de fer la llei catalana i fer el què se'ns demana: major proximitat, major avaluació de la feina que fem, estar més en contacte amb la societat i la història que hem passat en aquests trenta anys. Creiem que aquest sistema s'ha de canviar a bé, no a pitjor. La gent ha de saber què escull. Reivindiquem una proximitat territorial.

Es contemplava en el vostre programa electoral la idea de fer una llei electoral pròpia?

Sí. El mateix sistema que t'he explicat ja el portàvem el 2003. És una prioritat. Tothom diu que és una prioritat, però alhora de cedir els hi costa molta. Al PSC i al PP els hi costa molt sortir de la circumscripció única. Ens diuen que ens afavoreix molt a nosaltres. Això no és culpa nostra. Ells han governat a tots els racons de Catalunya. Tenim 3.500 regidors, quasi bé la meitat dels que hi ha a tot el territori. Nosaltres, els del Parlament, no en tenim la culpa. S'arriba a l'absurd de qüestionar què ens afavoreix més. Si ens ho mirem així, segur que no hi haurà llei. La gent votarà el què voldrà. La gent ja no és fidel.

Podrem dir que ens les pròximes eleccions ja hi haurà llei electoral pròpia?

Per voluntat nostra sí. Veig que a diferència de la ponència de 2009, els grups tenen ganes de consensuar. Ara hi ha passos reals cap a l'acord. Sempre hem dit que abans cal fer-ne molta pedagogia i cal un procés d'implantació. És possible que a les dues següents. Cal un temps per adequar la normativa i fer entendre a la gent el què és el doble vot, o vot preferent.

Es parla de “desafecció política”. Un nou model electoral seria una forma d’aproximar el ciutadà amb el Parlament?

Evidentment. Seria una forma d’acostar el poble a les institucions i de millor transparència; humanitzar la política. També cal la llei de transparència, dret a la informació i bon govern. Tot plegat és per superar aquesta falta de confiança.

Cal que l’elector es tregui estigmes. Si quatre o cinc no aporten res, ja es fan a la idea que tot el partit és així. Cal canviar-ho i no posar tantes etiquetes.

Sobre el vot en blanc¹⁹ i el vot nul²⁰, seguiria igual?

Sí. I el llinard també seguiria sent del 3%. Hi ha els Escons en blanc que ens van venir a veure per tal que el vot en blanc computi, és a dir, que tingui presència al Parlament “no anat-hi”. A Flaçà, va guanyar el vot en blanc. No hi van. Si realment vols presentar el teu rebuig en contra els partits, presenta’t. Fixa’t la CUP, un partit molt reivindicatiu.

Quins efectes pot tenir una llei pròpia?

La confiança, sentir-te com a teu el model. Per això cal un bon acord. És un tema molt especialitzat, no és una conversa de veïns.

Pel que fa tot aquest temps sense una llei pròpia, crec que és una anomalia democràtica. Estem parlant de fer estructures d’estat i no tenim llei electoral. Ho hem de solucionar. Seria un dèficit menys en aquesta democràcia que tenim. L’objectiu a llarg termini seria acostar molt més el política al ciutadà.

La llei d’Hondt seguiria en vigor?

Sí. Un dels sistemes que es pot escollir per repartir escons. És prou just, i segons com beneficia a les majories. En dret comparat és un model molt acceptat.

¹⁹ Trobareu la definició i més informació de *vot en blanc* al glossari. Pàgina 93.

²⁰ Trobareu la definició i més informació de *vot nul* al glossari. Pàgina 93.

6.2. LA POSICIÓ D'ERC. ENTREVISTA A ROGER TORRENT

Roger Torrent és diputat al Parlament de Catalunya des de 2012, adscrit al Grup parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya. Membre de la ponència de la Proposició de la Llei electoral de Catalunya. És alcalde de Sarrià de Ter des de 2007, i anteriorment havia estat portaveu d'ERC a la Diputació de Girona (2011-2012).

Per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral pròpia?

Jo no he viscut la història de tot plegat, però segurament els interessos partidistes oposats dels dos grans partits tradicionals, CiU i PSC, van impedir que hi hagués acord. Cal un acord de noranta diputats mínim perquè hi hagi consens, i això feia imprescindible que els dos grans partits es possessin d'acord i mai hi ha sigut.

Imatge 16. Un moment de la conversa amb Roger Torrent al Parlament de Catalunya. 31 d'octubre de 2013.

Hi va haver una ponència el 2009 durant l'època del Tripartit. Un es pregunta: per què no s'elaborava una llei electoral llavors, amb ERC, PSC i ICV al capdavant?

Probablement perquè tot i això, era necessari incloure CiU per aconseguir la majoria de dues terceres parts.

Des del seu partit, una nova llei electoral ha estat sempre un dels punts principals al seu programa o ha quedat en segon terme?

Jo crec que ha estat sempre una de les preocupacions. Probablement més ara, perquè comencem a portar molts anys sense llei electoral pròpia i ens hauria de començar a fer vergonya que es vagi allargant. Per altra banda, estem en un procés de construcció d'estructures d'estat per un estat propi i evidentment una de les principals estructures d'un estat és una llei electoral. Ara probablement hi ha una necessitat, més que mai. I l'última raó, i no menys important, estem vivint uns moments de crisi econòmica, però també política. Una crisi de relació entre població i institucions polítiques. Probablement això fa que hi hagi una demanda social més evident en la línia de reclamar una nova llei electoral que miri de resoldre aquest progressiu distanciament entre ciutadania i representants i que pugui fer front a aquesta desafecció política.

És ara el millor moment per elaborar una nova llei electoral?

Jo crec que sí. El fet que el país estigui vivint un procés que ha d'acabar amb una consulta i que puguem construir un estat propi, no ha d'interferir amb una obligació de les nostres agendes que és treballar per una nova llei electoral. Una altra cosa és quan s'ha d'aplicar la nova llei: encara que avui l'aprovéssim, el nostre parer és no posar-la en funcionament en les pròximes eleccions, sinó que hi hagi un cert marge per introduir-la i fer-ne pedagogia.

Creieu que s'ha de plantejar una llei electoral amb Catalunya dins Espanya o Catalunya fora d'Espanya?

Nosaltres avui hem de parlar d'una llei electoral que té alguns aspectes que estan regulats per la LOREG i que no es poden modificar ni discutir, i en conseqüència hem de legislar amb les limitacions que tenim avui. Tot i això, hem de fer una llei electoral que sigui viable el dia que siguem independents. Durant aquest trànsit, tots els aspectes que regula la LOREG hauran de ser reafirmats o modificats. Quan siguem independents podrem decidir si en els preceptes que diu la LOREG hi estem d'acord o no. En tot cas, avui hem de legislar amb els condicionants que tenim i acatar el que diu la llei orgànica que ens regula alguns aspectes que nosaltres no podem discutir.

Al llarg de les diferents ponències que s'han realitzat, quins han estat els entrebancs que us han impedit posar-vos d'acord?

Veient el que hi ha avui i sabent els antecedents, el que ha frenat l'acord ha estat el sistema electoral. Amb la resta de punts, podem estar-hi o no d'acord la majoria de parlamentaris, però el que és el principal escull en el qual no ens posem d'acord és el sistema electoral, també dit fórmula electoral.

Quin és el model que planteja ERC?

Nosaltres ens basem amb el projecte que va realitzar la Comissió d'experts creada l'any 2007 pel Departament de Governació i que va treure les conclusions el 2008. Ens basem amb aquest model per estructurar la nostra proposta. Un model clar, una divisió del país en vegueries que també serien les circumscripcions electorals en les quals s'escolliria un mínim de tres diputats i tenint en compte la població actual, es distribuïrien la resta de diputats en aquests districtes. Les llistes serien desbloquejades, és a dir, un vot preferencial per a la ciutadania, el mètode de recompte i de distribució d'escons seria la llei d'Hondt i finalment apostem per un parlament de 135 diputats.

Per tant, ERC només aposta per un únic vot.

Entre el sistema majoritari i el proporcional, hi ha un sistema híbrid que vindria a ser el model alemany; de doble vot.

Aquest sistema diu que una part dels diputats es poden escollir per majoria i per tant, en un petit territori podem escollim la persona en concret; i una segona votació en la qual s'escull la papereta de partit i proporcionalment es determina quants escons tindrà aquella força al parlament. El problema és que el model alemany portat a Catalunya pot tenir diferents matisos, diferents problemes. Segurament en aquests detalls és on no hi ha acord. Ara per ara la discussió està entre el model alemany, la proposta que van presentar la Comissió d'experts i les múltiples variables que presenta cada força.

Com el podem anomenar el sistema que plantegeu vosaltres?

Proporcional. No és proporcional pur, però intenta mantenir la proporcionalitat d'avui. Pel que fa la LOREG aplicada a Catalunya, el problema no és la proporcionalitat. Estem al voltant del 95% de proporcionalitat (més o menys el percentatge de vots que treu un partit es correspon amb el nombre d'escons que obté al Parlament). Com que nosaltres considerem que el problema no és la proporcionalitat, agafem la base del model actual i li apliquem diferents matisos per apropar més el ciutadà a l'elecció dels candidats (l listes desbloquejades) i lligar les circumscripcions a una realitat territorial tant a nivell geogràfic, com econòmic i social (les vegueries). En resum, matisar allò que és millorable i mantenir allò que està bé.

Creieu que els vots en blanc han de tenir representació al parlament?

Jo crec que no. Institucionalitzar el vot en blanc de la manera que ho proposa l'agrupació Escons en blanc representa acceptar una de les falles del sistema, que és la desconexió entre la ciutadania i el parlament. Per tant, hem de procurar que tinguem un sistema electoral que faci que hi hagi una gran participació. Hem de mirar que no hi hagi desafecció i institucionalitzar la desafecció donant peu a presència dels vots en blanc a la cambra.

En el vostre model, en quin tipus de sistema electoral us he emmirallat?

Ens basem amb la realitat actual. Volem un model més propi. És un model particular. El nostre punt de partida és la realitat del país.

Sempre heu defensat les vegueries?

Sí, l'hem defensat com a divisió territorial i com a divisió electoral. Quan s'ha precipitat aquest debat és des del 2006 cap aquí –creació de la ponència en la VIII legislatura i la ponència actual-. Nosaltres hem defensat les vegueries com a model de circumscripció electoral. Tot i això, n'hi ha d'altres i estem oberts a noves propostes.

Serà definitiva aquesta ponència per aconseguir una nova llei electoral?

Jo espero que sí. Depèn de la capacitat dels diferents grups parlamentaris de cedir i de trobar el consens. Si no aconseguim aquest acord, caldrà fer molta autocrítica ja que hi ha una certa expectativa social entorn a la llei electoral. Una altra cosa és el calendari que tindrem.

De quant temps estem parlant?

Jo crec que abans no acabi l'any, hauríem de saber si l'acord és possible o no, i a partir d'aquí el temps que calgui per redactar-lo i perfilar detalls.

Anem a la desafecció política. Creieu que amb aquest nou règim electoral la ciutadania se sentiria més pròxima a les institucions?

Jo crec que sí. Nosaltres proposem el vot preferencial (a Barcelona numerar de l'1 al 9 o a Girona de l'1 al 3). Això és bo perquè pot fer que l'últim de la llista pugui entrar a formar part del Parlament. Hi ha una estreta relació entre el representant i el representat.

Tot i això, creiem que hi ha d'haver altres mecanismes que ajudin a cicatritzar aquesta desafecció: llei de transparència, llei de consultes, la pròpia cultura...

També defensem el vot remot, urnes mòbils, contracte programa (el programa electoral de cada candidatura es transmet a la sindicatura i al cap de quatre anys aquesta el repassa per veure el grau de compliment). Hi ha programes electorals que són com brindis al sol.

Tot això pot millorar la transparència, la traçabilitat del vot (que ha passat amb el vot i a qui ha anat a parar) i la *countability*, la capacitat que tenim per controlar els nostres representants.

Aquesta nova llei faria guanyar credibilitat i confiança cap als polítics?

Segur. Independentment del sistema electoral, el fet de posar-nos d'acord i teixir una àmplia majoria, repercutiria positivament la confiança amb els partits polítics.

Tot això seria sinònim de més participació a les urnes?

Esperem que sí. Per això fem una llei electoral. De la mateixa manera que no s'ha d'institucionalitzar el vot en blanc, també dir que si fem la llei electoral ha de servir per superar debats com la representació del vot en blanc. Insisteixo: no hi ha cap model perfecte ni cap solució òptima. Nosaltres no ens escaparem de cap problema.

6.3. LA POSICIÓ DEL PSC. ENTREVISTA A MIQUEL ICETA

Miquel Iceta és diputat al Parlament de Catalunya des de 1999 i actualment secretari primer de la Mesa. Està adscrit al Grup parlamentari Socialista, del qual n'ha estat portaveu durant nou anys. Membre de la ponència de la Proposició de la llei electoral. Va ser diputat al Congrés dels Diputats per Barcelona del 1996 al 1999. Anteriorment havia estat regidor de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat entre 1987 i 1991.

Imatge 17. Amb Miquel Iceta, secretari primer del Parlament de Catalunya al seu despatx. 30 d'octubre de 2013.

Per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral pròpia?

Jo crec que durant molts anys hi havia unes majories molt grans de CiU que no tenia cap interès en canviar el sistema electoral, i després, quan les majories han canviat, és molt difícil posar-nos d'acord ja que ens hem posat el llistó molt

alt: aprovar amb una majoria de dos terços. Catalunya tampoc té una organització territorial que es pugui ajustar en un model electoral fàcilment. És un conjunt de circumstàncies el que explica això i ja veurem si som capaços de trencar el malefici.

Al llarg de les diverses legislatures -especialment quan hi havia el Tripartit- aquesta era una de les principals preocupacions, o va quedar en segon terme?

No m'atreveiria a dir de les principals preocupacions, però la veritat és que fins que no arriba el Tripartit no hi ha un esforç de crear una comissió d'experts. Aquesta fórmula per primera vegada un sistema electoral, i que tenia molta relació amb l'organització territorial que durant el Tripartit es va impulsar. És amb el Tripartit quan es torna a donar molta importància en aquest tema. Apareix en paral·lel una iniciativa popular sobre la llei electoral.

Des del 2006 fins ara s'han creat dues ponències per debatre aquest tema. Per què no s'ha arribat a cap acord?

La veritat és que n'hi ha una de bàsica: hi ha bastants partits que voldrien tenir un sistema més proporcional que el que tenim, però això planteja dificultats per equilibrar bé la representació del territori. Nosaltres tenim la idea d'un sistema bastant proporcional però que no ho és del tot.

Hem tingut tres exemples al llarg de la història: en dues eleccions consecutives, el PSC va ser el partit més votat, però no el que va tenir el major nombre d'escons. Això indica que hi ha alguna cosa que no acaba de funcionar des del punt de vista de la proporcionalitat. Jo crec que aquest és el motiu fonamental que encalla les negociacions.

És evident que el PSC té molts més vots a la zona metropolitana que en zones rurals, no?

Això passa quan el repartiment territorial dels vots no és homogeni. Nosaltres sempre defensarem que els vots de les persones valguin igual. El problema no és l'àrea metropolitana: tu pots tenir un municipi que formi part de l'àrea de Barcelona i que els seus vots valguin diferent que el municipi del costat que forma part del districte lleidatà. Això és realment un problema de com està construït el sistema electoral.

Des del seu partit aposten perquè tots els vots valguin igual?

Ens sembla normal. Una persona, un vot: a l'igual valor de tots els vots. El que passa és que això s'ha de compensar amb una adequada representació del territori. El que defensem és un sistema de doble vot que permeti votar una llista de partit i que permeti votar un diputat en una circumscripció relativament reduïda. Aquest és el que s'aplica a Alemanya i s'anomena sistema de representació proporcional personalitzada.

Per tant, vostès volen només una única circumscripció.

Exacte. Els vots es comptarien a nivell de tot Catalunya i en funció del nombre de vots cada partit tindria atribuïts un nombre d'escons. La provisió d'aquests escons es faria a través dels diputats que haguessin guanyat a cadascun dels districtes petits, i la resta a partir d'una llista a nivell nacional.

Si la població no és homogènia en tot Catalunya, els vots tampoc. Aquesta idea decanta clarament la victòria a l'àrea metropolitana i a la vegada afavoreix al seu partit.

No. Afavoreix a les persones. Ningú encara m'ha donat cap argument pel qual el meu vot hagi de valdre menys que el vot d'una persona de Lleida. La única manera que garanteixes que tots els vots valguin igual és a través d'una circumscripció única. Tants caps, tants barrets. Un altre aspecte és com organitzes que cada territori tingui el nombre suficient de diputats.

Expliqui'm més a fons l'actual posició dels socialistes en aquesta ponència.

Demanem un sistema com l'alemany: que Catalunya es divideixi en 64 districtes electorals (tots triarien un diputat per majoria simple) i el nombre total de diputats de cada partit vindria en funció del resultat d'aquest partit a nivell català. Caldria restar els que haurien sortit directament dels petits districtes i els altres vindrien donats per l'ordre de la llista tancada del partit.

Per tant, el ciutadà tindria dos vots: un pel candidat de districte i l'altre per la llista de partit. Sempre combinant les forces que volgués. El que fa decantar la proporcionalitat en un sistema com aquest és la votació a nivell nacional, ja que el vot per districte seria mitjançant la majoria simple. La idea dels districtes seria d'entre 150.000 i 200.000 ciutadans.

Quan parlem de divisió de districtes, a què ens referim?

No és gens fàcil. El territori català és molt desigual a nivell demogràfic. Podrien ser comarques, partits judicials, vegueries...

Expliqui'm una mica sobre l'actual ponència: motiu principal de debat, objectius:

En quant al funcionament del sistema electoral, tots estem bastant d'acord: com hauria de funcionar la Sindicatura Electoral, com s'hauria d'articular la campanya electoral i tots els temes procedimentals. Sempre topem amb la dificultat de definir el sistema electoral, és a dir, com es tradueixen els vots en escons.

Aquest no-acord és entre socialistes i...?

Crec que els partits petits i mitjans busquen més proporcionalitat, i en canvi, CiU i ERC defensen més el territori; el seu interès electoral.

Veieu un acord en els propers mesos?

És un moment difícil. Hi ha un tema de context –que hauria de ser fàcil d'explicar, i fàcil d'entendre- i és que s'estan duent a terme grans canvis en el sistema polític. No és el millor moment per canviar de sistema electoral. Ningú sap cap a on estem anant. No sóc optimista.

Depenent del procés de canvi a Catalunya, caldria un model o un altre?

Des de l'any 1980, Catalunya podia elaborar la seva pròpia llei electoral. De fet, és la única comunitat que no en té. Si no ens hem pogut posar d'acord fins ara, la culpa és només nostra. És de les poques coses que ningú pot dir que la culpa és de Madrid. La culpa és ben nostra. Tots els partits som temorosos de fer canvis perquè no sabem cap on ens conduiran.

Ha quedat obsolet el sistema electoral que arrosseguem des de 1979?

Encara no hem estat capaços de sortir de les províncies i només depèn de nosaltres? Fem-s'ho mirar. Hi ha hagut molts canvis a nivell demogràfic, de la concepció de la gent, la comunicació... Hi ha unes dinàmiques socials molt diferents de les de fa trenta anys. En canvi, encara no hem estat capaços de trobar una fórmula que sigui prou satisfactòria.

Debatre la divisió territorial està sent un problema?

A Catalunya encara no hem resolt prou bé el tema de l'organització territorial. Tenim municipis, comarques, províncies, hem volgut fer vegueries però no les hem acabat de fer.

A la majoria de països, les demarcacions electorals tenen a veure amb la divisió territorial o administrativa. Si Catalunya es dividís per vegueries, tindria sentit que els districtes fossin les vegueries. Si no existeixen, és artificial. El tractament de la Vall d'Aran tampoc està del tot resolt.

La ponència té lloc cada dilluns.

Sí, però ara hem fet una aturada de tres setmanes. Les negociacions no solen tenir lloc dins la ponència. Són aquests dies els que serveixen per crear contactes bilaterals i per trobar el desllorigador del nucli d'aquest debat.

I sobre el vot a l'estranger, com el tracten?

Mai hem acabat de definir com s'hauria de fer: consolats, circumscripcions úniques, xarxes...

I el vot electrònic?

És curiós. Hi ha països que els ha funcionat molt bé i d'altres que no. A Alemanya van fer-ne la provatura i més tard es van fer enrere. Creien que no hi havia prou seguretat.

A l'hora és sorprenent que grans empreses catalanes comptabilitzen els vots en comicis a l'estranger i a Catalunya no. Repeteixo: aquests és un dels altres aspectes que tota la culpa és nostra; no de Madrid.

Aquesta ponència serà la darrera i definitiva?

Jo molt em temo que no. No ho diria en públic per no desanimar. Tots hi posem de la nostra banda, però els interessos són molt diferents. Estem en un moment molt políticament volàtil. Ho reprenem en un moment no gaire favorable, però vaja, ho hem d'intentar perquè hem estat trenta anys en fals.

Què vol dir que quan governava el Tripartit "tot hauria estat més fàcil"?

En aquella època és quan es va plantejar. El conseller de governació Joan Puigsercós va decidir crear una comissió d'experts. Al Parlament es va crear una ponència a partir d'aquell informe. Però en aquell moment no es va acabar la feina.

Ara hem reprès la feina, hem treballat bastant, però ens seguim encallant en la traducció de vots en escons i en l'organització territorial.

Es creu que la política i la ciutadania cada vegada estan més distanciades. Hi hauria aproximació amb aquest nou model electoral?

És cert que el sistema electoral que nosaltres proposem (elecció directe d'un candidat a cada districte) ajudaria a que tothom sabés qui el representa. No només quin partit, sinó quina persona.

En un futur, quins són els efectes que pot tenir una llei electoral pròpia?

Si és bona -senzilla i acceptada-, pot ser molt positiva. Si no és així, difícilment hi haurà llei. No n'hi ha hagut durant trenta anys; de cop i volta no ens posarem d'acord en una idea que no millori la qualitat de la democràcia.

El seu partit està sent pessimista o realista?

Realista. Som conscients de les dificultats, però no ens han de vèncer. L'esforç val la pena. Coneixem les possibilitats i estem disposats a lluitar-hi. Tot i això, és difícil perquè tenim interessos molt diferents. La poca homogeneïtzació de la població fa complicat el consens.

Amb aquest model s'ampliaria la participació a les urnes?

Si el sistema és bo i donem facilitats als vots, sí. Tot i això, el que fa créixer la credibilitat i la participació és que la política recuperi el seu prestigi en general. La "bona política" és la que ha d'incentivar a la població, no pas un sistema electoral.

Com es fa "bona política"?

Coneixent i dient la veritat. La gent ha de saber que hi ha qüestions que un govern no pot fer-hi front. Els hi he de dir la veritat i no generar falses expectatives. Per fer "bona política" hem de recuperar una mica de sinceritat i realisme.

6.4. LA POSICIÓ DEL PPC. ENTREVISTA A SANTI RODRÍGUEZ

Santi Rodríguez és diputat al Parlament de Catalunya des de 2003 i està adscrit al Grup parlamentari del Partit Popular de Catalunya, del qual n'és portaveu adjunt. Membre, entre altres, de la ponència de la Proposició de la Llei electoral de Catalunya. Ha estat regidor portaveu de l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú i portaveu del PPC al Consell Comarcal del Garraf (1995-2007).

Expliqui'm per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral pròpia?

Aquestes coses, o es fan al començament d'una època que hi ha un esperit de consens, o després es complica molt. Cada partit té els seus propis interessos,

Imatge 18. Després de la conversa amb Santi Rodríguez al Parlament de Catalunya. 31 d'octubre de 2013

temors i aspiracions que fan difícil un acord amb una majoria qualificada de dos terços al Parlament i tirar endavant una llei que pot tenir repercussió en la representativitat de cada força política.

Totes les comunitats espanyoles ho van fer a la dècada dels 80, i a Catalunya això no es va fer. Per tant, ens hem quedat a la cua i ara resulta molt complicat.

Per què és complicat ara?

Perquè ens agradi o no, la tendència que tenim tots els grups és intentar veure què passaria amb una nova llei electoral si es donessin els resultats de les últimes eleccions. Això et porta a intentar buscar que amb aquesta translació de resultats no hi perdís. Alguns intenten guanyar-hi... L'objectiu mínim és buscar que obtinguis el mateix resultat. Que ben mirat, a mig termini és una visió molt pobre del què pot ser una llei electoral, ja que una nova llei et pot comportar un canvi d'hàbits en els ciutadans, i aquest canvi no et pot pre-configurar què és el que passarà en el futur a partir d'una situació anterior. Tenim aquesta tendència de veure què passaria en futur a partir d'uns resultats del passat. Trobar un sistema que sigui un canvi important respecte la situació actual però que a la vegada et garanteixi que a curt termini hi pot haver aquesta continuïtat, pot ser molt complicat.

Hi ha dues grans visions de com podria ser un sistema electoral català: una primera demanaria que hi hagués un major nivell de proporcionalitat, i això significaria reduir les diferències territorials; i una altra visió, en benefici de l'equilibri territorial, el què demana és que hi hagi un reequilibri del pes en el territori. Això vol dir que els territoris més poblats el seu vot tindria menys valor que els llocs menys poblats. Això, a la pràctica, té uns resultats molt diferents.

Des del seu partit, la idea d'elaborar una llei electoral ha estat sempre a l'ordre del dia, o s'ha tractat en segon terme?

No ha sigut una de les principals preocupacions, perquè tenim una llei electoral i no hi ha hagut cap impediment en què hi hagi unes eleccions al Parlament i que hi hagi una representació determinada. Hi ha unes normes que fa 35 anys que funcionen i fan que hi hagi unes eleccions a Catalunya. Ara bé, en un moment en què vivim una crisi social, econòmica, política i de sistema, és convenient fer un esforç per tal d'intentar donar una resposta a la ciutadania que et demana un sistema de participació a la política diferent del que hem viscut fins ara. Nosaltres som proactius a que hi hagi un nou model electoral.

En les dues ponències que s'han formalitzat, quines han estat les principals raons per les quals no s'ha arribat a cap acord, de moment?

Precisament aquesta dualitat de sistemes: una que vol més proporcionalitat, i una altra visió que creu que la presència territorial ha de tenir més pes que la proporcional. Això que sembla que es pot conciliar fàcilment, no ho és. Hi ha forces que tenim el suport electoral més concentrat en zones geogràfiques concretes més petites però més poblades, i altres forces tenen el suport electoral més difuminat en el territori. Això ens fa xocar.

Expliqui'm la posició del PPC en aquest debat?

El PPC estem convençuts de que s'ha de tendir cap a un sistema més proporcional sense perdre la representativitat territorial. És a dir, nosaltres en l'anterior ponència i en aquesta hem posat damunt la taula un sistema que permetria que la representació fos proporcional però que a la vegada hi hagués una representació territorial mínima garantida. Un sistema de doble vot que permetés, per una banda, determinar el nombre de representants (una llista de partit) des d'un punt de vista estrictament proporcional mitjançant una sola circumscripció. Estem disposats a parlar-ne i modular-lo, però també creiem que si hi ha un sistema estrictament proporcional, hi ha d'haver un mínim de representació territorial. El segon vot del ciutadà seria en relació a un districte d'un tamany relativament petit, de manera que cada circumscripció pogués escollir directament el seu diputat territorial (vot directe a una persona i elecció per majoria simple). D'aquesta manera garantiries una representació proporcional (amb el primer vot) però d'altra banda també una representació territorial (amb el segon vot).

Unes circumscripcions més petites que les comarques?

Podrien ser més petites que les comarques, perquè les comarques no són homogènies. Si tinguessin un cert grau de homogeneïtat podríem fer-ho així, però no és així. Hi ha un biaix extraordinàriament important entre algunes comarques i altres. S'haurien de configurar uns districtes electoral que tinguessin una certa homogeneïtat.

L'actual ponència sobre la llei electoral, a banda de pactar el sistema, també ha de dissenyar unes garanties jurídiques sobre com ha de ser el procés, ha de permetre també dissenyar una sèrie de regles del joc per evitar que es gastin massa diners en les campanyes electorals, posar limitacions...

En aquesta ponència, tot i no haver-hi consens en la fórmula electoral, hi ha acord en els aspectes d'administració (campanyes electorals, mitjans de comunicació, Sindicatura Electoral...)?

No. Tots estàvem convençuts que hi podia haver un cert consens. El que hem constatat és que també hi ha dificultats per posar-nos d'acord. Hi ha diferents visions dels set grups parlamentaris de com hauria de ser una llei electoral. Hi ha hagut qui ha proposat que en les candidatures no hi puguin formar part persones que estiguin imputades en causes judicials. Un imputat no és un encausat. El jutge només "pensa" que pot tenir alguna cosa a veure en algun fet delictiu però sense procés judicial. Sorprenentment, el grup que s'hi va oposar va ser la CUP. I va ser estrany, ja que la CUP no té cap imputat per corrupció, però resulta que la majoria de candidats estan imputats per presumptes fets delictius en manifestacions, ocupacions, defenses...

Poc o molt, tots els partits tenen alguna esquitxada...

Sí. Per motius diferents sí. Estaria bé que els partits féssim un exercici i totes aquells candidats que estan imputats no anessin a una llista. Tot i això, mirat d'altra forma, i defensant el sufragi passiu, no li pots negar a una persona imputada formar part d'una llista. El que plantejo és que un partit radicalment tan diferent com la CUP, és sorprenent que es negui a aquesta proposta d'impedir les imputacions a les llistes. Això constata que hi ha moltes diferències entre els grups i alhora de redactar la llei, ja sigui el sistema o l'administració electoral, hi ha moltes dificultats. Hi havia qui defensava que els diputats han de tenir dedicació exclusiva. Això és una altra bomba de rellotgeria. N'hi ha que venen de l'empresa privada i han de renunciar al seu treball i quan abandonen la política tenen un buit a sota, a diferència dels funcionaris. Això és una discriminació de tracte d'uns respecte els altres. Hem de tenir en compte que a la política avui hi ets i demà no hi ets. Bé... ja sabem que hi ha gent que en viu, però jo no vull dedicar-m'hi tota la vida. Hi ha moltes dificultats que a priori no ho semblen.

Em sorprèn que algú com vostè i del partit del qual pertany em digui que s'oposa a que a les llistes no hi compareguin imputats.

Jo t'ho dic des del punt de vista personal. En el meu partit segur que quan s'han fet candidatures no hi havia imputats; han estat imputats a posteriori. A València, n'hi ha onze en el nostre partit. Jo crec, sincerament, que quan els partits fan les llistes electorals vetllen que no hi hagi imputats a les seves candidatures.

Això seria tirar-se pedres a la seva pròpia teulada...

Clar. Això crec que ho tenen en compte tots els partits. A València hi ha onze imputats del PP. Crec que en el moment de les eleccions no n'hi havia quasi cap. Hi va haver un president de la Generalitat valenciana que va dimitir perquè estava imputat, i després l'han absolt. Ara, ja no pot tornar al càrrec que tenia perquè ha dimitit. Jo no et demano que el jutgis, perquè ja l'ha jutjat un jutge, però han dit que era innocent; ja no pot tornar. És justa aquesta situació...?

Quan s'imputa a una persona, no se li donen uns indicis però ja li posem la medalla d'imputat. Ja no ens la mirem de la mateixa manera.

Cert. Aquí xoquen dues situacions: una, que els polítics hem de ser el més transparents possibles davant la ciutadania i hem d'estar lliures de tota sospita, però també hi ha una altra circumstància, que és el dret a la presumpció d'innocència de les persones. Moltes vegades s'acaba manifestant: t'he parlat del Paco Camps [Francisco Camps, expresident de la Generalitat valenciana], però tenim el Ferran Falcó de CiU al Parlament de Catalunya. Vuit anys imputat. Si CiU hagués dit "no poso imputats a la candidatura", avui aquest senyor no seria diputat. Fa cosa de dos mesos l'han desimputat. Si pel fet de ser imputat l'haguessin retirat de les llistes, ara estaria pagant una cosa injusta. Aquí jo crec que es visualitza que hi ha una contradicció.

I referent a les imputacions, què diu la LOREG, de la qual s'han de regir les eleccions catalanes?

La LOREG no diu res de les imputacions. Només diu que aquells que han estat inhabilitats judicialment per exercir un càrrec públic no poden anar a les llistes. Sobre les imputacions és facultatiu, voluntat de cadascú. Un imputat no és culpable.

I sobre el vot el blanc: ha de tenir representació al Parlament?

Jo sincerament crec que no. Quan tu votes, elegeixes persones, no espais buits. Quan el ciutadà vota, dóna la confiança a algú que el representi. És una democràcia representativa. Els vots en blanc només haurien de tenir una transcendència indirecta en les eleccions. És responsabilitat de cada partit interpretar el sentit dels vots en blanc.

El seu partit, en quin sistema electoral s'emmiralla?

En el model alemany. Jo crec que és un model que en aquests moments pot tenir bastants possibilitats de prosperar a Catalunya perquè crec que hi ha hagut qui ha estat capaç de modular aquest model perquè pugui donar resposta a les dues sensibilitats. Hi ha sobre la taula un model que en comptes d'un primer vot de circumscripció única, podria ser a nivell de les quatre províncies, les set vegueries o les vuit vegueries (amb la reivindicació del Penedès). Aquesta fórmula satisfaria a CiU i ERC que demanen més representació a nivell de territori, però amb una fórmula que permeti traslladar el vot de les circumscripcions en el conjunt de Catalunya i donar una representativitat proporcional per satisfer el PSC o el PPC. Tot això, combinat amb el segon vot de districtes més reduïts.

Però si tots els partits esteu d'acord en defensar el model alemany com a sistema d'implantació a Catalunya, perquè tanta polèmica?

Tots tenim una certa por. No vull passar a la història del meu partit perquè he estat el ponent que ha acabat amb la representació del PP a Catalunya. A tots ens passa el mateix. Òbviament, el que hem d'intentar quan duem a terme un canvi d'aquestes característiques és: primer creure-t'ho tu i llavors convèncer la gent del teu partit.

El seu partit ha defensat sempre el mateix model electoral?

Sí, perquè el ponent era jo. Vaig defensar el mateix posicionament. La tendència de totes aquelles persones que no estan implicades en això és deixar-ho com està. No volen que els hi canviï les regles del joc.

Aquesta ponència serà la darrera per definir una llei electoral?

No. Som pessimistes. Ens vam auto-convèncer que la part més important era el sistema electoral i que seria difícil arribar a un acord. Per això, vam deixar el sistema electoral pel final i vam començar a debatre els altres temes. A mesura que hem anat tractant els altres temes d'administració electoral, hem anat constatant que tot i que hi ha voluntats coincidents, a l'hora de separar el gra de la palla hem trobat molts inconvenients.

Però realment són petits els matisos que us impedeixen un acord: un vol una única circumscripció mentre que l'altre vol les set vegueries.

Totalment d'acord, però el problema és que això no ho hem ni entrat a discutir. Sobre això, jo crec que hi ha una solució damunt la taula: tu pots fer eleccions per circumscripcions territorials (províncies o vegueries). Amb el resultat de cada partit en aquestes circumscripcions sumes el resultat a nivell català de cada força. A partir d'aquesta suma dones representació a cadascuna de les forces polítiques.

Un cop cada força té representació, tornes anar al resultat d'aquella força política en cada circumscripció, li dones representació territorial en aquella força política a partir dels vots que han tret en cada circumscripció i garanteixes la representació territorial i garanteixes la proporcionalitat. Aquí hi ha un inconvenient: si anem a fora a explicar-ho a algú ens dirà que ens hem begut l'enteniment.

Teniu en compte la interpretació que es pugui fer a fora independentment del model electoral que acabeu decidint?

Aquest és l'element principal que segurament ens frena a tots a anar cap a un sistema com aquest. És molt difícil canviar les regles del joc quan portes trenta anys jugant un partit.

Tot plegat requereix un treball de campanyes publicitàries i el que no podem pretendre és que en les eleccions d'aquí un any, dos o tres la gent ho hagi entès. Moltes vegades donem eines als ciutadans perquè puguin elegir de forma lliure (eleccions obertes al Senat) i llavors ens fixem en els resultats i veiem que no en fan ús.

Quins poden ser els efectes que pot tenir una nova llei electoral de cara a un futur?

El que ha de fer qualsevol llei és canviar la percepció que tenen els ciutadans dels seus representants. En la mesura que el càrrec representatiu depèn més directament dels ciutadans, té un vincle més gran amb ells i té majors possibilitats de defensar allò que volen els ciutadans.

Donaria més credibilitat a la política una nova llei electoral?

Hauria. Però tot és millorable. Fer lleis de transparència. Creure's la transparència. Més que fer lleis de consulta, fer lleis de representació ciutadana...

6.5. LA POSICIÓ D'ICV-EUiA. ENTREVISTA A JAUME BOSCH

Jaume Bosch és diputat al Parlament de Catalunya des de 2003. Està adscrit al Grup parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa. Membre de la ponència de la Proposició de la Llei electoral. També ha estat senador a les Corts Generals, tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat i vicepresident primer de la Diputació de Barcelona.

Imatge 19. Durant l'entrevista en un dels apartats del passadís rosa dels Passos Perduts del Parlament de Catalunya. 8 de novembre de 2013.

Per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral pròpia?

Bona pregunta. Tota la resta de comunitats autònomes en tenen. Catalunya, que té una voluntat d'autogovern superior a moltes altres comunitats, lògic seria que tingués llei electoral pròpia. El problema es troba que des que es va

adoptar la decisió que havia de ser provisional, no hi ha hagut voluntat política de canviar-ho. Entre altres coses, tots els partits, a l'hora de valorar com els afecta una nova llei, fan números per veure si els beneficia o els perjudica. I com que la llei electoral actual beneficia lleugerament a CiU, en aquests moments CiU no ha tingut cap urgència. Això crec que està variant, ja que estem vivint una forta pressió per part de la ciutadania. Arrel de la crisi econòmica i política ha sorgit un moviment social divers que demana una nova llei electoral.

Llavors estem dient que en aquest moment no es canvia perquè hi ha CiU al poder. Durant el govern Tripartit no era un bon moment?

El problema és que la llei necessita l'aprovació de 90 diputats de 135. En tots els resultats, CiU ha estat sempre una peça clau, i ho segueix sent. CiU és indispensable; això no vol dir que sigui responsabilitat única de CiU. El canvi és que ara sí que hi ha una demanda social que no entén com no som capaços de posar-nos d'acord.

Des del seu partit, l'elaboració d'una nova llei electoral ha estat sempre una de les principals preocupacions o ha quedat en segon terme?

Sincerament, no ho ha estat el sistema electoral aplicat al Parlament. Les eleccions al Parlament, en la mesura que hi ha una distribució d'escons, hi ha una distorsió relativa.

Aquesta diferència de desigualtat a cada província comparada amb la poca proporció en les eleccions generals és molt petita. Ens preocupa la brutal distorsió a nivell espanyol. El tema clau és la obligatorietat que les circumscripcions siguin les províncies. N'hi ha moltes a Espanya que tenen molt poca població.

Tot i això, és veritat que val més el vot d'una persona que viu a Solsona que una persona que viu a Cardona. Solsona és província de Lleida i Cardona és de Barcelona. Una distorsió que pot ser de dos o tres diputats. Aquestes xifres són petites comparades a nivell espanyol. Nosaltres reivindicuem més proporcionalitat, però apostem més per canviar la proporcionalitat a nivell estatal que no a la nostra comunitat.

Per tant, estem dient que la majoria de vots de ICV-EUiA es concentren a la zona metropolitana?

En nombres absoluts, tots els partits concentren la majoria dels seus vots a la zona metropolitana, ja que és on viu més gent. A nivell de percentatge, ICV-EUiA tenim més tant per cent a la zona metropolitana que a la resta del territori.

Al llarg de les dues últimes ponències, quines han estat les raons per la qual no s'ha arribat a un acord?

La primera ponència no es va arribar a cap acord, i a l'actual, hi estem treballant. El desacord en la de la VIII legislatura va ser fonamentalment el tema del sistema electoral. Hi ha dues visions molt difícils de fer compatibles. L'Estatut diu que el sistema ha de ser proporcional i que ha de donar presència als diversos territoris. Per tant, hi ha dos criteris a tenir en compte: proporcionalitat i representació significativa.

El model actual penalitza a la població de Barcelona per tal que es pugui compensar a la ciutadania de Girona, Lleida i Tarragona. Aquí hi ha dues concepcions molt oposades: la de CiU i ERC, que defensen que les zones menys poblades han de tenir més diputats dels que els hi correspondrien de forma proporcional pura (per compensar la diferència demogràfica); i la de PSC i ICV-EUiA que defensen una persona-un vot. Això s'entén perquè CiU i ERC tenen els vots repartits per tot el territori, especialment en les zones rural; a diferència de PSC i ICV-EUiA que els seus vots són majoritàriament de la zona metropolitana. És possible trobar un sistema que faci compatible la representació de tot el territori perquè cap persona se senti excloua i alhora que tots els vots valguin el mateix? Jo crec que sí, però partim amb una discrepància fonamental: CiU i ERC creuen que el principi d'una persona-un vot ha de quedar compensat amb major representació territorial, i ICV-EUiA i PSC defensen la idea d'una persona-un vot i que cal trobar formes per compensar els territoris. Això dóna peu a propostes de sistemes electorals diversos.

Anem a concretar quina és la posició d'ICV-EUiA en l'actual ponència:

Nosaltres en l'anterior ponència vam defensar un model com l'holandès, i de moment encara creiem que és viable. La nostra proposta intenta fer compatible una persona-un vot amb la presència territorial. El còmput de diputats que correspon a cada partit es conta a través de Catalunya com a circumscripció única. Plantejàvem una distribució que a l'hora de fer les eleccions, la gent votés la llista de la seva vegueria. La gent vota la llista de la seva vegueria (així compensem la reivindicació d'algunes zones de Catalunya) però el número d'escons que li correspon al partit ve determinat en funció del que hagi tret aquella formació a nivell de Catalunya. En funció del percentatge que hagi tret cada partit a cada vegueria, li toquen tants escons com calgui de cada vegueria. Tot i això, i per no discriminar les vegueries petites, tot aquell partit que arribi al 3% dels vots en un districte, s'assegura mínim un diputat. És una fórmula que permet la proporcionalitat i alhora que assegura la representació territorial a través de les llistes per vegueries, que serien desbloquejades. La distribució dependria dels vots que hagi tret cada partit en aquella vegueria.

En aquests moments nosaltres mantenim aquest sistema perquè creiem que pot fer consens davant la idea de proporcionalitat i de representació territorial. Tot i això, no ens podem negar a noves negociacions. Una altra idea seria el sistema alemany.

Vostès defensen el model de vegueries, però alguns partits creuen que és una distribució molt artificial.

La més artificial és la província. Les províncies van substituir les vegueries que tenien una llarga tradició. Nosaltres veiem més lògic fer unes eleccions a partir de set vegueries que no pas de quatre províncies. Primera, perquè les vegueries donen sentit a territoris que ara queden subsumits, com vosaltres [Osona o Bages] que quedeu absorbits per la zona metropolitana. L'Aran, el Pirineu o les Terres de l'Ebre busquen més implicació en el territori.

Parlem sobre l'actual ponència. S'han encallat en altres aspectes que ni tant sols fan referència al sistema electoral:

Nosaltres hem avançat bastant en tot el que seria la regulació de les eleccions: transparència, administració electoral... i tornem a estar encallats en el tema del sistema electoral. Aquesta primera part, molt important, donaria peu a novetats interessants: es vol acabar amb l'enviament per correu que fa cada partit. Es podria fer com a França: un únic sobre amb totes les paperetes. O donar el pas al vot electrònic. O fins i tot estem estudiant les urnes mòbils, per recollir el vot de les persones que són a l'hospital. O regular el vot per correu. Després hi ha una altra part, que és l'administració electoral. Actualment està regulada per les Juntes Electorals Provincials i la Junta Electoral Central. Nosaltres volem una Sindicatura Electoral

pròpia integrada per jutges i experts i que seria l'organisme que gestiona i contra les eleccions sense dependre de Madrid. Amb la Sindicatura Electoral també es controlaria la despesa dels partits polítics, els moviments de les precampanyes, regular el paper dels mitjans de comunicació... En aquests aspectes hem avançat bastant. Hi ha aspectes d'acord fàcil, d'altres són més difícils (com ara si cada partit està obligat a fer primàries per designar el seu principal candidat). També s'ha tractat el tema de la incompatibilitat dels diputats (si un representant pot continuar treballant com a professional en l'àmbit privat i cobrar el sou sencer com a diputat). Nosaltres creiem que no. Ara això està permès. En aquesta part d'administració electoral, tot i algunes discrepàncies, hi ha un cert consens per posar-nos d'acord. Queda pendent el tema del sistema electoral. Ara passa una cosa que ja va passar en l'anterior ponència. El nostre partit defensa que si ens tornem a encalla en el tema del sistema electoral, caldrà fer un llei de l'administració electoral de Catalunya, per una banda, i per altra reconèixer que no ens posem d'acord en quin és el millor sistema electoral. Ens sembla que perquè no hi hagi acord en el sistema electoral, no regular tots els altres aspectes que suposaria un canvi significatiu, és una pena. Per això demanem aprovar la llei d'administració electoral.

Alguns partits defensen que ja que no s'elabora una nova llei electoral, com a mínim que s'aprovi la nova sindicatura electoral. D'altre partits creuen que o tot o res.

Jo crec que amb la demanda ciutadana que hi ha, si no som capaços de decidir una llei electoral pròpia fem el ridícul i és un fracàs. Posats a fracassar, prefereixo constatar que no ens posem d'acord en el sistema electoral, però posem-nos d'acord amb tots els altres punts. Tot i això, d'altre partits, com Ciutadans, creuen que o tot o res. Estic pensant que alguns partits com Ciutadans o PP ja els hi va bé perquè s'oposen en crear una sindicatura pròpia. Prefereixen seguir depenent de la Junta Electoral Central que no pas de la Sindicatura Electoral Catalana.

Des del meu punt de vista crec que un 70% significa tot el tema de l'administració electoral, i només un 30% és el sistema electoral. Si no ens posem d'acord amb el 30% però aprovem el 70%, jo accepto tornar a reconèixer que hem fracassat però que hem aprovat tot el tema de control i de garanties.

Parli'm una mica els punts que es tractarien en una llei d'administració electoral:

Campanyes electorals, mitjans de comunicació, despeses dels partits (fixar uns límits i que la sindicatura pugui sancionar a aquells que els incompleixen), creació de la Sindicatura Electoral (que quedi clar com es regula el tema electoral amb persones designades des de Catalunya), vot electrònic, regular si volem augmentar les hores de votació...

També podem mantenir el sistema actual i desbloquejar les llistes. Si ens encallem en el sistema, podem aprovar totes les altres coses.

Sobre els vots en blanc, el seu partit defensa la seva representació?

No. Nosaltres entenem a organitzacions com Escons en blanc i entenem que els hem de tenir presents, però pensem que no és una bona via. Crec que l'objectiu de totes les forces polítiques és combatre l'abstenció. Si a sobre, en el vot en blanc li dones participació, estàs afavorint a que molta gent apliqui aquest vot. Tot i això, a les últimes eleccions (25-N) és en les que es va votar més després de les primeres eleccions catalanes. Es va ajuntar el tema de la crisi econòmica, el debat sobre el futur de Catalunya... Votar en blanc és totalment respectable però no cal que tinguin la prima de deixar escons buits al Parlament.

Creu que amb tots els canvis de l'administració electoral creixeria la participació a les urnes?

Potser sí i potser la gent participaria més satisfeta. Però crec que el tema fonamental és que la gent vota quan creu que t'hi jugues coses importants. Quan els polítics no hem sabut explicar a la gent que ens hi juguem coses importants, molta gent s'ha quedat a casa. En el cas de les últimes eleccions, molta gent va creure que ens hi estàvem jugant moltes coses i per això la participació va ser tan alta.

Volem tenir un estat propi i no som capaços de fer una llei electoral pròpia?

Sí. Això és portat a una paradoxa. És fonamental que un estat propi tingui la seva pròpia llei electoral. Què vol dir, que si Catalunya és independent encara anirem amb la LOREG? Això no pot ser.

Quins podrien ser els efectes que pot tenir una llei electoral pròpia en un futur?

D'entrada disposar d'un control democràtic de la campanya i la votació que no depengui de Madrid, també controlar la transparència molt més del què s'ha fet fins ara, millorar la relació amb els mitjans de comunicació públics i privats, reduir les despeses conjuntament... i una administració electoral estrictament catalana.

6.6. LA POSICIÓ DE C's. ENTREVISTA A JORDI CAÑAS

Jordi Cañas és diputat al Parlament de Catalunya des de 2011. Està adscrit al Grup parlamentari de Ciutadans-Partido por la Ciudadanía. És membre de la ponència de la Proposició de la llei electoral. Va ser militant del PSC des de 1989, però el 2003 abandonà el partit i se sumà al conjunt d'Albert Rivera en el moment de la formació de Ciutadans-Partido por la Ciudadanía.

Imatge 20. Amb Jordi Cañas després de l'entrevista al despatx d'Albert Rivera. 4 de novembre de 2013.

Per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral?

Porque la ley electoral actual beneficia a CiU, básicamente.

I doncs, per què quan governava CiU no se'n van fer una a mida?

Per això. Per què els hi anava i els continua anant bé. Tu canviaries les regles del joc quan les coses van bé...? No tiene más sofisticación.

I per què amb el Tripartit no es va fer aquesta reforma?

Primer, perquè a ERC tampoc li va malament aquesta llei. És una llei que sobrerrepresenta a Lleida, Girona i Tarragona. Da una sobrerrepresentación brutal. A ERC no le va mal. Tampoco es que les vaya muy bien, pero les sería peor una ley electoral proporcional.

CiU puso la condición en el Estatut de aprobar la reforma de esta ley con una mayoría de dos tercios, y ahí ya la matamos. Lo que es una ley normal se puede modificar con una mayoría simple, pero cuando le pones una mayoría reforzada de dos tercios, es muy complicado modificarla. En todo caso, yo creo que hay que ir a la pregunta básica: ¿Por qué no se ha creado una ley electoral catalana? Porque a CiU no le ha interesado. De hecho, no va haber ley electoral.

En Barcelona un diputado cuesta 32.335 votos. En Tarragona un diputado cuesta 20.000 votos. En Gerona, 20.000. En Lleida, 13.000.

Claro, cuesta tres veces más en Barcelona que en Lleida. Los de CiU siempre salen en las elecciones con un "+4". ¿Cómo van a cambiar esto? Además, tienen un panorama electoral que no saben por dónde les va a venir. Estamos con el debate por el derecho a decidir arriba y abajo, pero un se pregunta: Una ley electoral que es básica en un país, ¿cómo puede ser que Cataluña sea la única comunidad de España que no tiene esta ley? Es para hacérselo mirar.

Están pidiendo levantar fronteras con España y no son capaces de ponerse de acuerdo para una ley electoral. Se daría la paradoja –que no pasará- que Cataluña sería independiente y tendría la ley electoral española. Es que tiene... Es gracioso.

“Aquest estat no ens vol. Aquest estat és molt dolent”. Pues venga! Haced la ley electoral propia y así no habrá problema. Nadie te la va a impedir desde Madrid.

Tot i això, les últimes enquestes apunten que iutadans creixeria en nombre de vots. Vosaltres la voleu canviar si ja us va bé així?

Sí, porque nos iría mucho mejor. Ciudadans tiene el problema de la mayoría de partidos que tienen parte de su electorado en zonas urbanas. Sus votos se concentran en clases medias-populares urbanas, Barcelona y Tarragona. Pues a nosotros una ley electoral proporcional nos iría mejor. Posiblemente estaríamos hablando de que Ciudadans sería una fuerza política.

Els vots que ha guanyat Ciudadans són els que ha perdut el PPC?

Los votos no son de nadie. Que Ciudadans les quita votos al PP o PSC es mentira. En el único que Ciudadans les quita votos es en abstención. Los votos no son de los partidos. Los votos son de los electores. Te los dan y al día siguiente ya no son tuyos. Hay que olvidarse que los votos son de los partidos. Son de los ciudadanos que deciden en cada coyuntura política a quién le dan su confianza.

Es diu que Ciudadans juga amb avantatge perquè no ha estat mai al govern?

Sí, una ventaja relativa. Pero hay gente que prefiere partidos con experiencia y que hayan estado en el gobierno. En general todo está cambiando. Las experiencias en un gobierno no siempre son negativas para los ciudadanos. Hay gente que tiene miedo que partidos que nunca hayan tenido responsabilidades en el gobierno, lo alcancen. En todo caso, en general, la experiencia de los partidos que han gobernado en Cataluña no es especialmente feliz. Es difícil de comprender: los gobiernos más desastrosos en Cataluña han sido los tripartitos, en los cuales ERC ha tenido un papel fundamental. Ahora, es el partido más votado... Parece que sea un nefasto gestor, un pésimo político, un pésimo gobernante, pero la ciudadanía los sigue votando. Esto es de análisis.

Des del punt de vista del seu partit, una nova llei electoral ha estat sempre una de les preferències polítiques?

Sí, ha sido uno de los puntos importantes en nuestra agenda reformista. Yo creo que el modelo de la ley electoral funcionó en su momento para consolidar la democracia. Ahora creo que es el momento de avanzar y de no tener miedo. Esto pasa por una mayor proporcionalidad, mayor representatividad, una mayor transparencia absoluta de todos los

partidos, también se tiene que permitir a los ciudadanos escoger: listas desbloqueadas, abiertas. Que los ciudadanos decidan a aquellos que quieren; o que no quieren –verías como así no habría imputados por corrupción en las listas ni personas que no hayan trabajado en el parlamento-. En definitiva, es mejorar nuestra calidad democrática. En esto estamos. Es uno de los aspectos que tenemos que reformar, tanto en Cataluña como en España.

En l'actual ponència, quines han estat les raons per les quals no s'hagi arribat a un acord?

Nunca alguien que sale beneficiado de un juego va a cambiar las normas. Yo creo que detrás de la ley electoral y abrir la ponencia había dos cosas: vergüenza política -hay una parte de la ciudadanía que es sensible a que esto tiene que ser una de las partes importantes de una legislatura-, y voluntad –aprovechar la ponencia para aprobar la Sindicatura Electoral, el gran árbitro electoral-. En todo caso, el modelo, la fórmula electoral no está en la agenda de nadie. La intención de la Sindicatura Electoral es simplemente para la regulación de un posible referéndum para la secesión. Quieren que la Junta Electoral Central no tenga ninguna responsabilidad.

Encara que quedi molt lluny la idea de crear un sistema electoral català, quina és la posició de Ciutadans?

Sin modelo no vamos a aprobar una ley electoral. No apoyaremos a una reforma que solo sirva para crear la Sindicatura Electoral. Nuestro modelo no está muy alejado al que propusieron los expertos en la anterior ponencia: alcanzar la mayor proporcionalidad, reduciendo a un diputado por provincia y a partir de aquí los que le correspondan. Es absolutamente infumable: Barcelona escoge 85 diputados y cuesta 32.335 votos cada representante; Lleida escoge 15 y le cuesta 13.942.

Si lo quieres hacer proporcional, Barcelona escogería 100 diputados, Tarragona 14, Girona 13 y Lleida 8. Esto es nuestro modelo: tantos ciudadanos, tantos representantes.

Farien divisió de comarques, vegueries...?

Las veguerías no existen, para empezar. Ya basta. O una cosa u otra. Nosotros pedimos la disolución de las diputaciones, y si las suprimimos no es para crear veguerías. Somos un partido catalán y español, que tiene un modelo de conjunto de España. No somos independentistas, ni separatistas ni nada que se parezca; pero tampoco queremos diputaciones porque ya tenemos comunidades autónomas. Si en Cataluña, con siete millones de habitantes no somos capaces de articular el territorio desde una consejería de gobernación y necesitamos un organismo supramunicipal... por favor, iros a Nueva York con zonas metropolitanas de cinco, diez y quince millones de habitantes. No es tan complicado. Los ayuntamientos mancomunan servicios y gobernación los controlan.

I els Consells Comarcals?

¡Fuera! Los Consejos Comarcales los inventó Jordi Pujol como “contra-poder” a las Diputaciones. Si fuera independentista –que no lo soy- percibiría lo mismo. Tenemos en la zona metropolitana un ente administrativo. Los demás ya lo mancomunan los ayuntamientos y la consejería de gobernación que lo controla. Ya está. No puede ser que tengamos seis estructuras administrativas. Los Consejos Comarcales tienen una estructura que absorbe casi un tercio de su presupuesto y las Diputaciones igual. Y al final te preguntas: ¿Y todo esto para que sirve: para tener tíos contratados en la Diputación de Barcelona o Lleida?, ¿Para hacer bibliotecas, carreteras?, ¿No tenemos las consejerías de cultura y obras públicas? De verdad... A nivel de gestión del territorios, no son imprescindibles. ¿Tiene que haber organismos supramunicipales? Sí. Hay mancomunidades de servicios que ya se han inventado. ¿Las veguerías? Yo puedo representar a un señor de Girona tranquilamente. Estamos a una hora... El día que alguien considere “provincias no, veguerías sí”, luego ya hablaremos. De momento, ¿cuál es la división administrativa? Las provincias. Pues provincias.

Per tant, vostès aposten per la divisió de províncies i un sistema proporcional.

Lo ideal sería: un modelo de circunscripción única y simplemente por saber qué diputados te tocan, lo divides en provincias. Con un solo voto y cuatro listas: las cuatro provincias.

Tu me preguntas: ¿el modelo de doble voto es una buena idea? Sí. El problema es la división. Además, hay partidos que pueden tener más representantes de territorio que de lista. Primero, es un modelo que en España no ha funcionado nunca; una cuestión de cultura democrática importante. Es un modelo que si le haces un análisis primario, suena muy bien. Pero al final, ¿quién sería elegido? El más famoso, porque es alcalde; la persona que tiene más medios, aquel que se puede pagar una mayor campaña electoral. ¿Eso es más democrático...? Nada es perfecto.

Mi abuela me decía: “Niño, lo mejor es enemigo de lo bueno”. ¿Lo mejor sería un modelo como el alemán? Sí. ¿Estamos en ese momento? No. Queremos pasar de la LOREG al sistema alemán en un momento; imposible. Primero, buscamos mayor proporcionalidad a la ley actual, y más tarde, al ver como funciona, avanzamos. Las leyes se tienen que adaptar a la realidad.

Vostès s’han emmirallat amb alguna llei electoral, o simplement han modificat la LOREG?

Lo que queremos hacer es un modelo electoral que garantice la proporcionalidad y la representatividad. No puede ser que el partido más votado no sea el que tenga más escaños. Esto es una estafa (ERC es la segunda fuerza en el parlamento y tiene menos votos que el PSC).

No creu que això dóna sentit a la difèrència demogràfica?

Pero es que esto es la realidad. Como barcelonés, ¿mi voto tiene que valer menos que un señor de Lleida? ¿Cuál es el problema? Barcelona 100, Lleida 8: es lo que hay... Aunque no tenga representantes en Lleida o Girona, no quiere decir que me interese menos lo que pasa en Lleida o Girona.

Expliqui'm sobre l'actual ponencia. Quins són els seus objectius coincidint amb aquesta aturada de quinze dies?

Yo hasta ahora te he dicho mis percepciones después de muchos días de ponencia. No hay una verdadera voluntad de reformar el modelo, y menos en las circunstancias actuales tan volátiles. Yo, si fuera CiU, no me la jugaría. ¿Tu has hablado con CiU?

Sí.

¿Proponen el modelo alemán o escocés?

Alemany.

No. Mentira. No te engañen. Te mienten.

Bé, volen l'alemany reformat.

El escocés. Ellos lo venden como el modelo alemán reforzado, pero en realidad es el escocés. El territorio determina.

I la difèrència entre l'alemany i l'escocès?

El alemán permite que un partido saque el 10% de votos y que no gane en ningún distrito. En este caso, según el modelo de CiU estás fuera. CiU le cambia el nombre.

En les dues ponències (2009 i 2013), heu defensat el mateix?

Sí. Si algo tenemos es que no solemos cambiar. ¿Es el modelo óptimo para nosotros? No. Es el modelo posible. Nadie puede decir que no le gusta que el voto valga lo mismo. Las listas tendrían que ser abiertas, pero es difícil que de cerradas pasamos a abiertas. El paso intermedio sería desbloqueadas.

Hauria de tenir representació el vot en blanc al Parlament?

Sí. Esto daría un toque de atención a los ciudadanos e instituciones. La gente que vota en blanco también vota. Esto significaría una imagen permanente de que hay un porcentaje de los ciudadanos que han ido a votar y que ninguna de las fuerzas políticas les ha dado confianza.

Creu que serà la darrera i definitiva ponencia per una nova llei electoral?

No.

I sobre la Sindicatura Electoral, s'arribarà a un acord?

Por nuestra parte, no. No nos fiamos. Una Sindicatura Electoral sería como el Tribunal de Comptes, Televisió de Catalunya o el CAC (Consell de l'Audiovisual de Catalunya). Prefiero que alguien objetivo e independiente nos lo fiscalice desde Madrid. Es duro decir esto, pero las experiencias...

Lucharemos con el resto de grupos para que no se apruebe la Sindicatura Electoral. Esto sería como darle un instrumento de control a aquellos que quieren saltarse la legalidad. Es como darle un martillo a un mono ante una cristalería; te la va a liar.

Quins són els efectes d'una nova llei electoral? Vostè m'ho plantejava abans: un estat independent regint-se sobre la llei electoral del veí.

Sería un absurdo más de la política catalana. La política catalana es como el teatro del absurdo. ¿No somos capaces de ponernos de acuerdo para crear una ley electoral, -que se nos permite-, y nos queremos poner de acuerdo con la pregunta de una consulta ilegal? ¿No te parece *Matrix*? Lo que podemos, no lo hacemos. ¿Hay algún tipo constitucional malvado que nos lo prohíba? En absoluto. Nos ponemos de acuerdo con un Estatut que significaba una reforma constitucional encubierta y no somos capaces de ponernos de acuerdo con una ley electoral. Yo hace mucho tiempo que me perdí en el laberinto de la política catalana. Es absolutamente absurda; no tiene sentido. Sí lo tiene: aquellos que van de patriotas por la vida buscan el poder. Cuando a ellos les iba bien la ley española, eran más españoles que todo. Cuando no les va bien, se han vuelto muy independentistas.

Actualmente la LOREG solo se aplica en Cataluña. Objetivamente, esto es absurdo. Pues se podría dar el absurdo de que una Cataluña independiente se estuviera rigiendo sobre una ley electoral de otro país. ¿No nos ponemos de acuerdo para hacer una ley electoral y nos podríamos de acuerdo para hacer una constitución? Supongamos que mañana Cataluña proclama la independencia con Junqueras y Mas dándose la mano y proclamando la independencia. Además, el resto de España imagínate que dice: aquí lo tenéis, no hacemos nada...

Vostès què farien?

¿Yo? Apagar el despertador. Sería un sueño; esto no va a pasar. Te estoy hablando de un futuro imposible. Es absurdo "tot plegat".

Una nova llei faria guanyar confiança entre poble i institucions?

Depende. Si es más proporcional y ellos puedan escoger, sí. La política catalana vive una situación absolutamente alucinógena.

Nos creemos que podemos decidir sobre el futuro de España siendo una parte, pero no queremos dejar que la gente pueda decidir qué ley electoral quiere. ¿Cómo se come esto? Sobre levantar fronteras con España... ¡sobre esto sí que queremos decidir! Sobre lo que se puede decidir, que es escoger una ley electoral, en esto no nos ponemos de acuerdo. Es absurdo. Yo siempre digo: “primero lo que se puede y luego lo que se sueña”. Es mucho más bonito pedir lo que se sueña, pero suele ser más frustrante. ¿Sabes lo que significa? que uno no puede vivir de sueños. Para alcanzar los sueños uno tiene que trabajar, trabajar y trabajar. Sino, los sueños no vienen, aunque uno los anhele. Hay algunos que se alimentan de sueños, y el problema es que alimentan a la sociedad de sueños. Aquello que les puede dar de comer – legislar o decidir- aquí no interesa; es muy aburrido.

6.7. LA POSICIÓ DE LA CUP. ENTREVISTA A JOAQUIM ARRUFAT

Joaquim Arrufat és diputat de la Candidatura d'Unitat Popular (Grup Mixt) al Parlament de Catalunya des de 2012. Membre de la ponència de la Proposició de la Llei electoral de Catalunya, de la Proposició de Llei de transparència i accés a la informació pública i de la Proposició de Llei de consultes populars no referendàries. Actualment exerceix com a portaveu adjunt del Grup Mixt. Ha estat regidor de Vilanova i la Geltrú per la mateixa força política entre el 2009 i el 2012.

Per què Catalunya no ha tingut mai una llei electoral pròpia?

Primer de tot, dir que no en té una de pròpia però sí que en té una, que és l'espanyola. M'imagino que la llei espanyola no deu ser tant catastròfica, ja que fins ara cap partit d'aquí ha trobat el consens i la necessitat urgent de canviar-la. Des del principi, nosaltres ja vam dir que tal com veiem la predisposició dels partits a l'hora de parlar per una nova llei electoral,

Imatge 21. Amb Quim Arrufat, membre de la ponència sobre la llei electoral, després de la conversa. 4 de novembre de 2013.

no la veiem possible. No veiem ningú amb la predisposició a no pensar en l'interès propi i a pensar en una nova llei electoral que suposi un canvi de les eleccions per donar més poder a la població.

M'imagino que tots els partits no miren a nivell de país, sinó que ho fan des del punt de vista dels interessos propis:

Aquesta és la segona raó. Des del principi hi ha hagut una batalla pels vots propis i per la seva representació. Això, normalment s'havia estructurat en dos grans partits (CiU i PSC). Això és el que havia obert una mica la finestra d'oportunitat al principi d'aquesta legislatura i els partits es qüestionaven que potser sí que ara era el moment, coincidint amb el canvi d'escenari electoral que vivim. Aquests dos grans partits semblava que no posarien tantes traves perquè no saben massa d'on treuen els vots a hores d'ara. A la pràctica [al debat de la ponència] s'ha vist que això no és així i que segueixen mirant-se molt els vots, i molts altres partits ara fan el mateix.

La creació d'una llei electoral pròpia ha estat sempre una de les principals preocupacions pel seu partit o ha quedat en segon terme?

No ho ha estat mai. En abstracte sí que ho és, ja que és molt important. En concret, veient com funcionen aquests partits polítics i qui vol obtenir la majoria, no ho és.

Tal i com dèiem al principi del debat, i ho corroborarem ara, tots ells es dedicarien a mirar els seus escons i cap d'ells faria cap proposta que alterés l'ordre electoral, que ara és molt tancat i no dóna massa joc.

I la posició de la CUP en aquest actual debat, quina és?

Ara, enmig de la tramitació, estem veient que s'està alentint tot. La nostra proposta va en la línia de fer una llei que alteri i canviï substancialment la relació. Els vots en blanc és una forma de vot que no està comptabilitzada. Però en canvi, quan la gent vota en blanc, penalitza els partits polítics. Nosaltres som partidaris de que els vots en blanc tinguin representació al Parlament i que els seus llocs quedin buits. Si no ets capaç de fer propostes o no complir-les, la gent ha de tenir el dret a dir "volia votar però al final no. Us penalitzo". Hi ha una altra proposta que és un parlament-acordió, amb un màxim i un mínim, i que segons la participació de la ciutadania a les eleccions, hi hagi més o menys escons a la cambra. No pot ser que unes municipals on només hi participa el 50% no alteri la composició de les institucions. No pot ser que el Parlament sigui impertorbable tant si vota el 20% com el 60%. Això no pot ser. És una forma de representar i instar a aquelles persones que ocupen els escons a pensar què estan fent. Aquestes són dues de les propostes de la CUP, però també demanem allargar els dies de votació, el vot telemàtic per la gent que viu fora. Nosaltres estem en contra del vot electrònic. Creiem que és absurd. El nostre sistema electoral és molt senzill: vas, votes i ja estàs. Hi ha països que ajunten les eleccions europees, amb les del Parlament i les del Senat; llavors sí que són uns comicis més complexos. Quin sentit té aquí el vot electrònic? Només veiem que serveixi per donar diners a les multinacionals que gestionen el vot electrònic, com ara INDRA, que també fa els radars per disparar a distància a les guerres d'Iraq i tecnologia punta per a l'exèrcit dels Estats Units. No ens dóna la gana donar-li a INDRA els nostres diners. A més, crec que el fet d'anar a votar és important. Simbòlicament té un sentit aquest ritual.

En un nou govern després d'unes eleccions o hi ha canvis substancials. És més important saber qui governa el Banc Central Europeu que qui ha guanyat les eleccions a Espanya. Qui va fer el rescat bancari? El PSOE. No l'havia de fer el PP? Aquest partit ha fet menys rescats que els socialistes. Al final, anar a votar ha acabat sent una cosa inútil si vols canviar la societat.

El sistema electoral i la fórmula que planteja la CUP quins són?

Nosaltres estem oberts a diferents propostes, però òbviament la base ha de ser la proporcionalitat absoluta, hi ha d'haver una representació proporcional. Ara no ho és. Nosaltres vam treure més vots en tant per cent a Girona que a Barcelona, i a Barcelona entrem i a Girona no. Si nosaltres sumem tots els vots que vam treure, tindríem sis diputats, però com que es van perdre els vots en tres províncies perquè no vam aconseguir representació, en tenim només tres. En canvi, CiU amb nou vegades més vots que nosaltres, té disset vegades més diputats. Fixa't quina desproporció. Nosaltres estem a favor de llistes obertes desbloquejades, que dins una llista tu puguis votar el que més t'agrada. No estem a favor dels candidats per territori, que és la proposta de CiU imitant el model alemany. No hi estem a favor perquè és molt demagògic i a més no aporta res. Aporta que hi haurà un diputat dels partits grans que guanyarà a la comarca –els partits petits difícilment guanyarem un diputat en els districtes petits- i a més podran anar al ple dient: “sóc el diputat d'aquesta comarca”. Llavors semblarà que els altres no representem a ningú. El que estem fent amb aquesta idea és reforçar les majories i donar una doble autoritat als partits grans –hi haurà polítics que tindran la funció de diputat i a més de ser representant d'una comarca-.

La CUP defensa la única circumscripció?

No.

De províncies?

Tampoc. De vegueries. Defensa la visió de vegueries amb el plus de que la vegueria Penedès ha de tenir representació. Un total de vuit. Representació proporcional al Parlament i la llibertat d'escollir l'ordre dels candidats a les llistes (llistes desbloquejades). Estem parlant de dues votacions: una a nivell de vegueries i una a nivell de territori. A més, demanem la presència dels vots en blanc a la cambra i volem un parlament acordió.

I sobre l'actual ponència: està aturada. Sembla ser que hi ha negociacions. S'arribarà a bon port?

No. No hi haurà llei electoral.

Ni en cap punt? Ni en la Sindicatura electoral?

Això és nomenar persones. Per nomenar càrrecs sempre s'hi és a temps. Això és una cosa intrínsec de la classe política que si es tracta de nomenar persones tothom es posa d'acord. Però no crec que hi hagi acord. Una llei no la pots fer néixer amb majories i minories. No té sentit que l'imposis amb la majoria i un. Aquest acord no hi serà.

I on s'encalla la negociació? Entre la fórmula, la organització...?

No hi ha negociació. Alguns volen províncies, d'altres vegueries, i d'altres directament no volen llei electoral. No hi ha acord. Es tornarà a encallar. L'escenari polític s'està movent de tal manera que aquí tothom té por. Els socialistes tenen por de que canviïn les coses perquè tot els hi està anant a la contra; Ciutadans, com que estan guanyant molt, diu que no vol llei electoral i es veu amb l'autoritat de menysprear la ponència; CiU també perd molt, tampoc ho veu clar. Crec que el moment polític no és l'adequat ni el convenient. Si s'anés a una independència, una de les primeres coses que s'hauria de fer és una llei electoral pròpia, però ara no és el moment. Nosaltres no ens posem en contra ni a favor; a la ponència simplement esperem veure què passa. Per nosaltres no és un tema central. Juguem un paper molt secundari. Cap de les nostres propostes serà acceptada, però nosaltres tampoc posem pals a la roda. No hi veiem cap esperança. La llei electoral es segueix fent com s'ha fet durant trenta anys, amb la idea de què em quedo jo i què et quedes tu. Les institucions han perdut el nord i han oblidat que la seva funció és representar i acatar les normes de la ciutadania.

La gent té la sensació que la llei electoral no funciona. No només és una sensació. Els partits no compleixen els seus programes. Només fan el que els hi diu Brussel·les.

Però les vostres idees tampoc estan tan allunyades de les d'alguns partits:

En el tema del *parlament-acordió* i els escons en blanc ja ens han dit que no. Ens van venir a veure l'organització "Vots en blanc", i la representant d'ICV-EUiA els va dir: "Amb l'anàlisi dels problemes que hi ha, coincidim amb vosaltres, però amb la proposta que feu, posaríeu en perill el sistema". Jo em vaig girar i li vaig dir: "precisament posaria en perill un sistema que es viu molt pacíficament des de les institucions i que al carrer s'està vivint molt intensament".

El seu partit s'emmiralla amb un sistema d'algun altre país?

Crec que ens barregem amb sistemes d'altres països. El sistema holandès té coses positives, l'alemany i el suís. No estem d'acord amb el francès, l'anglès o el d'Estats Units.

Bastant pessimistes, però creieu que serà la darrera ponència per dibuixar una nova llei electoral?

No. Hi haurà una llei electoral si anem cap a la independència. Som pessimistes. Nosaltres només demanem que CiU faci una ronda de contactes amb tots els partits per tal de posar en comú els models de cadascú, ja que si CiU tanca la porta a un nou plantejament, segur que no hi ha nova llei. Ells són cinquanta diputats.

El sistema electoral actual tendeix a coalicions. Hi esteu d'acord?

Evidentment. Nosaltres defensem tot allò que sigui més proporcional.

Es creu que cada vegada la ciutadania i les institucions estan més distanciades. Amb un nou model electoral aquest vincles seria més estret?

Sí i no. Més pròxim no vol dir millor. Amb el model que planteja CiU i que ERC l'acompanya és que el representant de la comarca acataria a les peticions que li fessin els ciutadans de la comarca. De tot això se'n pot fer una altra lectura: encara es multiplicaria i s'agreuja més un dels principals vicis en la política al Parlament. És el clientelisme: "estructures clientelars". Hem comprovat que existeixen molt. Vas dient que sí a tothom; fins i tot en coses incoherents al teu programa. Vas solucionant problemes amb gent a qui vols satisfer, encara que no encaixi amb el teu model. La qual cosa, els diputats del territori es poden dedicar a fer molta "xarxa clientelar" i acabar portant al Parlament coses incoherents amb la idea d'aconcentrar els teus contactes. Així fem una política de caciquisme de poble.

Alguns altres partits que no estan d'acord en que hi hagi un model de petites circumscripcions. Creuen que el model actual ja és prou viable i que el contacte entre polítics i ciutadans ja és prou proper.

Aquest contacte no hi és en absolut. Bé, el cas de CiU que no compareixen mai pel Parlament és perquè es dediquen a fer campanya pel territori. CiU ho pot fer amb cinquanta diputats. Sols de 5.000 euros i es dediquen a córrer pel territori.

Sí a la gent li donem més poder democràtic, no et preocupis que els partits ja correran a darrera la ciutadania. Els diputats hauran d'estar més pendents de la gent. Aquest problema no passa principalment per la llei electoral. Passa per altres mecanismes.

En un futur, quins efectes pot tenir una llei electoral pròpia?

Que sigui pròpia no vol dir res. Pot ser pitjor o diferent a l'espanyola. Si s'aplica el model alemany, creiem que s'està donant doble autoritat als partits majoritaris i creixeria el clientelisme. Com que el model alemany no s'aprovarà, això no passarà. Tot i això, no et pensis que les propostes que hi ha damunt la taula siguin gaire millor que la que tenim ara.

CiU té molta pressa en solucionar el tema de la llei electoral. Això de tenir una llei electoral espanyola amb un govern d'un partit nacionalista no va amb ells. Volen oferir alguna novetat que els separi d'Espanya. Oferir dues llistes és com una gran novetat. A nosaltres ens fa por. Oferir una novetat que substancialment no modifica res és fer que tot canviï perquè no canviï res. En drets substantius democràtics no incorpora nous canvis. A nosaltres ens fa pànic. És com un espectacle perquè tothom estigui content. La gent es pensarà que ha passat alguna cosa grossa: tothom en parlarà, els diaris t'ensenyaran com has de votar... però llavors s'adonaran que els vicis continuen sent-hi, que no hi ha nous drets democràtics i que la novetat és simple maquillatge.

6.8. SÍNTESI DELS POSICIONAMENTS DELS GRUPS PARLAMENTARIS

TIPUS DE SISTEMA ELECTORAL

CiU	Proporcional personalitzat
ERC	Proporcional per llistes
PSC	Proporcional personalitzat
PPC	Proporcional personalitzat
ICV-EUiA	Proporcional pur
C's	Proporcional per llistes
CUP	Proporcional personalitzat

La majoria de partits veuen el sistema de representació proporcional personalitzat (model alemany) com un bon sistema per a Catalunya. Tot i això, les diferències entre les formacions s'evidencien en la divisió de les circumscripcions i el prorrateig (nombre d'escons a cada districte). Donat que el suport electoral de CiU es localitza a les zones rurals i el del PSC i PPC es concentra a l'àrea metropolitana, no es troba un consens vàlid per evitar la infravaloració de les zones de Lleida, Girona o Tarragona, però tampoc es vol sobrerrepresentar aquests territoris tal com està passant amb el model actual. PSC i PPC defensen que el primer vot (per llista) sigui a nivell d'una circumscripció única ("una persona-un vot"), mentre que CiU creu que cal un primer vot (per llista) que sigui per vegueries per tal d'assegurar una bona representació del territori.

FORMAT DE VOT

CiU	Doble vot
ERC	Únic vot
PSC	Doble vot
PPC	Doble vot
ICV-EUiA	Únic vot
C's	Únic vot
CUP	Doble vot

DELIMITACIÓ DE CIRCUMSCRIPCIONS

CiU	- (1r vot): 8 circumscripcions (divisió per vegueries) - (2n vot): 54 districtes uninominals
ERC	- (únic vot): 7-8 circumscripcions (divisió per vegueries)
PSC	- (1r vot): 1 circumscripció (Catalunya com a divisió territorial única) - (2n vot): 64 districtes uninominals
PPC	- (1r vot): 1 circumscripció (Catalunya com a divisió territorial única) - (2n vot): divisions proporcionals. No s'ha definit quantes.
ICV-EUiA	- (únic vot): 1 circumscripció (Catalunya com a divisió territorial única) i adjudicació d'escons en 7-8 circumscripcions (divisió per vegueries)
C's	- (únic vot): 4 circumscripcions (divisió per províncies)
CUP	- (1r vot): 1 circumscripció (Catalunya com a divisió territorial única) - (2n vot): 8 circumscripcions (divisió per vegueries)

ERC veu el projecte presentat per la Comissió d'experts l'any 2007 com una fórmula viable per a Catalunya. A diferència d'altres formacions, defensa un model d'únic vot però deixant de banda les províncies i implantant les vegueries. Així, aconsegueix una representació del territori més pròxima al ciutadà. Tot i això, ERC no descarta defensar el model de CiU.

Pel que fa ICV-EUiA, tot i que es decanta pel sistema holandès (proporcionalitat pura), tampoc descarta decantar-se pel doble vot (el sistema proporcional pur ha estat criticat per la seva dificultat d'entendre pels votants). D'aquesta forma, CiU, PSC, PPC i ICV-EUiA veurien en bons ulls el sistema alemany. Tot i això, cada partit té els seus matisos que impedeixen l'acord.

MODEL DE LLISTES

CiU	Tancades i desbloquejades
ERC	Tancades i desbloquejades
PSC	Tancades i desbloquejades
PPC	Tancades i desbloquejades
ICV-EUiA	Tancades i desbloquejades
C's	Obertes i desbloquejades
CUP	Obertes i desbloquejades

I C's, veient l'increment favorable de vots en les darreres enquestes que li faria augmentar el nombre d'escons fins a convertir-se en tercera força política, creu que no cal modificar el model actual. Sí que presenta alguns canvis, com ara les llistes obertes, però és partidari de deixar el sistema de representació proporcionalitat per llistes amb un únic vot i la divisió de quatre províncies.

Per últim, la CUP, tot i que creu que el seu model no arribarà a bon port, defensa la presència dels vots en blanc al Parlament (el percentatge de vots en blanc que s'escrutin, es tradueixen en escons buits), com també veu favorable la idea del *parlament-acordió* (depenent de la participació a les urnes, hi hauria més o menys escons ocupats a la cambra).²¹

Molts partits intenten buscar una fórmula electoral que millori la proporcionalitat. Tot i això, les xifres mostren el sistema actual de Catalunya com el tercer més proporcional d'Espanya (amb un índex de proporcionalitat del 96,7%²²) i el quart d'Europa (amb un índex del 95,2%²³).

A banda del sistema electoral, a la ponència es tracten altres aspectes que deriven de l'administració electoral. El punt principal, la Sindicatura Electoral catalana per substituir el control actual de la Junta Electoral Central. Tot i que hi ha un acord majoritari entre els grups, cal perfilar alguns serrells. També s'ha parlat de la introducció del vot electrònic per substituir el vot a l'estranger i per correu. Tot i això, el fracàs en la implantació d'aquest mecanisme a Alemanya els manté a l'expectativa.

²¹ Els grups parlamentaris estan explicats en ordre dels resultats electorals de la X legislatura.

²² Font: I. Lago i JR. Montero (2004)

²³ Font: J.M. Vallès i A. Bosch (1997)

7. PERSPECTIVES DE FUTUR

Després de més de deu mesos de ponència i diverses negociacions bilaterals entre els grups parlamentaris, encara no s'ha arribat a cap pacte que formi un consens mínim de dos terços del Parlament de Catalunya [en el moment del tancament d'aquest treball. Gener de 2014].

Les converses entre les forces polítiques han estat constants en les darreres setmanes, especialment entre CiU i PSC; així com també hi han intervingut ERC i ICV-EUiA. Davant la forta representació que tenen els convergents al Parlament en el moment de la votació, sembla que el model que han presentat és el que té més pes. Un sistema que busca la proporcionalitat però alhora la representació adequada del territori. Per això, CiU vol mantenir el prorrateig del sistema electoral actual (nombre d'escons a cada circumscripció) però traslladat a les vegueries.

La seva proposta de prorrateig conserva els 135 escons al Parlament de Catalunya i s'elegeixen 85 diputats a la província de Barcelona, 18 a la de Tarragona, 17 a la de Girona i 15 a la de Lleida. Una sobrerepresentació de les circumscripcions de Tarragona, Girona i Lleida que pretén compensar la diferència de població respecte la circumscripció de Barcelona. Si es volgués buscar una fórmula proporcional pura sense la sobrerepresentació d'alguns territoris, a Barcelona s'haurien d'escollir 100 diputats, a Tarragona 14, a Girona 13 i a Lleida 8; fet que beneficiaria clarament a les forces que tenen el votants concentrats a l'àrea metropolitana.

“Estem bastant avançats. Quan la llei electoral es faci, que es farà i s'aprovarà en aquesta legislatura, hi haurà un acord ampli com hem tingut també amb el tema de la consulta”. Així de rotund era el president de la Generalitat, Artur Mas, en l'entrevista que va oferir TV3 el desembre passat.²⁴

Mas va afegir que “tot i que es fa servir la calculadora, quan arribes al detall

Imatge 22. Durant l'entrevista a TV3, Mas va ser molt optimista defensant un acord per a la llei electoral en els propers mesos.

t'adones que les diferències són petites” respecte la variació d'escons aplicant un sistema o altre. Declaracions que deixaven entreveure que el projecte de CiU seguia per bon camí.

²⁴ Entrevista realitzada per Lúdia Heredia i Carles Prats al president de la Generalitat, Artur Mas, emesa el 16 de desembre de 2013 per Televisió de Catalunya (TV3). Fragment sobre la llei electoral en el minut 70:13.

Però si semblava que el model proporcional personalitzat de doble vot (sistema alemany) era el més òptim per a Catalunya [així ho afirmen els membres de la ponència a les entrevistes en aquest treball i ho insinuava Artur Mas en l'entrevista a TV3], segons apuntava el rotatiu *El Punt Avui+*²⁵ a principis de desembre, s'hauria establert un "pacte incipient" entre CiU, ERC, PSC i ICV-EUiA amb la idea de "mantenir el sistema actual però corregint la proporcionalitat a Barcelona". Tenint en compte els models que defensava cada formació, sobta que hi hagi un acord seguint la línia del model actual amb les províncies com a circumscripcions i un únic vot per llista. Això és sinònim de que –de moment– "el model alemany queda aparcat".

El canvi cap a una nova llei electoral no seria massa transcendental. Tal com redactava *El Punt Avui+* i segons fonts de la mateixa ponència, "a la demarcació barcelonina es jugarien dos escons més i s'incrementaria una dècima la proporcionalitat actual". Per tant, dels 85 escons que hi ha actualment a la circumscripció de Barcelona, passarien a ser 87. Pel que fa la resta de circumscripcions, es mantindrien els mateixos representants (18 a Tarragona, 17 a Girona i 15 a Lleida). Això significa que "el Parlament s'engreixaria i passarien a ser 137 diputats". Una de les altres propostes seria desbloquejar les llistes "sense obrir-les del tot".

El diari català afegia que "la reunió amb les quatre forces no dóna per tancat l'estira-i-arrotonsa. Els socialistes són els que haurien presentat més reticències a donar l'entesa per tancada i la intenció és continuar-ne parlant". Un pacte de mínims que permetria sumar els dos terços del Parlament perquè s'aprovi.

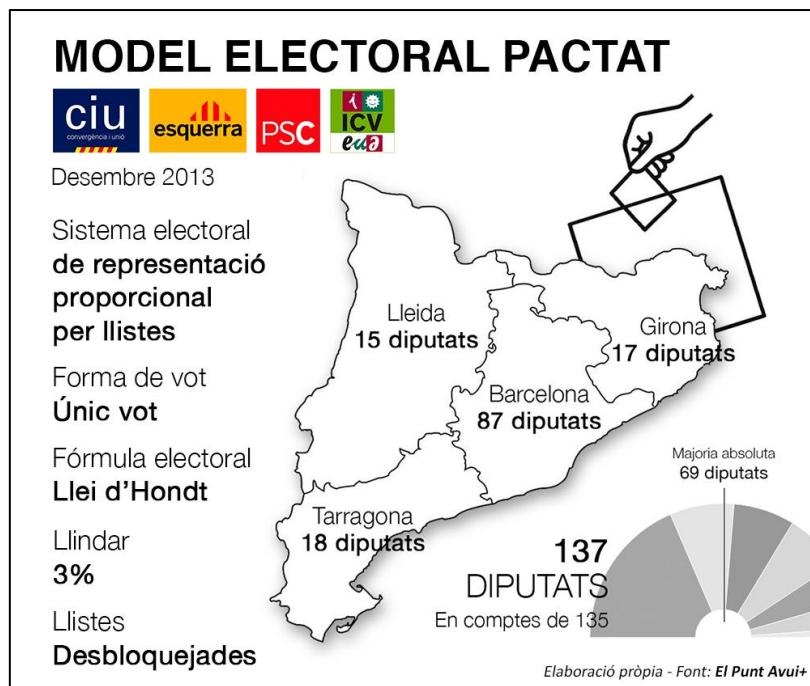
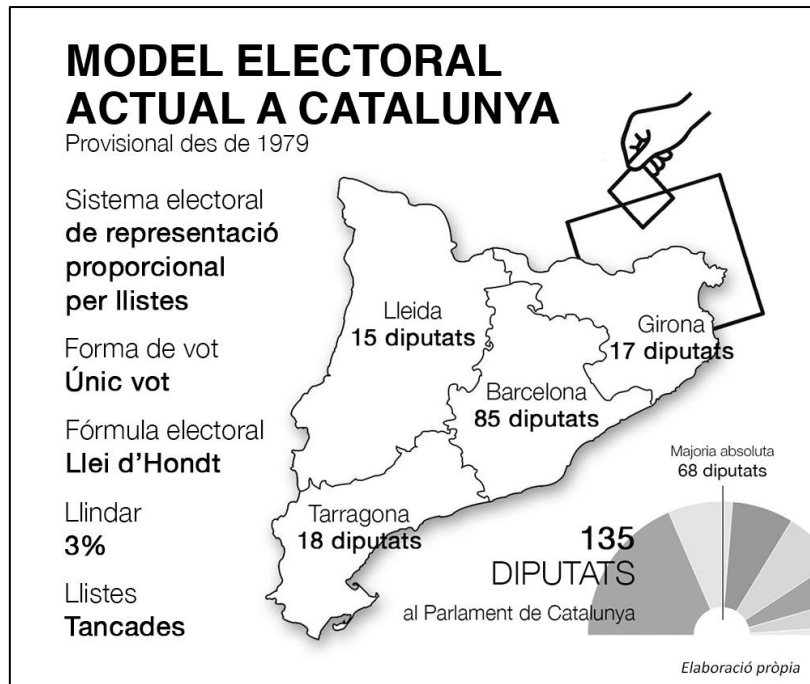
D'altra banda, el rotatiu també analitzava quina seria l'alteració d'escons segons l'aplicació d'un model o altre. "La realitat catalana actual fa que les forquilles en escons de les forces polítiques no canviïn radicalment". Tot i això, regint-se amb els resultats electorals del 2012, la força "que patiria variacions més substantives en funció del model" seria CiU.

Imatge 23. Títular de l'anàlisi sobre l'alteració dels escons que publica *El Punt Avui+*. [Podeu consultar l'article sencer a l'annex del treball. Pàgina XI].

²⁵ Informació extreta de l'article: ANSOLA, E. i A-ETXEARTE, O. "Acord electoral de mínims". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgines 1, 4, 5 i 6. [Podeu consultar l'article sencer a l'annex del treball. Pàgina VIII].

Els esquemes que hi ha a continuació mostren la variació del sistema electoral català si finalment el Parlament es decanta per aprovar el model que plantegen les forces polítiques de CiU, ERC, PSC i ICV-EUiA. Un sistema que presenta molt poques diferències respecte l'actual. La intenció principal d'aquest acord ha estat trobar una via de major proporcionalitat a la circumscripció de Barcelona.

L'objectiu de la ponència és "tancar l'articulat al gener". Però tal com s'estoven els partits, veurem què passa en les pròximes setmanes.

8. CONCLUSIONS

Després d'haver realitzat aquest treball de recerca hem pogut arribar a establir una sèrie de conclusions que detallem a continuació.

Hi ha una gran varietat de sistemes electorals (en els 200 països que exerceixen la democràcia al món), i aquests es diferencien entre ells per la relació de proporcionalitat entre el nombre de vots escrutats i els escons que té cada força a la cambra parlamentària. Els sistemes electorals també regulen si el sufragi és directe o indirecte, l'extensió de les circumscripcions, el prorrateig, la fórmula electoral o la mateixa estructura de la papereta de votació, entre d'altres aspectes. Els dos grans grups de sistemes electorals que existeixen són el majoritari i el proporcional, tot i que també hi ha fórmules mixtes.

Tots els sistemes electorals tenen conseqüències positives i negatives. No hi ha cap model perfecte per a cap país perfecte. Els sistemes majoritaris es caracteritzen per la seva simplicitat de comprensió, però no són prou representatius dels vots emesos en els comicis. D'altra banda, els sistemes proporcionals reflecteixen el percentatge de vots de cada força política i permeten una representació més plural de partits a la cambra, però són de més difícil comprensió per a la població, i en ocasions dificulten la governabilitat. És per aquestes diverses qüestions que molts països han optat per aplicar sistemes mixtos intentant integrar els aspectes positius dels models anteriors.

La fórmula electoral, un dels punts imprescindibles per a un sistema electoral, és el càlcul matemàtic que pretén traduir els vots obtinguts a les eleccions en escons a la cambra parlamentària. La llei d'Hondt és la fórmula més utilitzada i acceptada pel seu alt grau de proporcionalitat, però n'hi ha d'altres. Tot i això, en diverses ocasions la llei d'Hondt ha estat criticada per beneficiar lleugerament als partits majoritaris.

Catalunya és l'única comunitat autònoma espanyola que a hores d'ara encara no té una llei electoral pròpia (una paradoxa essent Catalunya un territori amb tants trets diferencials). Han estat pocs els intents, en l'actual Catalunya autònoma, que hagin destil·lat una clara voluntat política d'elaborar una llei pròpia: des de 1980 el Parlament de Catalunya encara no ha arribat a cap consens.

El darrer debat sobre l'establiment de la llei electoral catalana que va arrencar el febrer del 2013 al Parlament de Catalunya s'encalla en més punts dels previstos [en el moment del tancament d'aquest treball, el gener de 2014, la ponència encara segueix vigent].

El principal escull que impedeix l'acord és el sistema electoral i tot el que comporta: la delimitació de les circumscripcions, la forma de vot, el nombre d'escons a la cambra o el prorrateig. Qüestions en les quals s'amaguen interessos de partit.

Les converses mantingudes amb els membres dels grups parlamentaris permeten concloure que és molt difícil un acord unitari, si tots els partits només tenen en compte els escons que acabaran perdent amb un nou canvi electoral. Tot i que amb les xifres a la mà queda clar que les variacions no serien gaire substantives independentment del model.

L'anunci d'un pacte d'última hora (desembre de 2013) entre CiU, ERC, PSC i ICV-EUiA sembla evidenciar que algunes forces parlamentàries estan disposades a cedir davant els seus plantejaments inicials i arribar a un consens per aprovar una llei en els propers mesos. Segons aquest possible pacte, el model electoral alemany de doble vot –que semblava que havia de ser l'idoni per Catalunya– ha quedat aparcat davant un nou replantejament. No obstant, la ponència segueix oberta i les converses entre partits continuen ben vives.

Finalment, hem de definir aquest treball com una experiència molt enriquidora. Malgrat les dificultats en la recerca d'informació, la investigació ens ha permès conèixer l'abast del debat actual al Parlament de Catalunya sobre la llei electoral, pel privilegi de poder realitzar les entrevistes als diferents membres de la ponència, gaudint del suport de l'Institut d'Estudis Parlamentaris del Parlament de Catalunya.

L'orgull que sentim en finalitzar aquest treball va unit a la recança de no poder-hi reflectir encara la realitat d'un acord total de les forces polítiques catalanes sobre una llei electoral, que com dèiem a la introducció es fa més urgent que mai quan Catalunya enfila moments decisius per exercir la seva plena sobirania. Restarem amatents a les novetats que es puguin produir en els propers mesos.

9. GLOSSARI

- 1. Campanya electoral:** Període compost pels quinze dies previs a la data d'uns comicis electorals. Són el conjunt d'activitats, actes i mítings que duen a terme els candidats per donar a conèixer el seu programa electoral i convèncer el major nombre de ciutadans. Durant aquests dies, ens els municipis freqüenten els cartells i la propaganda de cada partit, així com també a través dels mitjans de comunicació. Aquest període, si tenim en compte el calendari electoral, va des del dia 38 al dia 52, tenint en compte que el dia 53 és la jornada de reflexió i el 54 les eleccions. Cada partit polític utilitza un eslògan o un lema per donar nom a la seva campanya. A través d'aquesta frase intenten donar sentit als objectius que defensen en el programa electoral.
- 2. Coalició política:** El resultat final de les eleccions no és sempre el que es reflecteix en l'inici de la legislatura d'un estat. Les aliances entre forces polítiques donades en països amb sistema de representació proporcional poden provocar un gir i canviar el capdavant del govern. Una coalició política és el pacte entre dos o més partits normalment amb idees semblants per sumar més vots que la força vencedora de les eleccions i aconseguir així el domini d'un govern.
- 3. Circumscripció electoral:** unitat territorial presa com a base per fer el recompte de vots i l'assignació d'escons en uns comicis. Un sistema amb circumscripcions treballa amb unitats territorials iguals que la regió (única circumscripció), o més petites (províncies, vegueries o comarques en el cas de Catalunya). Aquestes divisions són necessàries per a una millor proporcionalitat dels vots, ja que la població no és igual en tots els punts del territori.
- 4. Electors:** ciutadà que té dret a exercir el seu vot per decidir els representants. Cal que compleixi tres requisits per exercir el seu vot el dia de les eleccions: és obligatori tenir divuit anys el dia de la votació, cal que l'individu estigui nacionalitzat al país en el qual exerceix el seu dret, i a més, cal que estigui inscrit en el cens electoral (és el document en el qual figuren tots els ciutadans que tenen dret a votar).
- 5. Elegible:** Davant la convocatòria d'uns comicis, tenen dret a presentar la seva candidatura les forces polítiques i candidats independents que compleixin els requisits segons el sufragi de cada país. En el cas d'Espanya –com en la majoria de països democràtics- el sufragi és universal, fet que permet presentar-s'hi tots els ciutadans nacionalitzats al país i majors de divuit anys.

- 6. Escrutini:** Un cop tancades les meses electorals a les 8 del vespre, comença l'escrutini o recompte dels vots. El president de la mesa electoral –escollit aleatòriament per la mateixa Junta Central- és l'encarregat d'obrir els sobres de l'urna i anomenar en veu alta el partit, formació o candidat de la papereta. Aquesta nominació és de caràcter públic.
- 7. Vot en blanc:** el vot en blanc significa que el ciutadà no està d'acord en cap de les opcions polítiques presentades. Per exercir el vot en blanc, cal que lliuri a l'urna el sobre buit, o bé amb un paper en blanc. El vot en blanc té conseqüències davant les diverses candidatures. Si mitjançant la llei d'Hondt cal tenir en compte que només poden optar a aconseguir representació aquells partits que superin el 3% dels vots escrutats en les autonòmiques i el 5% en les municipals, el vot en blanc perjudica a les formacions minoritàries. El motiu és perquè el vot en blanc fa créixer el percentatge total de vots vàlids i a la vegada dificulta la obtenció del nombre mínim d'escons als partits petits.
- 8. Vot nul:** es considera vot nul tota papereta que ha estat esmenada, transformada, modificada o guixada per l'elector. Aquest vot és invalidat directament i per tant no es contempla en l'escrutini com a vot vàlid, però sí en la participació.

10. FONTS UTILITZADES

10.1. BIBLIOGRAFIA

LLIBRES:

- ALBERT, Antoni. *Filosofia i ciutadania. 1r de Batxillerat*. Barcelona, Editorial McGraw-Hill, 2008.
- BARCELÓ, Mercè i VINTRÓ, Joan (coordinadors). *Dret Públic de Catalunya*. Barcelona, Editorial Atelier, 2008.
- BOSCH, Agustí. *Guia del sistema electoral*. Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona-Servei de publicacions, 2007.
- SANCHIS, José Luis i MAGAÑA, Marcos. *Elecciones. Manual del candidato*. Madrid, Editorial Alymar, 1999.
- VALLÈS, Josep Maria. *Ciencia Política*. Barcelona, Editorial Ariel S.A., 2008.

ARTICLES:

- Edició especial (sense firma). "Què hem de fer en els pròxims 1.000 dies"- 1.000 números del diari *Ara*. Barcelona, 1 de setembre de 2013, pàgina 5.
- ANSOLA, E. i A-ETXEARTE, O. "Acord electoral de mínims". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgines 1, 4, 5 i 6.
- GISBERT, Josep. "L'atapeïda agenda de Mas". *La Vanguardia*. Barcelona, 30 de desembre de 2012, pàgina 12.
- GISBERT, Josep. "Mas presenta els 77 objectius de la legislatura a més de la consulta". *La Vanguardia*. Barcelona, 12 de juny de 2013, pàgina 10.
- HINOJOSA, Silvia. "Les noves regles del joc". *La Vanguardia*. Barcelona, 14 d'abril de 2013, pàgines 26 i 27.
- MANEL, Gil. "La e-democràcia que viene". *La Vanguardia*. Barcelona, 27 de desembre de 2007, pàgina 64.
- Propaganda electoral Convergència i Unió. *La Vanguardia*. Barcelona, 16 de març de 1980, pàgina 20.

10.2. WEBGRAFIA

DOCUMENTACIÓ:

- CANDIDATURA D'UNITAT POPULAR: www.cup.cat [novembre 2013]
- CIUTADANS: www.ciudadanos-cs.org [novembre 2013]
- CONVERGÈNCIA i UNIÓ: www.ciu.cat [octubre 2013]
- DIARI ARA: www.ara.cat [juliol, octubre, novembre i desembre 2013]
- DICCIONARI CATALÀ: www.diccionari.cat [juliol i setembre 2013]
- DIRECTE!CAT: www.directe.cat [desembre 2013]
- EL PAÍS: www.elpais.com [desembre 2013]
- EL PUNT AVUI+: www.elpuntavui.cat [setembre, octubre i desembre 2013]
- ENCICLOPÈDIA CATALANA: www.enciclopedia.cat [setembre 2013]
- ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA: www.esquerra.cat [octubre 2013]
- GENERALITAT DE CATALUNYA: www.gencat.cat [novembre 2013]
- INICIAT. PER CAT. VERDS – ESQ. UNIDA I ALTERN.: www.iniciativa.cat [novembre 2013]
- INSTITUTE OF DEMOCRACY AND ELETORAL ASSISTANCE: www.idea.int [juliol 2013]
- LA VANGUARDIA: www.lavanguardia.com [juliol, setembre i novembre 2013]
- PARLAMENT DE CATALUNYA: www.parlament.cat [octubre i desembre 2013]
- PARTIT SOCIALISTA DE CATALUNYA: www.socialistes.cat [octubre 2013]
- PARTIT POPULAR DE CATALUNYA: www.ppcatalunya.com [octubre 2013]
- TELEVISIÓ DE CATALUNYA: www.tv3.cat [desembre 2013]
- VILAWEB: www.vilaweb.cat [juliol, setembre i desembre 2013]
- VIQUIPÈDIA: http://ca.wikipedia.org/wiki/Sistema_electoral [juny, juliol i agost 2013]
- YOUTUBE: www.youtube.com [juliol i desembre 2013]

FONTS DE LES IMATGES:

- **Imatge 1:** <http://bit.ly/19yE84s>
- **Imatge 2:** <http://bit.ly/1ge3syo>
- **Imatge 3:** <http://bit.ly/19UOBHR>
- **Imatge 4:** <http://bit.ly/1cNITv4>
- **Imatge 5:** <http://bit.ly/1ahomYB>
- **Imatge 6:** <http://bit.ly/1kTJYIG>
- **Imatge 7:** <http://bit.ly/1hOvGAh>
- **Imatge 8:** <http://bit.ly/1ahopDY>
- **Imatge 9:** <http://bit.ly/19wIVkP>
- **Imatge 10:** <http://bit.ly/1ahot6H>
- **Imatge 11:** <http://bit.ly/19UOQmp>
- **Imatge 12:** <http://bit.ly/1hOvO2J>
- **Imatge 13:** <http://bit.ly/KectNm>
- **Imatge 14:** <http://bit.ly/1ioFqE4>
- **Imatge 15:** elaboració pròpia
- **Imatge 16:** elaboració pròpia
- **Imatge 17:** elaboració pròpia
- **Imatge 18:** elaboració pròpia
- **Imatge 19:** elaboració pròpia
- **Imatge 20:** elaboració pròpia
- **Imatge 21:** elaboració pròpia
- **Imatge 22:** <http://bit.ly/1s3pj1>
- **Imatge 23:** retall de l'article: ANSOLA, E. i A-ETXEARTE, O. "Escons que ballen poc". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgina 6.

10.3. ALTRES FONTS

- Entrevista realitzada a Lluís M. Corominas, Convergència i Unió. Parlament de Catalunya, 17 d'octubre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Entrevista realitzada a Miquel Iceta, Partit Socialista de Catalunya. Parlament de Catalunya, 30 d'octubre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Entrevista realitzada a Roger Torrent, Esquerra Republicana de Catalunya. Parlament de Catalunya, 31 d'octubre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Entrevista realitzada a Santi Rodríguez, Partit Popular de Catalunya. Parlament de Catalunya, 31 d'octubre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Entrevista realitzada a Jordi Cañas, Ciutadans-Partido por la Ciudadanía. Parlament de Catalunya, 4 de novembre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Entrevista realitzada a Joaquim Arrufat, Candidatura d'Unitat Popular. Parlament de Catalunya, 4 de novembre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Entrevista realitzada a Jaume Bosch, Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa. Parlament de Catalunya, 8 de novembre de 2013. [entrevista enregistrada al CD adjunt]
- Informació sobre les propostes de llei electoral aportada per l'Institut d'Estudis Parlamentaris del Parlament de Catalunya.
- Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979.
- Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006.
- Constitució Espanyola de 1978.
- LOREG (*Ley Orgánica de Régimen Electoral General*).
- Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya n. 701 publicat el 7 de maig de 2010.
- Presentacions i suport didàctic de CiU i ERC (no publicable).
- Entrevista al president de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, emesa per TV3 el 16 de desembre de 2013. Minut 70:13.

ANNEX DE PREMSA

La legislació electoral a Catalunya

Els grups del Parlament negocien una llei electoral catalana que permeti l'elecció directa de candidats

Les noves regles del joc

SILVIA HINOJOSA
Barcelona

Catalunya podria fer història els propers mesos, si aconseguís tirar endavant la llei electoral que es gesta al Parlament, una norma que seria pionera a l'Estat ja que entre altres novetats permetria als ciutadans votar de forma directa una part, posen la meitat, dels diputats. No es tractaria només de desbloquejar les llistes -com ja es fa per a les eleccions generals al Senat-, sinó que el votant pogués elegir el diputat del seu districte electoral entre diversos candidats.

Els grups parlamentaris que estan treballant en la nova llei -Catalunya no ha aprovat una legislació electoral pròpia i aplica

l'espanyola- abordaran aquest punt referent al sistema electoral les properes setmanes, però en les propostes de tots, que ha conegut aquest diari, hi ha un punt d'inflexió: volen posar fi a l'hegemonia de les llistes tancades de partit. És un moviment que cal llegir en clau de regeneració democràtica i com un intent d'acostar la política a la ciutadania. I no és l'únic punt de possible acord. De fet, els partits ja han pactat incorporar mesures d'estalvi a la campanya electoral. I s'han desbloquejat apartats com ara la tramesa conjunta de propaganda electoral de tots els partits, que CIU i el PSC no acceptaven, i la possibilitat de flexibilitzar els blocs informatius electorals als mitjans públics.

Tanmateix, juntament amb aquestes bones perspectives es

manté l'escull principal: la representació. I les discrepàncies sobre el nombre de circumscripcions i la seva mida poden tornar a malmetre l'ensim intent d'aprovar una llei electoral, tal com ha passat fins ara. No és un assumpte menor, sinó el nucli del sistema electoral, que determina la distribució d'escons al territori, i per tant el pes del vot. Les posicions sobre aquest punt han estat fins al moment irreconciliables,

El model alemany de doble vot s'obre pas; l'escull es manté en la mida de les circumscripcions

encara que aquesta vegada els grups parlamentaris coincideixen que els ciutadans no entendrien que no fossin capaces de cedir per arribar a un acord, hi ha poc espai per a l'optimisme.

L'Estatut recull que el sistema electoral ha de combinar la representació proporcional amb la territorial, un mandat que els partits interpreten d'una manera diferent. A Catalunya la població està distribuïda de manera molt desigual i si el repartiment d'escons al territori fos estrictament proporcional -tal com defensen PSC, PP, ICV i Ciutadans- tres de cada quatre diputats s'elegirien en una circumscripció (la província de Barcelona), que concentra gairebé el 75% de la població catalana, per això es van introduir mecanismes de compensació al territori no metropolità i les co-

marques van guanyar representació -és l'opció que CIU i ERC defensen que es mantingui-.

Per tot això, és clar que en el moment d'abordar el model les converses es tensaran. El sistema alemany de doble vot té el vistiplau de CIU, PSC, PP i ICV -amb algunes diferències-. A grans trets, permetria elegir una part dels diputats de forma directa, és a dir que en un districte electoral -per exemple, una comarca- els votants elegirien el diputat d'aquest districte entre els candidats que es presentin. El guanyador entraria directament al Parlament. La resta de la Cambra s'elegiria votant una llista de partit, que alguns, com el PSC i ICV, defensen que sigui desbloquejada i es puguin marcar amb una creu candidats preferents. ERC i C's aposten per un model

ALEMANYA

FRANÇA

Sistema proporcional i personalitzat

■ El sistema electoral alemany és proporcional i personalitzat, complica la formació de governs a càrrec d'un sol partit, cosa que només ha passat una vegada en 57 anys, i propicia les coalicions. Els partits que no superen la barrera del 5% dels vots no obtenen representació parlamentària, llevat que aconseguixin la victòria dels seus candidats en tres circumscripcions electorals. Aquesta norma es justifica pel propòsit de no complicar excessivament la formació de majorities que resultaria d'una gran atomització i dispersió del vot amb molts partits petits.

Cada elector té dos vots. En el primer es vota un candidat de partit en la pròpia circumscripció electoral. Hi

ha 299 circumscripcions. El candidat que obtingui més vots serà el representant d'aquesta circumscripció. Amb el segon vot es vota llistes regionals tancades presentades per cada partit. La composició del Bundestag és, així, resultat de dues fonts, una de personalitzada i una altra que sorgeix de les llistes de partit. Cada una d'aquestes dues fonts aporta 299 diputats a la Cambra. El sistema no disminueix el paper dels partits en el sistema electoral alemany, però permet també personalitzar el vot segons criteris no partidistes. El Bundesrat, o Cambra Alta dels estats federats, està compost exclusivament per representants dels governs dels estats federats. / Rafael Poch

Majoria de govern assegurada

■ Qui guanya ha de manar. D'aquesta manera es podria resumir l'esperit de la Constitució del 1958, que va crear la V República francesa. Arribat un cop més al poder, el general De Gaulle va voler posar fi a la inestabilitat política inherent als sistemes parlamentaris -com havia passat durant la III i la IV República- i edificar un nou sistema politicoinstitucional, d'estil presidencialista, que donés prioritat al poder executiu sobre el poder parlamentari.

La màxima expressió d'aquesta concepció és l'elecció directa per sufragi universal del cap de l'Estat, que només respon davant els ciutadans. L'arquitectura electoral busca, en conseqüència, reforçar el poder del Govern

garantint-li, a través d'un sistema majoritari a dues voltes, un Parlament afí. Els 577 diputats de l'Assemblea Nacional són elegits en tantes altres circumscripcions. En cada una només surt elegit un diputat. Si ningú no obté el 50% més un dels sufragis en la primera volta, els que reuneixin el vot d'almenys el 12,5% dels electors censats -no dels vots emesos- passen a la segona. Generalment són només dos. I únicament el més votat acaba obtenint l'escó. No hi ha cap sistema de correcció proporcional, de manera que els partits grans surten reforçats i els petits -llevat que arribin a pactes preelectorals- queden escombrats. I en qualsevol cas, infrarepresentats. / Ll. Uría

(I) HINOJOSA, Silvia. "Les noves regles del joc". *La Vanguardia*. Barcelona, 14 d'abril de 2013, pàgines 26 i 27.

Els dilluns, reunió. La ponència parlamentària de la llei electoral es va constituir al febrer

MARC ARNAS

Les propostes

L'Estatut determina que el sistema electoral ha de ser proporcional i assegurar la vinculació al territori. Seguint aquestes premisses, els grups parlamentaris proposen:

- **CIU.** Planteja un doble vot: amb el primer, s'elegeix el 60% dels diputats per llista de partit (sistema actual) en la circumscripció del votant, que pot ser la província, la vegueria o la unitat que reculli l'organització territorial; l'altre 40% serà d'elecció directa, escons unipersonals en circumscripcions més petites: comarca i districtes de Barcelona.
- **ERC.** Un vot a una llista de partit amb l'opció de marcar candidats preferents (llista desbloquejada). La circumscripció: la vegueria. La proposta coincideix amb la que va fer el grup d'experts, el 2007, per encàrrec de la Generalitat.
- **PSC, ICV.** Doble vot: el primer, a un candidat de partit en la seva circumscripció electoral (comarca, grans ciutats i districtes de Barcelona), guanya només un per circumscripció, i té escó assegurat. El segon vot, a una llista de partit (desbloquejada, amb opció de marcar candidats preferents), en circumscripció única de tot Catalunya; aquest segon vot determinarà el total d'escons de cada grup al Parlament; descomptats els elegits directament, la resta sortirà de la llista de partit, per ordre de preferència dels votants.
- **PP.** Molt semblant a l'anterior, però en els escons unipersonals la circumscripció electoral seria la comarca i agrupacions de comarques. El segon vot, a una llista de partit tancada, en circumscripció única de tot Catalunya.
- **C's.** Similar a ERC. Un vot a una llista de partit, amb la possibilitat de marcar candidats preferents. La circumscripció seria la província o circumscripció única.

GETTY IMAGES

diferent, de vot únic, a una llista desbloquejada.

Sobre la mida de les circumscripcions, per al vot directe hi ha coincidència en el fet que el districte electoral sigui la comarca i els districtes de Barcelona –i algunes ciutats metropolitanes–. Però en el segon vot, a la llista de partit, hi ha el nucli de la discrepància: els partidaris de la màxima proporcionalitat defensen la circumscripció única de tot Catalunya, perquè valgui igual un vot de Barcelona que un de Tremp, mentre que els que no volen restar pes al territori aposten per un sistema semblant a l'actual, basat en les províncies o les vegueries.

Un altre element de discrepància és la mida del Parlament. Optar pel sistema alemany podria implicar ampliar els 135 escons actuals, una possibilitat a la qual alguns, com ara el PP, s'oposen frontalment, però que en general no és ben vista per ningú. Sobre l'abast de la llei, CiU vol que es reguli el sistema d'elecció del candidat dins de cada partit, que sigui democràtic, de baix a dalt, però el PSC va més enllà i farà bandera de les primàries.

ITALIA

Un sistema culpable de la ingovernabilitat

■ L'actual sistema electoral italià, anomenat pejorativament *porcellum* –“va ser una porcada”, va dir el ministre que ho va idear– és, entre altres raons, el responsable del monumental embolic i del bloqueig polític total sortit dels comicis del passat 24-25 de febrer. La prioritat número u és canviar com més aviat millor aquest sistema, per aconseguir que, si s'ha de tornar a anar a les urnes, hi hagi un resultat clar, el país sigui governable i s'acabi amb l'odiat sistema de llistes tancades decidides pels partits. El mètode vigent és proporcional, però amb correccions molt significatives. Estava destinat –en teoria– a crear majories estables, però ha passat al contrari. Afavoreix la formació de

coalicions electorals i castiga l'atomització de partits. La coalició guanyadora en l'àmbit nacional rep automàticament un mínim del 55% dels escons a la Cambra de Diputats, encara que l'avantatge sigui mínim, com ha passat aquesta vegada amb el Partit Demòcrata. Només obté representació la coalició que aconsegueixi un mínim del 10% de vots. Un partit individual necessita almenys el 4% dels sufragis. En el Senat s'utilitza un sistema semblant de representació proporcional corregida, però no es calcula sobre la base nacional, sinó a cadascuna de les 20 regions. Això ha donat una relació de forces molt diferent respecte de la Cambra Baixa, sense majoria per a cap grup. / E. Val

GRAN BRETANYA

Contacte directe amb els votants

■ La Gran Bretanya té un sistema electoral majoritari que afavoreix el bipartidisme (conservadors i laboristes), i fa difícilíssima la presència en el Parlament de partits petits o candidats independents. El país està dividit en 600 circumscripcions de diverses desenes de milers de votants, i cada una porta un diputat a la Cambra dels Comuns, que és el que obté més nombre de vots, fins i tot per un de diferència. La reconfiguració periòdica del mapa electoral és objecte de considerable debat, perquè els escons resulten molt més cars en nombre de vots en circumscripcions grans de zones rurals (feu dels conservadors) que en territoris urbans, més afins al partit laborista. El sistema afavoreix el con-

tacte directe dels polítics amb els ciutadans a qui representa, i els obliga a interessar-se pels assumptes locals, cosa que de vegades fa anar en contra de la disciplina de vot imposada per la direcció del partit.

Fa dos anys, a instàncies del partit liberaldemòcrata (aliat dels conservadors al Govern), es va convocar un referèndum sobre la reforma de la llei electoral per introduir un sistema amb més proporcionalitat, però els votants ho van rebutjar amb contundència. Encara que avui hi ha un govern de coalició, és una excepció històrica, perquè el sistema afavoreix administracions fortes amb àmplies majories. Les eleccions generals se celebren cada cinc anys. / R. Ramos

(II) HINOJOSA, Silvia. “Les noves regles del joc”. *La Vanguardia*. Barcelona, 14 d'abril de 2013, pàgines 26 i 27.

AIXI SERÀ CATALUNYA SI GUANYA JORDI PUJOL

Governar és fer funcionar bé un país, no és simplement ocupar càrrecs. Governar és aconseguir els objectius que et proposaves; no conformar-se en excuses o donar les culpes als altres. Governar és millorar el nivell i la qualitat de vida de tothom; no protegir els interessos d'uns contra els d'uns altres. Governar Catalunya és servir Catalunya, no servir-se de Catalunya per governar fora de Catalunya.

Si votes Jordi Pujol, així serà Catalunya:

Autònoma de veritat.

Perquè donarem prioritat a la institucionalització del poder autònom català sense necessitar de complaure els interessos dels que, des de fora o des de dins, voldrien frenar o limitar el nostre autogovern; perquè no farem de la Generalitat una sucursal de Madrid.

Amb treball per a tothom.

Perquè tornarem la confiança als milers i milers d'empresaris que, amb la seva activitat, iniciativa i imaginació, poden crear nous llocs de treball, estimulats per un programa socialdemòcrata que és el que ha fet la riquesa i el benestar dels països de l'Europa democràtica; perquè sortir de la crisi és possible, sense necessitar d'augmentar la pressió fiscal.

Oberta a tothom.

Sense discriminacions, perquè Catalunya és el resultat del treball de tots; perquè els que ara més parlen de discriminacions acostumen a ser els que van imposar a la seva gent la més irritant de les discriminacions: abandonar els seu país per guanyar-se la vida. En canvi, va ser Jordi Pujol qui va dir per primera vegada que català és tot aquell que viu i treballa a Catalunya.

Segura i pacífica.

Perquè la llibertat vol dir seguretat, i Catalunya que ha estat sempre una terra de llibertat ens obliga a donar prioritat a les actuacions que retornin la tranquil·litat al ciutadà per tal de viure sense por.

Culturalment consolidada.

Perquè ens proposem la gratuïtat d'un ensenyament de qualitat fins els 16 anys; un ensenyament pluralista, no pragmàtic ni manipulador; respectuós amb la llibertat dels pares d'escollir el tipus d'educació que volen;

una Universitat catalana i autònoma; el desenvolupament de la investigació; una televisió catalana; una cultura a l'abast de tothom, sense discriminacions de cap mena.

Equilibrada comarcament.

Perquè no substituïrem el centralisme de Madrid pel centralisme de Barcelona, perquè convertirem les comarques en el fonament de la nova Administració local catalana i en farem circumscripció electoral de cara a la futura llei electoral de Catalunya.

Projectada al futur.

Sense pedaços ni draps calents a problemes que demànin solucions definitives i vàlides a llarg termini.

Respectada.

Aquí i a Madrid; una Catalunya respectada amb la que no s'hi jugui, ni se la manipuli; una Catalunya que es farà sentir i serà escoltada.

I tot això sense vacil·lacions ni demagògies. Anant per feina; dia darrera dia.

Si aquesta és la Catalunya que vols, vota Jordi Pujol, vota Convergència i Unió.

SI VOLS GUANYAR, VOTA

CONVERGÈNCIA I UNIÓ

FUTURO

Gracias al software diseñado por la empresa de Barcelona Scytll, los ciudadanos del condado de Okaloosa, Florida, que estén fuera de EE.UU. podrán votar por internet en las próximas elecciones presidenciales.

La e-democracia que viene

MANEL GIL
Barcelona

Cada vez es más habitual en las jornadas electorales, que alguien se pregunte en voz alta por qué no podemos votar por internet, cuando ya utilizamos la red para comprar, hacer transferencias bancarias e incluso invertir en acciones desde el sofá de nuestro salón. No ha sido fácil disponer de un sistema de voto electrónico a distancia que ofreciera todas las garantías de transparencia y seguridad, y que inspirara la confianza necesaria tanto a los votantes como a la democracia en general.

Pero ahora, con la mejora de la tecnología para el voto a distancia propuesta por la empresa catalana Scytll, y con la aparición de un capítulo dedicado al voto electrónico en el informe para la Llei Electoral de Catalunya presentado recientemente, votar por internet esta ya mucho más cerca.

La tecnología de Scytll ha sido elegida en el condado estadounidense de Okaloosa, en Florida, para que los ciudadanos que se encuentren en el extranjero, por

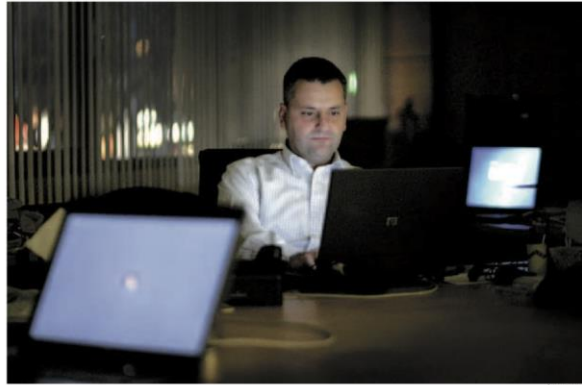
ejemplo los soldados desplegados en Afganistán o Iraq, puedan votar en las próximas elecciones presidenciales a través de internet. Los resultados serán vinculantes y no habrá ningún otro sistema paralelo, es decir, que no se trata de ninguna prueba piloto.

"Es la primera vez que se vota por internet en las presidenciales de EE.UU.," afirma el director general de Scytll Pere Vallès, quien recuerda la dificultad de convencer a las autoridades electorales americanas después de los problemas registrados en Florida en

La compañía tiene oficinas en Singapur y Washington y el 40% de su facturación procede del extranjero

unos comicios anteriores.

El éxito de Scytll, distinguida hace pocos días con el European Venture Contest, se basa sobre todo en su tecnología única patentada internacionalmente. Entre otras particularidades, este siste-

Pere Vallès, director general de Scytll

ma emite un recibo por el votante con un número aleatorio que se compara con una lista publicada después de los comicios. Si el número aparece en la lista quiere decir que su voto ha llegado a destino y ha sido contabilizado. Este recibo es "una parte muy importante del proceso ya que ayuda a generar confianza en el voto por internet", señala Vallès.

En esta confianza también interviene la garantía de que la elección será secreta, ya que según explica el director de Scytll, el ordenador del votante cifra el voto de forma que se rompe la correlación entre identidad del elector y la opción escogida. Finalmente este voto sólo se podrá descifrar si colaboran todos los miembros de la mesa electoral. "Ni siquiera

los administradores de sistemas pueden modificar o ver los votos", asegura Vallès.

Josep Mª Renui, miembro de la comisión de expertos que ha elaborado el informe para la Llei Electoral de Catalunya, considera que para ganar confianza, el sistema "debería pasar un proceso de certificación independiente antes de ser implantado, y después, invitar a ciudadanos y colectivos a realizar auditorías independientes para controlar todo el proceso". El DNI electrónico, que se expedirá por toda España en marzo del 2008, será decisivo para el voto por internet, ya que simplificará mucho la identificación del votante. Hasta entonces, el elector se identificaría mediante un código que se le entrega pre-

viamente en un sobre ciego, igual que la clave de una tarjeta de crédito. Renui matiza que aunque el voto a distancia "ofrece otros canales de participación a colectivos abstencionistas o con dificultades, la mayoría de quien no acostumbra a votar tampoco lo hace electrónicamente, ya que depende de otros factores como la cultura política".

Scytll, con oficinas en Singapur y Washington, ha participado en elecciones públicas y privadas en numerosos países y obtiene el 40% de su facturación en el extranjero. "Este año será el primero que además de doblar facturación obtendremos beneficios", explica Vallès. ■

futuro@lavanguardia.es

MANEL, Gil. "La e-democracia que viene". *La Vanguardia*. Barcelona, 27 de diciembre de 2007, página 64.

Política

La qüestió catalana

Mas presenta els 77 objectius de la legislatura a més de la consulta

El president es fixa com a prioritat esgotar el mandat i renova l'oferta de pacte a ERC i PSC

7 eixos amb 355 mesures

1. RECUPERACIÓ ECONÒMICA

Donar la batalla a l'atur juvenil
■ Frenar la destrucció de llocs de treball i reduir l'atur juvenil és la prioritat del Govern al costat del nou impuls a l'Acord Estratègic per al Creixement Econòmic. S'avança en la integració de la formació professional i es generalitzarà la modalitat dual, a més de reformar el Servei d'Ocupació de Catalunya. Es concentraran accions en el suport a les pimes facilitant instruments financers i s'actualitza el pla Catalunya Emprèn. També hi ha una aposta per l'R+D+i i pel lideratge en el sector turístic.

2. COHESIÓ SOCIAL

Garantir l'Estat de benestar
■ Consolidar un model sanitari propi de cobertura universal, noves fórmules de gestió en la prestació de serveis socials i un sistema educatiu d'excel·lència i plurilingüe, enfortint la immersió lingüística, per reduir del 21% al 15% el fracàs escolar. En coordinació amb el tercer sector, s'actuarà en la lluita contra l'exclusió social i es crearà el Pla del Dret a l'Habitatge, amb ajuts d'urgència en casos de desnonament, juntament amb el pla de reducció del parc públic d'habitatges sense llogar.

3. DRET A DECIDIR

Consulta i Seguretat Social pròpia
■ El Govern es planteja avançar cap a la consulta dissenyant el marc legal i buscant el màxim acord polític i social i el diàleg i la negociació amb l'Estat, a més de donar a conèixer a l'estranger la proposta catalana. També s'incideix en la necessitat de construir estructures d'Estat, com ara l'agència tributària catalana, el banc públic de Catalunya, una administració de justícia pròpia i un pla de disseny de l'administració i tresoreria d'una Seguretat Social catalana.

4. FINANCES PÚBLIQUES

Retallades reversibles
■ Un contracte programa per a la reversibilitat de les retallades en serveis públics i en les pujades d'impostos adoptades fins ara, el disseny d'un espai fiscal català i la lluita contra el frau centren aquest eix d'actuació. El Govern també insistirà en la reestructuració del sector públic -amb fusions com la de l'Incasòl i Cimalsa-, la reducció d'entitats i "una gestió innovadora" del patrimoni de la Generalitat per generar ingressos extraordinaris i reduir costos ordinaris de gestió.

5. TRANSPARÈNCIA

Llei electoral i finestreta única
■ S'incideix en el pla de mesures de regeneració democràtica i en el control de la contractació pública. S'impulsarà l'administració electrònica i una llei de simplificació de l'activitat econòmica local, a més de confeccionar la llei electoral catalana. Entre les mesures executives s'hi inclou un nou pla d'inversió local, així com el tancament dels antics centres penitenciaris de Figueres, Girona, Tarragona i el desmantellament de la Model a Barcelona.

GISBERT, Josep. "Mas presenta els 77 objectius de la legislatura a més de la consulta". *La Vanguardia*. Barcelona, 12 de juny de 2013, página 10.

El nou curs polític El full de ruta de Catalunya

El president de la Generalitat ha de posar durant el 2013 fil a l'agulla a un programa centrat en la crisi i la consulta

L'atapeïda agenda de Mas

JOSEP GISBERT
Barcelona

Quan Artur Mas va decidir reduir la legislatura a la meitat i avançar sobtadament les eleccions ningú no li va dir que el camí que estava a punt d'emprendre seria fàcil. Ans al contrari. I, un cop recuperada la plena normalitat institucional amb la presa de possessió altra vegada com a president de la Generalitat i la formació del nou Govern, queda ben clar, per si algú encara ho dubtava, que la singladura serà complicada. L'espera un segon mandat intens, dens i segurament també tens, amb una agenda, fruit del pacte d'estabilitat signat entre CIU i ERC, molt atapeïda per fer front al doble rept de la crisi econòmica i la celebració de la consulta d'autodeterminació i que cal començar a aplicar d'immediat, sense cap mena de demora. D'entrada, el 2013 se li gira feina, i no pas poca.

PRIMERA ACCIÓ
Declaració de sobirania al Parlament

Més enllà de la governació del dia a dia, el primer a què Artur Mas, durant la mateixa campanya electoral, es va comprometre va ser a impulsar una declaració de sobirania del poble de Catalunya al Parlament que estableixi el compromís ferm amb l'exercici del dret a decidir. La intenció és poder-la formular en el primer ple de la desena legislatura, que, tot i que encara no està fixat, es preveu que es faci a finals de gener, i la voluntat és que serveixi per eixamplar el suport al procés de la consulta explicat a l'acord entre CIU i ERC a altres forces que també el comparteixen, com ara sobretot ICV-EUIA i la CUP. I la principal incògnita serà veure què fa el PSC, en la mesura que Pere Navarro ha anunciat que, malgrat ser partidari de l'exercici del dret a decidir, s'abstindria en tots els assumptes relacionats amb la consulta.

LLEI ESTRELLA
Impuls del marc legal per a la consulta

Una de les primeres lleis que s'ha de posar en marxa és la de consultes. De fet, el projecte va decaure la passada legislatura quan la feina al Parlament ja estava molt avançada, i el compromís és reprendre'n la tramitació com a màxim també a finals de gener, amb la voluntat d'aprovar-la com més aviat millor i amb el suport més ampli possible. La llei de consultes és un dels elements cabdals de l'arquitectura jurídica i institucional que CIU i ERC s'han compromès a tenir en l'estada d'aquí a un any, el 31 de desembre del 2013, per poder fer efectiu l'exercici del dret a decidir durant el 2014. El Govern també ha de crear de forma bastant immediata el Consell Català per a la Transició Nacional, que serà l'òrgan encarregat de vetllar per l'impuls

Artur Mas, dijous al vespre al Pati dels Tarongers, a punt de presidir la primera reunió del nou Govern

i la materialització de totes les actuacions vinculades a la consulta.

REUNIONS
Audiència amb el Rei i entrevista amb Rajoy

El mateix mes de gener està previst que el president de la Generalitat mantingui els primers contactes institucionals amb les autoritats de l'Estat espanyol. Sembla segur que es durà a terme la protocol·lària audiència amb el rei Joan Carles, habitual després d'haver tornat a prendre possessió del càrrec, i està en l'aire, en canvi, una entrevista amb el president del Govern espanyol, Mariano Rajoy, que tots dos diuen que volen, però que ara com ara no figura a cap agenda. L'ideal, per a uns, fóra que es veiessin aviat –el gener, per exemple–, però per a

d'altres no hi ha pressa, atès que la previsió del Govern és obrir el diàleg i la negociació amb l'Estat espanyol en relació amb l'exercici del dret a decidir durant el primer semestre del 2013.

RECERCA DE CONSENS
Trobada d'alt nivell per combatre la crisi econòmica

Un cop engegada durant el mes de gener la maquinaria del dret a decidir, el Govern haurà de posar fil a l'agulla també en el capítol econòmic i social. En aquest sentit, una de les primeres actuacions serà la convocatòria d'una reunió al més alt nivell entre forces polítiques, agents socials i societat civil per mirar d'establir entre tots les línies vermelles que en el marc de la lluita contra la crisi econòmica no es poden tras-

passar per no malmetre l'Estat de benestar. A fer la reunió s'hi va comprometre Artur Mas durant el debat d'investidura, a petició de Pere Navarro, i el propòsit és portar-la a terme la primera quinzena de febrer per incorporar les conclusions, en forma de mesures concretes si és possible, al projecte de pressupostos de la Generalitat del 2013. Una manera, a més, d'intentar coresponsabilitzar tothom en una feina no gens agraïda com la de combatre la recessió econòmica.

PRESSUPOSTOS
Més impostos i pla de lluita contra el frau fiscal

La voluntat del Govern és presentar el projecte de pressupostos del 2013 al Parlament entre finals de febrer i començaments de

març, per poder-los tenir aprovats definitivament cap a l'abril. Uns comptes que, si l'objectiu de déficit no passa del 0,7% al 1,5% com ha demanat Andreu Mas-Colell, hauran d'incloure ajustos per valor de 4.000 milions d'euros més i en els que s'hi haurà de percebre la pujada d'alguns impostos pactada per CIU i ERC, com ara la ja aprovada de patrimoni o les de successions, transmissions patrimonials i grans establiments comercials. A més, també s'hi notará l'impacte dels tributs de nova creació (eurovinjeta, emissió de gasos contaminants, begudes de refresc amb excés de sucre i habitatges desocupats) i la revisió d'altres mesures com els topalls de l'euro per recepta, les exempcions de les taxes judicials i els trams de les matrícules universitàries. I, en paral·lel, el Govern haurà d'elaborar un pla de lluita contra el frau fiscal per a l'exercici per tal d'optimitzar la recaptació prevista.

ESTRUCTURES D'ESTAT
La hisenda pròpia, el primer desplegament

Quan els pressupostos del 2013 ja s'hagin aprovat i s'estigui aplicant serà el moment de començar a vestir les estructures d'Estat que el nou Govern té l'encàrrec d'executar durant el mandat. A l'acord entre CIU i ERC n'hi figuren unes quantes, gairebé totes sense data concreta, tret d'una, el desplegament de l'administració tributària catalana, és a dir, la hisenda pròpia, que s'ha de fer efectiu al llarg del 2013. Un desplegament que inclou la llei de l'administració tributària catalana, la transformació de l'Institut Català de Finances (ICF) en el banc públic de Catalunya i el disseny de l'administració i la tresoreria de la Seguretat Social catalana i que s'hauria de començar a articular durant el primer semestre de l'any. Després d'aquesta, o conjuntament amb aquesta, s'hauran d'anar desplegant més estructures d'Estat, com ara el desenvolupament de les estructures de l'administració de justícia, l'impuls de la llei de la policia de Catalunya o l'assumpció de les infraestructures que ara són competència de l'Estat (aeroports, ports, carreteres, ferrocarril...).

ASSIGNATURA PENDENT
L'etern fiasco de la llei electoral

No té data, però continua sent la gran assignatura pendent. L'aprovació de la llei electoral catalana és objectiu també de la desena legislatura, després del fiasco de totes les anteriors. I, una vegada més, l'empresa no és fàcil, sobretot si es té en compte que cal una majoria qualificada de dos terços del Parlament (90 diputats) per tirar-la endavant. Per això tots els partits són plenament conscients que si s'hi posen aviat –si pot ser el 2013 mateix– tenen possibilitats de sortir-se'n, però que com més triguen a fer-ho més difícil i complicat ho tindran.

23-12-2010

04-01-2011

11-01-2011

XAVIER BERTRAL

Aprovar una llei electoral pròpia

Catalunya és l'única comunitat autònoma sense llei electoral pròpia, una anomalia que el Parlament hauria de resoldre d'una vegada aquesta legislatura. Les eleccions catalanes se segueixen regint per unes breus indicacions recollides ja a l'Estatut del 1979 i, sobretot, per la llei orgànica de règim electoral general, d'abast estatal. El 2010 els partits van acostarse a l'acord en aspectes secundaris, però van acabar topant amb el mur de sempre: el sistema de repartiment d'escons. Aquesta legislatura s'ha reprès la feina. Des de principis d'any els diputats s'han embarcat en l'enèsim intent d'assolir un consens fins ara impossible per culpa del tacticisme electoral. La ponència per teixir acords ha avançat en els punts menys espinosos, però l'escull és encara l'assignació d'escons. Els ciutadans han de poder escollir els diputats directament. El model alemany de doble urna –l'una per escollir una candidatura de partit i l'altra per triar una llista uninominal en cada districte– genera adhesions transversals, i cal un esforç per trobar una fórmula que combini proporcionalitat amb equilibri territorial. El desballeig de les llistes és un altre debat a resoldre. La pressió ciutadana per regenerar la democràcia imposa als partits deixar la calculadora i pactar per fi un model electoral propi.

ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Una administració més transparent

Les reivindicacions d'una administració més transparent resonen des de fa mesos, i molt especialment des de l'eclosió dels indignats. La llei de transparència, un pas imprescindible per recuperar la confiança dels ciutadans en les seves institucions, ha de tenir com a principal objectiu oferir la possibilitat d'identificar amb claredat i des d'internet el recorregut de cada euro públic, espereu molt més les possibilitats del portal de transparència. Quant ha facturat cada empresa ha de ser una informació assequible, i les noves tecnologies permeten fer-ho de manera senzilla. Així mateix, l'administració s'ha de preparar per examinar-se més profundament. L'austeritat ha de fer incrementar l'exigència en el bon funcionament d'uns organismes que han de passar més exàmens per garantir-ne la màxima eficiència possible.

Més meritocràcia a la funció pública

Els empleats de la funció pública catalana han patit retallades salarials i un procés de reducció de drets progressiu, però tot i això no s'ha abordat un debat sobre com modernitzar el món del funcionari i dels treballadors públics en general. Per-hi entrar la meritocràcia és una assignatura pendent que cal abordar aviat. La legislació vigent ja preveu que s'examinin amb més deteniment el funcionament de la funció pública, però no s'ha posat mai en pràctica. Com en totes les altres feines, cal negociar amb els sindicats fórmules per primar la bona feina dels empleats eficients i, per contra, penalitzar els que no ho són tant. I això ha d'anar acompanyat d'un procés de despolitització dels càrrecs directius de l'administració pública. Els millors treballadors públics han de tenir clara la carrera professional per accedir als alts càrrecs.

Eliminar regulació, reduir burocràcia

Durant el primer mandat presidencial, Artur Mas va impulsar –amb el suport majoritari del PP però també amb votacions puntuals del PSC i ERC– un paquet de lleis òmnibus encaminades a aprimar l'administració i eliminar tràmits administratius. Els fruits no han arribat, de manera que seguir el camí de la desregulació i la simplificació administrativa ha de seguir figurant entre les prioritats del Govern. Ja s'ha acordat suprimir una seixantena d'empreses públiques, bé sigui per mitjà de fusions o de desaparicions. Aquest repte de l'eficiència de la Generalitat es mantindrà en els pròxims anys, en què també s'hauria de vigilar la quantitat d'organismes de l'administració. I assumir que hi ha lleis i regulacions que bloquegen o retarden passos i redueixen competitivitat.

Activar la diàspora catalana

Catalunya té desenes de milers d'ambaixadors arreu del món. Tots els catalans que estudien o treballen a l'estranger han de ser cuidats com una de les nostres millors apostes diplomàtiques. Representada per més d'un centenar de casals, la comunitat catalana a l'exterior és la millor eina per donar a conèixer el país, la cultura i la llengua arreu, així com per promoure l'economia i la capacitat científica de l'estat propi. La societat civil catalana repartida pels cinc continents ha demostrat la seva implicació amb el procés engegat a Catalunya, i la Generalitat farà bé de tenir-la en compte, alimentant el teixit associatiu que enllaça la diàspora. Aquests ambaixadors poden ser excel·lents assessors del Govern; la distància no ha de ser un impediment per escoltar-los. El país compta amb representants en les institucions educatives i científiques punteres d'Europa, l'Àsia i els Estats Units, i molts d'ells han esdevingut referents internacionals al capdavant d'investigacions revolucionàries. Han marxat per aprendre dels millors, han triomfat i s'han integrat en societats que els respecten i que escoltaran el seu retrat del que és i del que pot arribar a ser Catalunya. Si bé la diplomàcia catalana encara no té la potència desitjable, tenim a l'abast els millors al·taveus per internacionalitzar la realitat del país.

XAVIER BERTRAL

Edició especial (sense firma). "Què hem de fer en els pròxims 1.000 dies"- Edició especial 1.000 números. Ara. Barcelona, 1 de setembre de 2013, pàgina 5.

LLEI ELECTORAL

Els experts que van fer la proposta de llei electoral del 2007 veuen riscos en el sistema alemany

Joan Botella avisa que fer més de 60 circumscripcions uninominals per elegir diputats pot crear confusió i provocar distorsions

EFE Barcelona | Actualitzada el 22/04/2013 21:09

★ El recomano 0
2 Comentaris
A⁺
A⁻

Quatre dels experts que van fer l'informe de 2007 que contenia una proposta de llei electoral catalana – Agustí Bosch, Joan Botella, Jaume Magre i Josep Maria Renui – han advertit aquest dilluns al Parlament sobre els "riscos" i "dificultats" que pot comportar aplicar el sistema alemany a Catalunya. Aquests quatre membres de la comissió d'experts designats a proposta dels grups parlamentaris han comparegut, sis anys després, davant la ponència parlamentària que elabora la llei electoral catalana per explicar els seus criteris i analitzar els canvis produïts des de l'any 2007.

Catalunya és l'única comunitat autònoma sense llei electoral pròpia

El catedràtic de ciència política de la UAB Joan Botella ha explicat en acabar la compareixença que, en termes generals, la proposta de la comissió d'experts segueix sent vàlida, encara que es podrien introduir alguns canvis derivats de la situació política actual que viu Catalunya. Segons Botella, avui dia la societat exigeix garanties de més transparència en la política i això requeriria acostar més els candidats als votants, per exemple amb unes circumscripcions més petites o amb les llistes desbloquejades, i des d'un altre vessant, introduir limitacions en el finançament de les campanyes. En canvi, ha precisat, la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut, que dificulta la implantació de l'organització territorial catalana basada en comarques i vegueries, afectaria poc al model proposat i únicament caldria introduir algunes modificacions menors.

Ha explicat, a més, que ara veu més predisposició dels partits que en l'any 2007 a "prendre's seriosament" la labor de fer una llei electoral, encara que l'aposta per traslladar a Catalunya un model com l'alemany és molt arriscat, ha assenyalat. El pitjor risc és que, en un territori com el català, fer més de 60 circumscripcions uninominals per elegir diputats pot crear confusió i provocar distorsions i ha avisat als partits que en teoria podrien sortir més beneficiats, com CiU, que el vot està sent molt canviant a Catalunya i que això podria perjudicar-la.

També ha recordat que, a Alemanya, el seu Tribunal Constitucional va obligar l'any 2011 a modificar la llei electoral, en entendre que no complia els requisits suficients de proporcionalitat, per la qual cosa encara és una incògnita saber els resultats que proporcionarà la nova llei. En conclusió, ha explicat Joan Botella, aplicar el sistema alemany a Catalunya, caracteritzat per ser un sistema de "dues voltes" en el que s'elegeixen diputats per circumscripcions molt petites i també llistes de partits, potser "no és inviable, però sí difícil" a Catalunya.

Agència EFE (sense firma). "Els experts que van fer la proposta de llei electoral el 2007 veuen riscos en el sistema alemany". ara.cat. Barcelona, 22 d'abril de 2013.

EL PUNT AVUI+

Dijous, 5 de desembre del 2013. ANY XXXVIII. NÚM. 13032

1,20€

#CATALUNYA
VOL VIURE AMB
DIGNITAT

Premi al compromís social d'El Punt Avui
Barcelona premia la secció 'Catalunya viure amb dignitat' ■ P30

PUNT DE VISTA

Jofre Llobart
Via fora, ETA

Toni Cruanyes
La pastanaga europea

Xavier Díez
Elits extractives

#CATALUNYA
VOL VIURE EN
LIBERTAT

Acord de mínims per a la llei electoral

EMPENTA • CiU, ERC, PSC i ICV reobren la porta a la norma pendent des del 79

Encarrilada la política exterior catalana ■ P10

137 ESCONS • S'elegiran llistes desbloquejades i hi haurà canvis d'escons ■ P4-6

“ Ara sento la pau, feixuga com la nosa, prenent lloc al batec que fa viure ”
Joana Raspall, 1913-2013

La poetessa Joana Raspall, fotografiada a casa seva el mes de febrer passat ■ JOSEP LOSADA ■ CULTURA, P34

S'apaga una veu poètica

Economia

La CE aplica una multa rècord a sis grans bancs ■ P16

Club del Subscriptor, P15

EL NOM
DE MATTHEW DELAPORTE I ALEXANDRE DE LA PATELLIERE
VEÏBRO JORDI GAIGERAN - DIRECCIÓ JOEL JOAN
Joel Joan, Lluís Villanueva, Xavi Mira, Sandra Menchi i Mireia Pflieger

SENZILLAMENT... UNA COMEDIA BESTIAL! ■ FOCUS

teatregoya CODORNIU
entrades www.teatregoya-codorniu.cat

Portada. "Acord de mínims per a la llei electoral". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgina 1.

Política

La pregunta no admetrà interpretacions, diu Mas

El president de la Generalitat es mostra convençut que l'acord serà "bo", en el ple del Parlament

Pressions al PSC per fer les primàries aviat

Les precandidatures de Barcelona discuteixen l'esborrany del procés

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT
www.catalunyavolviureenllibertat.cat

Acord electoral

EMBASTAT CiU, ERC, el PSC i ICV-EUiA arriben a una entesa inicial sobre el sistema i reprenen la redacció de la llei al Parlament **MODEL** Es corregiria el model actual amb més proporcionalitat a Barcelona **CANVIS** La cambra passaria de 135 a 137 diputats i les llistes es desbloquejarien

E. Ansola / O. A.-Etxearte
BARCELONA

Acord de mínims per a la llei electoral a quatre bandes. Un pacte incipient entre CiU, ERC, el PSC i ICV-EUiA sobre el sistema electoral ha portat els partits a reprendre els treballs de la ponència amb l'objectiu de tancar l'articulat al gener. Segons ha pogut saber aquest diari, les quatre forces haurien resolt les eternes discrepàncies sobre la representació proporcional dels ciutadans i la representació de tot el territori amb una fórmula que apareca el sistema alemany. Tot i la discreció amb què els grups han embolcallat les converses bilaterals i multilaterals, fonts de la negociació asseguren que existeix un acord verbal perquè es mantingui el sistema actual però es corregeixi la proporcionalitat a Barcelona.

A la demarcació barcelonina es jugarien dos escons més i s'incrementaria una dècima la proporcionalitat actual. Es passaria dels 85 diputats a 87, mentre que es mantindrien els 18 de Tarragona, els 17 de Girona i els 15 de Lleida. El Parlament s'enxerriaria: els 135 escons passarien a ser 137. També es desbloquejarien les llistes sense obrir-les del tot; l'elector votaria un sol partit, però podria elegir

entre els candidats de la llista. Aquesta fórmula podria provocar resultats tan inesperats com ara que el nom que tanca la prelación fos el més votat.

Un pacte verbal

L'acord que han embastat els d'Artur Mas, Oriol Junqueras, Pere Navarro i Joan Herrera, i que segons fonts conegudes de les converses es va segellar amb una reunió amb representants de totes quatre forces, no dona per tancat l'estira-i-arrotonsa sobre el sistema. De fet, els socialistes són els que haurien presentat més reticències a donar l'entesa per tancada i la intenció és continuar-ne parlant. Ara bé, el pacte de mínims sí que permetria tirar endavant la llei en cas que la proposta que hi ha sobre la taula no es millori amb el vistiplau dels partits implicats, que asseguren els dos terços necessaris a la cambra per aprovar una norma que està pendent a Catalunya des del restabliment de la democràcia. El context electoral canviant sacsejat pel procés sobiranista ha estovet les posicions de les formacions, que han anat aparant les històriques reticències.

Un nou document

Els partits polítics han decidit donar un impuls a la llei electoral que va quedar aparcada fa prop de dos

mesos a causa de les discrepàncies per consensuar el sistema de distribució d'escons, el cavall de batalla. CiU va iniciar converses amb la resta de partits polítics després que elsponents de la llei optessin per congelar els treballs en espera de tornar a posar sobre la taula el sistema electoral. Fins llavors la ponència havia derivat en reunions enrevesades en què s'obviava el principal escull i es donaven voltes sobre aspectes com ara el sistema de correu, la transparència, la participació i les despeses de les campanyes electorals, aspectes tots ells que ja havien obtingut l'acord de la majoria de partits, segons denunciaven ahir alguns delsponents.

La sindicatura, essencial

També hi ha un ampli suport en la creació de la sindicatura electoral catalana, tot i que encara resten serrells com per exemple el procediment d'elecció dels membres que en formaran part. La creació d'aquest òrgan és una de les pecces necessàries per poder impulsar amb èxit la consulta sobre el futur de Catalunya en cas que la votació s'acabés regulant per la llei de consultes catalana -també en fase de redacció- per la negativa de l'Estat a autoritzar-la.

La primera reunió de la ponència es reprendrà di-

Les dates

09.12.13

es reunirà la ponència de la llei electoral per redactar l'articulat basant-se en el document nou dels serveis jurídics.

16.12.13

es tornarà a trobar la ponència per tancar el text i afegir-hi, en cas d'acord final, el sistema electoral.

lluns de la setmana vinent, amb un nou text sobre la taula. Aquest nou document, a què ha tingut accés aquest diari, l'han elaborat els serveis jurídics i lingüístics del Parlament, que han recollit les aportacions i modificacions fetes fins ara en la ponència, ai-

havia hagut fins ara sobre la taula. (Vegeu-ne la peça adjunta.)

L'articulat, al gener

Paral·lelament a la ponència, es mantindran les reunions tècniques en què els partits tractaran de manera exclusiva el sistema electoral, és a dir, com ultimaran la distribució d'escons que obtindran les forces dels vots emesos pels ciutadans. L'acord final s'inclourà en el redactat de la llei. De moment els partits han consensuat que al gener ja es disposi del redactat inicial perquè es pugui traslladar i discutir en sessió plenària. ■

(I) ANSOLA, E. i A-ETXEARTE, O. "Acord electoral de mínims". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgina 4.

L'APUNT Pendent des del 1979

Anna Serrano

Que hi hagi un principi d'acord sempre és notícia, però si és sobre una llei que porta penjat el cartell de pendent fa més de trenta anys –des de l'Estatut del 1979– pren més rellevància. Ni que sigui un consens de mínims. Costa entendre que Catalunya sigui l'únic territori que no hagi desenvolupat una llei electoral pròpia. O no. En boca de tots quan han esclatat diferents casos de pre-

sumpta corrupció política, l'alt consens que requereix –dues tercers parts de la cambra– sumat als recels d'uns partits que des del primer moment han abordat la negociació calculadora en mà n'explica la manca. Per això els avenços en l'entesa perquè Catalunya reguli les eleccions al Parlament més enllà de la LOREG són un pas endavant. I benvinguts.

de mínims

Els membres de la ponència de la llei electoral, en una de les primeres reunions, al març. ■ JOSEP LOSADA

El document base de la llei

El document de treball per a la ponència sobre la futura llei electoral, realitzat pels lletrats Ferran Domínguez i Francesc Pau, és un extens informe de 140 pàgines que, a més de la proposta de redactat de la nova llei, inclou textos jurídics d'altres normes, com per exemple la llei electoral espanyola (Loreg) i la llei basca.

Sindicatura electoral catalana

■ Serà l'òrgan encarregat de vetllar per la legalitat, la transparència i l'objectivitat dels processos electorals. Segons el document de treball dels serveis jurídics lliurat als ponents, aquest òrgan estaria format pel president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que el presidiria; tres magistrats del TSJC, i tres catedràtics o professors titulars de dret que serien designats pel Parlament per una majoria de tres cinques parts. La sindicatura tindria la seu al Parlament.

Menys minuts per a la propaganda

■ El document fixa deu minuts de propaganda electoral per a les candidatures sense representació al Parlament però també per a aquelles que, tot i ser-hi pre-

sents, van obtenir menys del 5% dels vots vàlids. Per la resta de candidatures i d'acord amb els resultats obtinguts, els anuncis que ara, d'acord amb la llei electoral espanyola, duren trenta minuts es reduiran fins als vint mentre que els que ara són de 45 minuts passaran a ser de trenta.

Debats amb els caps de llista

■ Les emissores de televisió de titularitat pública han d'organitzar debats electorals tant entre els caps de llista com entre altres integrants de les candidatures si el debat afecta temes sectorials. La durada de la informació, tal com ara succeeix, estarà subjecte als resultats obtinguts en les eleccions.

Una comissió per vetllar pels sondejos

■ Es proposa crear la comissió de sondejos, que dependrà de la sindicatura electoral per vetllar per la qualitat metodològica de les enquestes. Els mitjans o les enquestadores han de lliurar una còpia dels sondejos que facin públics a la sindicatura, que en els tres dies següents a la publicació pot publicar un dictamen sobre els resultats.

arena
RESTAURANT
Recomanat per la Guia Michelin
Menús per a grups - Àpats de Nadal per a empreses
Pg. Jaume I, s/n SALOU · Tel. reserves: 977 384 000
www.arenarestaurant.com

CUINA MEDITERRÀNIA
AMB TOCS PERSONALS

GRUPORESIDE
HOSTELERIA

(II) ANSOLA, E. i A-ETXEARTE, O. "Acord electoral de mínims". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgina 5.

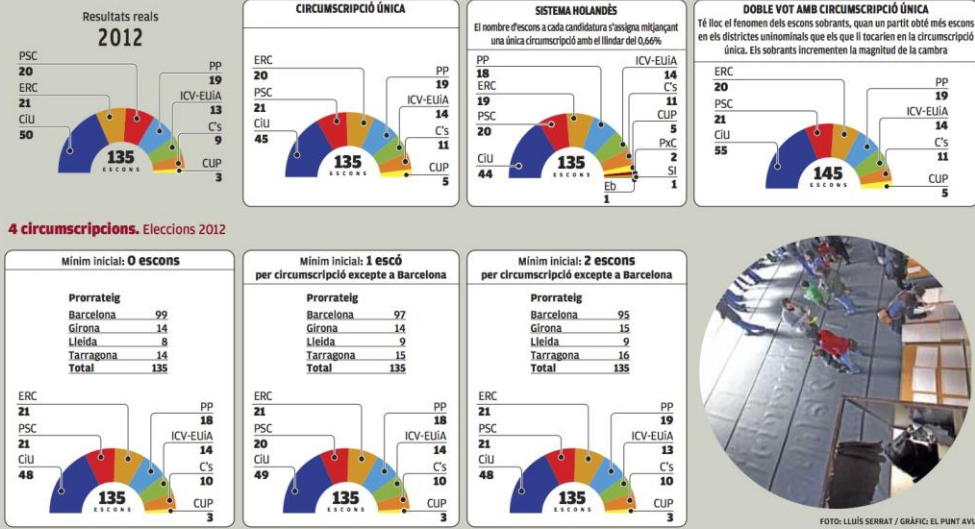

VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT
www.catalunyavolviureenllibertat.cat

Simulacions electorals sobre els resultats del 2012

Estudi sobre quin hauria estat el repartiment d'escons en les diverses eleccions al Parlament si el sistema electoral hagués estat diferent. Estan fetes amb els supòsits que la magnitud del Parlament és de 135 escons, el lílndar legal per entrar en el repartiment d'escons és del 3% a cada circumscripció (excepte en el sistema holandès) i per assignar els escons s'aplica la fórmula d'Hont. Els prorratejos s'han fet amb el cens del primer de gener de l'any anterior a les eleccions.

Escons que ballen poc

PROVES • Els partits han calibrat els beneficis i perjudicis de diversos sistemes electorals amb un detallat informe basat en els vots de les últimes eleccions **RESULTATS** • La realitat catalana actual fa que les forquilles en escons de les forces polítiques no canviïn radicalment **EXCEPCIÓ** • CiU, però, és la que patiria variacions més substantives en funció del model

Odel A.-Etxearte / Emma Ansolà
BARCELONA

Durant la negociació, els partits han disposat d'un complet estudi de simulacions electorals. El document, a què ha tingut accés aquest diari, apunta una conclusió de pes que esmentem les eternes reticències al perjudici particular: la repartició d'escons del 2012 no hauria variat substancialment si el sistema hagués estat un altre. Amb una excepció: CiU. Així, en les 37 pàgines de prorratejos i supòsits, la federació —ara amb 50 diputats— hauria obtingut entre 44 i 55 escons en funció del

model; ERC, entre 19 i 23 —ara en té 21—; el PSC, entre 20 i 21 —ara 20—; el PP, entre 17 i 19 —ara 19—; ICV-EUIA, entre 12 i 14 —ara 13—; C's, entre 8 i 11 —ara 9—, i la CUP,

El 2012 CiU hauria estat primera força en tots els casos i hauria pogut variar l'ordre d'ERC, el PSC i el PP

entre 2 i 5 —ara 3—. Els diversos sistemes electorals objecte de la simulació són la circumscripció única, el sistema holandès, el doble vot amb circumscripció única, les quatre províncies com a circumscripcions

amb diversos mínims inicials d'escons, les set vegueries amb diversos mínims inicials d'escons, i vuit vegueries —incloent-hi el Penedès— també amb diverses assignacions mínimes. El resultat d'aplicar tots aquests sistemes als resultats d'ara fa un any no provoca en cap cas que l'eterna batalla per la proporcionalitat i el pes del vot, sobretot a Barcelona, capgirï l'arc parlamentari. Tot el contrari. Introdueix canvis, però són mínims i difícilment condicionarien la governabilitat del país.

De l'informe de simulacions se'n pot concloure, d'aquesta manera, que tant si es mantenen les províncies com a circumscripció com si es canvia per les set o vuit vegueries, o

3 resultats d'eleccions s'han sospesat en l'informe: els del 2012, els del 2010 i els del 2006. Pel que fa als prorratejos, s'han fet en tots els casos amb el cens de principi de gener de l'any anterior als comics.

fins i tot es passa a la circumscripció única, i tant si es parteix amb mínim inicial d'escons a Girona, Tarragona i Lleida per preservar la representativitat dels territoris menys poblats, com si no, no hi ha variacions radicals. El que sí que ha canviat és el panorama electoral durant els trenta anys en què els catalans han esperat l'eterna llei pròpia. Tanmateix, les dades assenyalen que la força que més té a perdre amb el canvi és CiU. La federació és la que surt més perjudicada quan baixa la sobrerrepresentació del territori actual i s'incrementa la de l'àrea barcelonina. La resta de partits obtenen forquilles més petites en funció del model. ■

(III) ANSOLA, E. I A-ETXEARTE, O. "Escons que ballen poc". *El Punt Avui+*. Barcelona, 5 de desembre de 2013, pàgina 6.

